

Lika - Karlovac

Festival bajke

 HRVATSKA

Lika-Karlovac

Od Europe

1. Srednjovjekovni grad Ozalj, www.ozalj.hr
2. Ozaljsko-vivodinska vinska cesta, www.vinari-i-ocari-ozalj.hr
3. Munjara, www.ozalj-tz.hr
4. Ribnik, www.ribnicka-dolina.com
5. Netretić, www.netretic.hr
6. Dubovac, www.dubovac.info
7. Duga Resa, www.tz-dugaresa.hr
8. Karlovac, www.karlovac-touristinfo.hr
9. Bosiljevo, www.bosiljevo.hr
10. Barilović, www.opcina-barilovic.hr
11. Đulin Ponor, www.tz-grada-ogulina.hr
12. Novigrad, www.udruga-kameleon.hr
13. Bije i Samarske stijene, www.tzkz.hr
14. Ogulin, www.tz-grada-ogulina.hr
15. Tounj, www.tounj.hr
16. Tounjski sir, volimsir.com
17. Čiste rijeke, www.tzkz.hr
18. Ris (Lynx lynx), www.nps-sjeverni-velebit.hr
19. Runolist (Leontopodium alpinum)
20. Vuk (Canis lupus), www.life-vuk.hr
21. Ljiljan (Lilium), mojcvijet.hr
22. Plaški, www.plaski-licka.com
23. Slunj, www.tz-slunj.hr
24. Rastoke, www.tz-slunj.hr
25. Cetinograd, www.cetinograd.org
26. Srdela (Sardina pilchardus), www.tz-senj.hr
27. Nehaj, www.tz-senj.hr
28. Sokolac, www.brinje.hr
29. Medvjed (Ursus arctos), www.brinje.hr
30. Baračeve špije, www.baraceve-spilje.hr
31. Senjska katedrala, www.tz-senj.hr
32. Pastrova (Salmo trutta), www.gacka.hr
33. Perunika (Iris), mojcvijet.hr
34. Lička kuća, www.lickosenjska.com
35. Drežnik, www.tzkz.hr
36. Zavižan, www.tz-senj.hr/planinarski-dom-zavizan
37. Japodska kapa, www.udolina.com
38. Otočac, www.tz-otocac.hr
39. Dagnja (Mytilus galloprovincialis), www.tz-senj.hr
40. Lukina jama, www.speleologija.hr/lukinjama
41. Svetište Majke Božje, www.krasno.hr
42. Kosinjski misal, tz-perusic.hr
43. Gacka, www.gacka.hr
44. Lička pramenka, www.hpa.hr

45. Plitvička jezera, *np-plitvicka-jezera.hr*
46. Plješevičke šume, *www.plsavez.hr*
47. Lunjska maslina, *www.lun.hr*
48. Lun, *www.lun.hr*
49. Maritimi rezervat, *www.tz-novajia.hr*
50. Veliki Korjak, *www.pp-velebit.hr*
51. Čovječi ribica, *www.speleologija.hr*
52. Kosinjski most, *www.lickosenjska.com*
53. Japodska naustnica, *www.min-kulture.hr*
54. Novajski relikvijar, *www.tz-novajia.hr*
55. Caska, *www.tz-novajia.hr*
56. Velebitska degenija (Degenia Velibitica), *www.hrv.botanica.hr*
57. Kfza, *www.plsavez.hr*
58. Pećinski park Grabovača, *www.ppg-grabovaca.hr*
59. Lički Osik, *www.tz-gospic.hr*
60. Antička nalazišta, *www.amz.hr*
61. Samostan sv. Josipa, *www.tz-karlobag.hr*
62. Baške Oštarije, *www.tz-gospic.hr*
63. Rodna kuća Ante Starčevića, *www.tz-gospic.hr*
64. Gospić, *www.tz-gospic.hr*
65. Šišmiši (Chiroptera), *www.speleologija.hr*
66. Crnogorične šume, *www.hrsume.hr*
67. Šanpjer (Zaus Jaber), *www.tz-novajia.hr*
68. Paška čipka, *www.pazg-tourism.hr*
69. Simonovića stapina, *www.plsavez.hr*
70. Mirlila, *www.rivjera-paklenica.hr*
71. Zitr, *www.lickosenjska.com*
72. Poskok (Vipera ammodytes), *www.pp-velebit.hr*
73. Tlatove grede, *www.pp-velebit.hr*
74. Sladkovodne rbe, *www.lickosenjska.com*
75. Škavac (Haliaeetus albicilla), *www.pp-velebit.hr*

k Mediteranu

Koliko te s jedne strane zadivljuje pogled na daleko more, toliko te s druge iznenađuju dolomiti, duboke dulibe, ponori, mračne sutjeske, gluhe šume...

Dragutin Hirc
(1853. – 1921.)
*prirodoslovac, planinar
i putopisac*

4	Li-Ka	42	Kontinuirana naseljenost Prastari grad
6	Put do Jadrana Champion of Globetrotter	44	Drežnik grad Kaštel
8	Granica carstava Panonski i alpski ukrasi	46	Ribnik Tkanje jezika
10	Najljepša planina, najčišće more Planine i more radosti	48	Dubovac Čuveno sajmište
12	Iskonska priroda Prostor trajne privlačnosti	50	Blago tirkiznih jezera
14	Moj dom	52	Lika Zemlja vuka
16	Krški dragulj Vodeni svijet	54	Winnetou i orao Fotolovac na medvjede
18	Europska prašuma Crna šuma	56	Zlatna ljevica Fair Play Trophy
20	Lički krumpir, ogulinski kupus Obiteljsko zajedništvo	58	Hajdučki kukovi
22	Grad-muzej Ogledalo kulture	60	Uskoci Na Nehaju
24	Idealni renesansni grad Riječna zvijezda	62	Vrata podzemlja Đulina ljubav
26	Svjetski rezervat biosfere Divno mjesto	64	Na turskoj granici Vojna krajina
28	Born in Lika Gospodar munja	66	Rakovička buna Ustanak
30	Lun Divlja maslina	68	Prilaz Pećinske utvrde
32	Morska pjena Bura doživljaja	70	Paški i lički sir Ovce
34	Pisani kamen	72	Mesopust i mačkare Senjski karnevali
36	Japodi Život na vodi	74	UFO Paški trokut
38	Glagoljaško gnijezdo Narodno pismo	76	Novaljske plaže Na tri mora
40	Svjedok pismenosti Frankopanski grad	78	Zrće I dan i noć

- 80 Dream Waters
- 82 Tirkizne rijeke
Rijeka najljepšeg izvora
- 84 Proljeće u Ozlju
Idealni akvarel
- 86 Zelene doline
Četiri rijeke
- 88 Otočac
Usred rijeke
- 90 Duga Resa
Vrtni grad
- 92 Gospić
Vodarica Marta
- 94 Baške Oštarije i Karlobag
Svećenik i ratnik
- 96 Kultna mjesta
Oltar prirode
- 98 Ogulin
Zavičaj bajke
- 100 Festival bajke
- 102 Strogi rezervat
Čarolija na pretek
- 104 Plitvička jezera
Pod slapom bisera
- 106 Samograd
Dvor od bisera
- 108 Baraćeve špilje
Baklje u dvoranama
- 110 Štirovača
Šuma svakojakih čuda
- 112 Cissa i Novalja
Potonuli grad
- 114 Bogorodica
Sveta Marija
- 116 Od rta Kijca do uvale Mandaline
Kristalno bistro
- 118 Uvala
Zavratnica
- 120 Bijele i Samarske stijene
Čudesno lijepe
- 122 Mirisavo smilje
Raznocrvjetno bilje
- 124 Rastoke
Vilina kosa
- 126 Klek
Usnuli div
- 128 Kuterevo
Medvjedići i tamburice
- 130 Krasno
Čudesan cvijet
- 132 Veličanstveni rekreativni park
- 134 Biciklizam i rafting
Cycling with Soul
- 136 Planinarenje i ronjenje
Tracking with Heart
- 138 Baština svijeta
- 139 Impresum
- 140 Popis predstavništava
Hrvatske turističke zajednice

Li-Ka

Lika-Karlovac je najmlađa, deseta turistička regija Hrvatske, nastala povezivanjem dviju županija, Karlovačke i Ličko-senjske, koje prometno i geostrateški povezuju sjever s jugom Hrvatske. Regija graniči s dvjema susjednim zemljama, Slovenijom te Bosnom i Hercegovinom, a u doticaju je i s trima drugim hrvatskim turističkim regijama: Središnjom Hrvatskom, Kvarnerom i Dalmacijom-Zadar.

Put do Jadrana

Champion of Globetrotter

Ljeto na Lujzijani
Prilišće i Netretić, lipanj
www.lujzijana.com

Gradski muzej Karlovac
www.gmk.hr

Historia viva
oživljavanje poznatih osoba
iz karlovačke povijesti
Karlovac
www.historia-viva.hr

Ovim prostorom prolaze putovi koji od prapovijesti povezuju srednju Europu s obalom Jadrana i Sredozemnim morem. Vjerojatno je i to potaknulo karlovačke istraživače Mirka i Stjepana Seljana da se otisnu u svijet. Braća Seljan vodila su nakon 1899. značajna geomorfološka, klimatološka i etnografska istraživanja po Africi i Južnoj Americi, a Mirko se uoči odlaska na druge kontinente proslavio i u brzom hodanju: prešavši 1898. u sto dana put od Sankt Peterburga do Pariza osvojio je naslov *Champion of Globetrotter*.

6

Ljepote rijeka Karlovačke županije Kupe, Korane, Mrežnice i Dobre, šumovitost gorja Velike i Male Kapele, zelenilo krša, tranzitni položaj i bogata povijesna baština trajne su vrijednosti na kojima počiva lokalno gospodarstvo. Četiri rijeke u svako godišnje doba nude drukčiji ugođaj, koji će posjetitelj doživjeti u šetnji obalama, vožnji biciklom, kupanju ljeti, ribolovu ili posjetu obližnjim špiljama, a avanturi skloni mogu se okušati u raftingu i kanuingu. Šume pružaju mogućnost fotosafarija, ali i pravog lova na raznu lovnu divljač. Područje Karlovačke županije od davnih je vremena najvažnije tranzitno područje između sjeverne Hrvatske i primorja. Tako i grad Karlovac od samog osnutka 1579. godine postaje

strateškim, gospodarskim i prometnim središtem krajiške i civilne Hrvatske i čvorištem važnih prometnica. Uz povijesne ceste Karolinu (Karlovac – Bakar, građena 1726. – 1733.), Jozefinu (Karlovac – Senj, 1775. – 1779.), Lujziju (Karlovac – Rijeka, 1805. – 1813.) i Rudolfinu (Ogulin – Novi Vinodolski, 1874.), Karlovac i županija u naše doba dobivaju suvremenu autocestu koja povezuje podunavske zemlje s Jadranskim morem.

Četiri rijeke
međunarodni etno & jazz festival
Karlovac, lipanj, srpanj
www.tzkz.hr

Granica carstava

Panonski i alpski ukrasi

Županijska smotra izvornog folklora
Ogulin, početkom lipnja
www.ogulin.hr

Izgradnja karlovačke tvrđave
započela je 13. srpnja 1579.

General Ivan Ferenberg
bio je prvi zapovjednik Karlovca

Ferenbergovo vrelo
vodocrpilište na Borlinu prozvano
po prvom zapovjedniku grada

Povijesna sjećanja oživljava mnoštvo utvrđenih položaja.
Stari gradovi, kašteli, tragovi zbjegova u špiljama... i danas
svjedoče da su ovdje stoljećima graničila dva velika carstva,
Habsburško i Osmansko.

Milenijski bal
proslava rođendana grada

8

Dugotrajne ratne prilike nisu pogodovala razvoju, pogotovo ne industrijalizaciji, pa je to područje i danas dosta rijetko naseljeno. Ipak, tako su za sadašnji naraštaj sačuvani prirodni resursi i tradicionalan način života. Na prostoru Karlovačke županije susreću se prirodne osobitosti alpskog, panonskog i krškog područja. O tome spoju svjedoči i bogata etnološka baština. Narodne nošnje Pokuplja čine prijelaz između panonske kićenosti i alpske oskudnosti ukrasa, dajući vlastitu mjeru elegancije. Pokupska rogata oglašlva i čipka *jalba* govore o dodiru srednjovjekovne pučke i dvorske kulture, njegovane osobito u kneževskoj obitelji Frankopan. Ostali dio županije etnografski pripada dinarskom arealu te se nošnje oslanjaju

možda i na pretpovijesnu japodsku kulturu. Nošnje stare katkad i nekoliko stotina godina izlažu muzeji Karlovca, Ogulina i Ozlja, a pojedine detalje, koji se tamo vide, žene i danas vole nositi. Na prijelazna obilježja ovog kraja ukazuje i tradicionalna arhitektura. Brojne su kuće starijeg tipa na brdu i dolu građene od drva ili kamena, odnosno jednog i drugog materijala, već prema tome što je u kojem području bilo dostupno.

Najljepša planina, najčišće more

Planine i more radosti

Veslanje na Lici
regata na rijeci Lici
Perušić, svibanj
www.tz-perusic.hr

Gospićko glazbeno ljeto
koncerti ozbiljne glazbe
Gospić, lipanj – srpanj
www.gospic-online.com

Rijetko gdje je čovjek istodobno tako vezan uz planinu i more, a oni toliko duboko utisnuti u njega, kao što je to u Ličko-senjskoj županiji.

Lički likovni anale
izložba slika
Muzej Like, Gospić,
listopad – studeni – prosinac
www.gospic-online.com

10

Najljepša hrvatska planina, Velebit,
i najčišći dio mora s Pagom

Kako bi drukčije i moglo biti u prostoru, gdje se duž 150 kilometara dinamično prožimaju najveća i najljepša hrvatska planina Velebit i najčišći dio mora, s Pagom kao jednim od najrazvedenijih jadranskih otoka. Uz golemu privlačnu snagu Velebita i mora, vjekovna povezanost ovdašnjih ljudi i prirode rezultat je i osebuje energije što cirkulira između gorskog, planinskog i mediteranskog ekološkog sustava u kolopletu krša, sunca i bure. Zapad kontinentalnog dijela županije po prirodnim značajkama pripada gorskoj Hrvatskoj, a cijeli taj prostor ima karakteristike pokrivenog krša u čijem se krajoliku izmjenjuju raznoliki zeleni tonovi šuma i livada, upotpunjeni

plavetnilom površinskih voda, dok krško podzemlje, posebice u središnjem dijelu, obiluje speleološkim objektima.

Gadka danas ponovno vraća svoj identitet

Dinamično prožimanje planine i mora

Iskonska priroda

Prostor trajne privlačnosti

Eko-etno sajam

med, sir, ljekovito bilje, rakija, pekmez
Otočac, srpanj
www.tz-otocac.hr

Premužićeva staza

pristup u srce Velebita bez
velikih uspona
www.pp-velebit.hr

Očarani prolazimo stazom ispod grebena, iznad ponora, kroz livadice i doce, preko kamenih mostova, mostića i nadvoja, uz tek izrasle smreke i neistrule panjeve i nemamo riječi da narušimo tišinu oko nas.

Dr. Ante Rukavina

(1928. – 1994.)

veterinar, planinar i ljubitelj Velebita

12

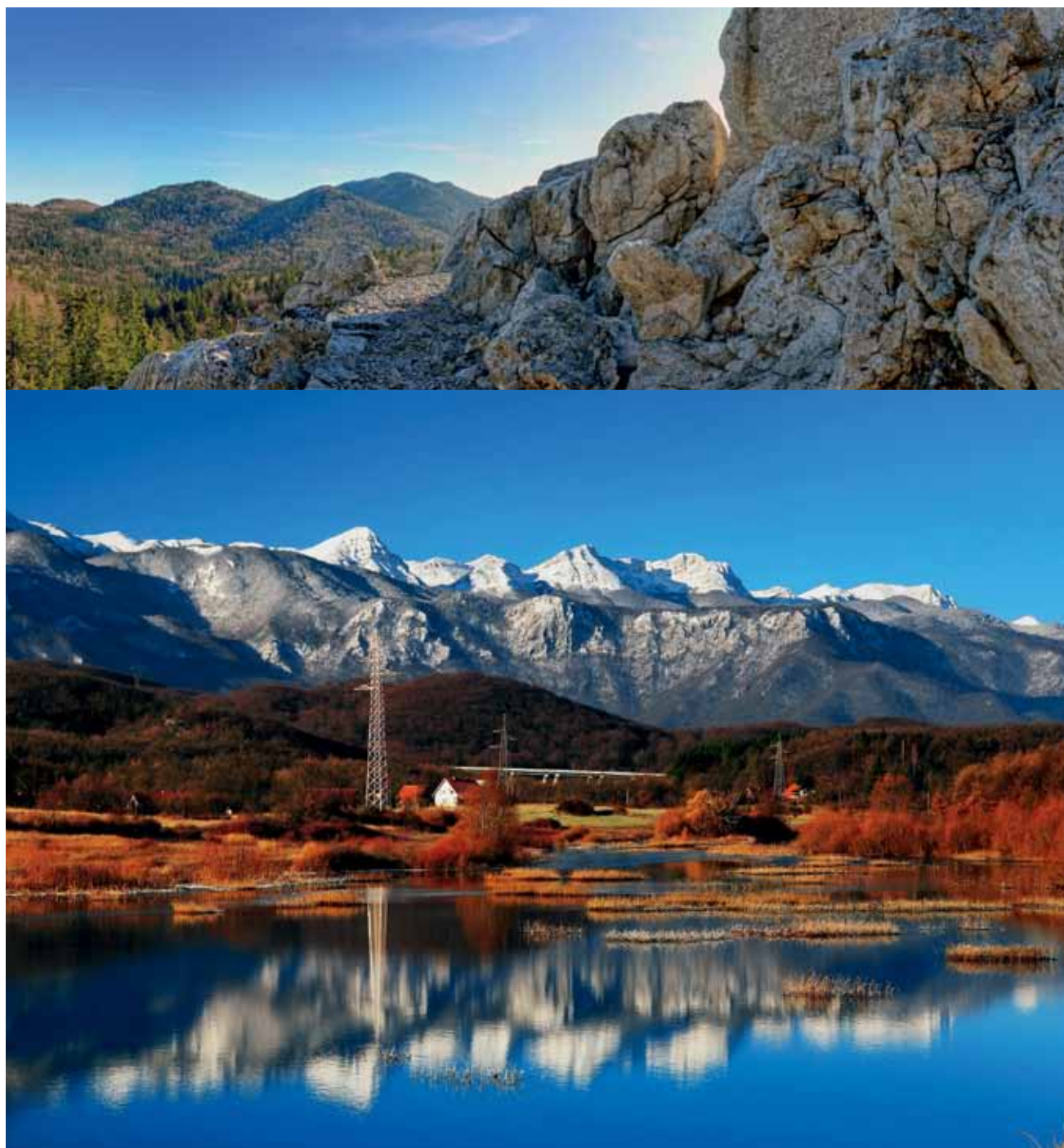
Dinamičan pejzaž je glavno obilježje ovog prostora

Mitsko područje hrvatskog gorja uvijek fascinira

U davna vremena tek su najodvažniji trgovci i stočari pronalazili hrabrosti da krenu utirati putove kroz planinske vrleti. Prve kvalitetnije ceste trasirane su u XVIII. stoljeću, otkad jača gospodarska i kulturna razmjena između dvaju, prethodno gotovo posve odvojena svijeta. I danas kada je izgradnjom suvremene autoceste kroz Tunel Sv. Rok utroba Velebita konačno probijena, sa strahopoštovanjem se sjećamo snijegom prekrivenih i burom šibanih planinskih prijevoja: Vratnika, Velikog Alana, Oštarijskih vrata, Malog Alana te Prezida. Ipak, mnoge tajne Velebita običnim posjetiteljima nikad ne bi bile dostupne da nije bilo ljubitelja prirode – planinara i znanstvenika koji su uredili i označili brojne planinarske putove i

staze, od kojih je najpoznatija šezdesetak kilometara dugačka Premužićeva staza (građena 1930. – 1933.) koja omogućava svakome da dosegne vrhove ove mitske planine, da prođe visinama ispisanim prekrasnim krškim oblicima, od najmanjih grižina do najvećih greda, vrtača, tornjeva i kamenih stupova. Ova staza povezuje čovjeka s iskonskom divljinom i šetajući njome čovjek postaje prijatelj planini, a planina prijatelj čovjeku. Nazvana je po projektantu, šumarskom inženjeru Anti Premužiću (1889. – 1979.), još jednom zaljubljeniku Velebita.

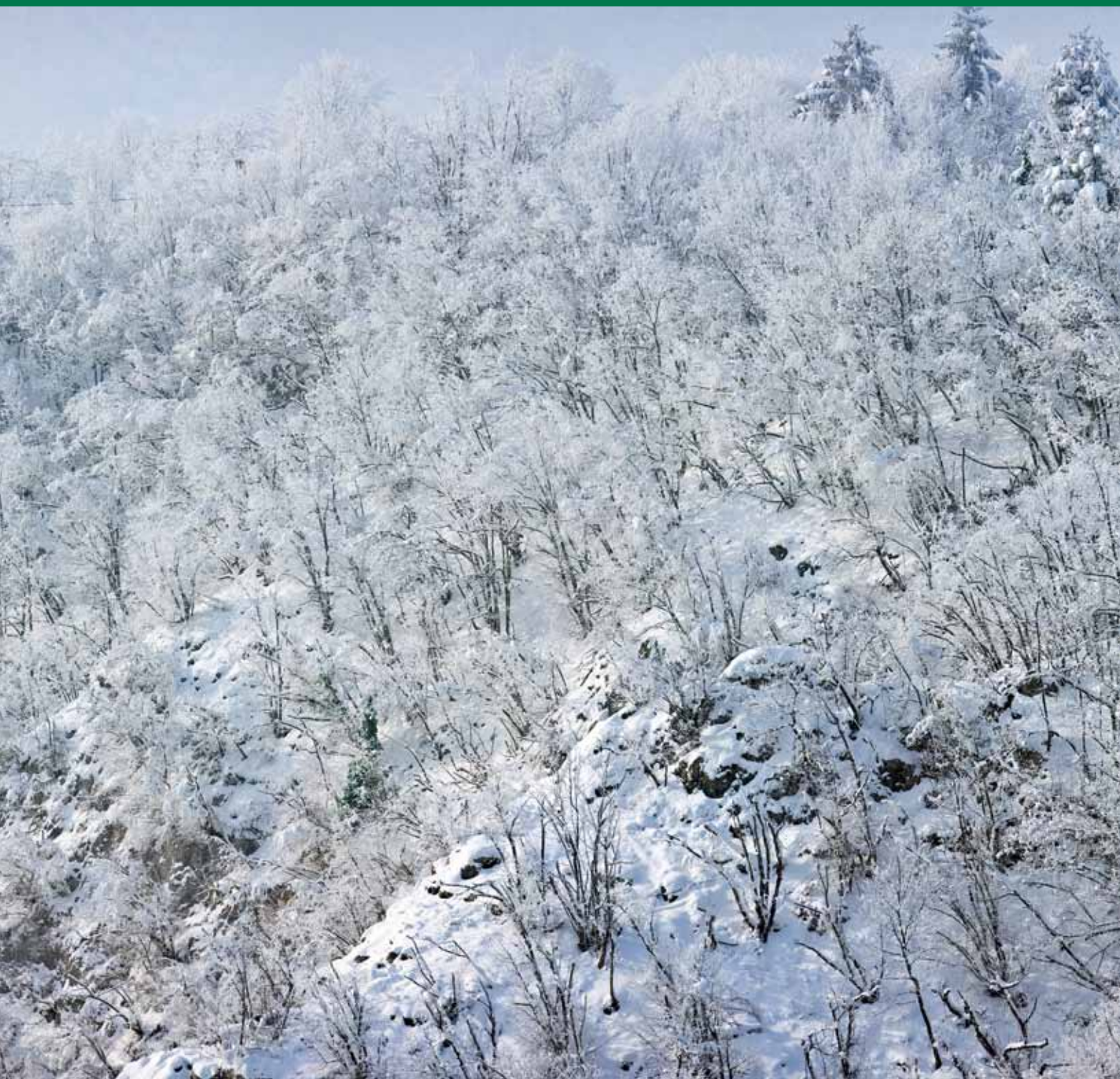

Moj dom

*O, gledajte ju divnu, vi zvijezde udivljene,
To moj je, moj je dom!*

Silvije Strahimir Kranjčević
(1865. – 1908.)
hrvatski pjesnik

Krški dragulj

Vodeni svijet

Plitvički maraton

Plitvička jezera, lipanj
www.np-plitvicka-jezera.hr
www.tzplitvice.hr

Orhideje — 55 vrsta orhideja, tri vrste biljaka mesožderki

Popisano je oko 1400 biljnih vrsta, od čega su 72 endemske

Šumski pokrov čine bukva, jela, smreka, javor, jasen, bor i drugo drveće

Veliki broj sisavaca — medvjed, ris, vuk, divlja mačka, srna, jelen, divlja svinja, jazavac, kuna bjelica, kuna zlatica, vidra...

Šesnaest jezera, koje basena, do trideset većih i manjih vodopada, četiri potoka, jedna rieka, sila brda i briežuljaka s nježnim dolinama i strašnim ponorima, pravjekovne šume i bujna zelen, a povrh svega i pitka voda, kakovu bi i bogovi pili, krase ovaj perpetuum mobile vodnoga svijeta.

Adolf Veber Tkalčević

(1825. – 1889.)

zagrebački kanonik,
jezikoslovac, pisac i političar

Mnogo je u hrvatskoj divnih voda, mirnih i tekućih, sporih i divljih, velikih i malih, površinskih i podzemnih, ali Plitvička su jezera jedinstvena. Rijetko gdje je utjecaj vode tako izrazit kao u ovom dijelu dinarskog krša, gdje u veličanstvenom procesu stvaranja i razaranja oblikuje površinu i podzemlje stjenovite podloge. Najblistaviji primjer takve stvaralačke simbioze kamena i vode na kršu nedvojbeno su Plitvička jezera, najstariji hrvatski nacionalni park i spomenik prirode s Liste svjetske prirodne baštine UNESCO-a.

Znanstvenim istraživanjima potvrđena je prisutnost 321 vrste leptira, 2 vrste viših rakova, sedam vrsta riba, 12 vrsta vodozemaca, 13 vrsta gmazova, 157 vrsta ptica, 20 vrsta šišmiša...

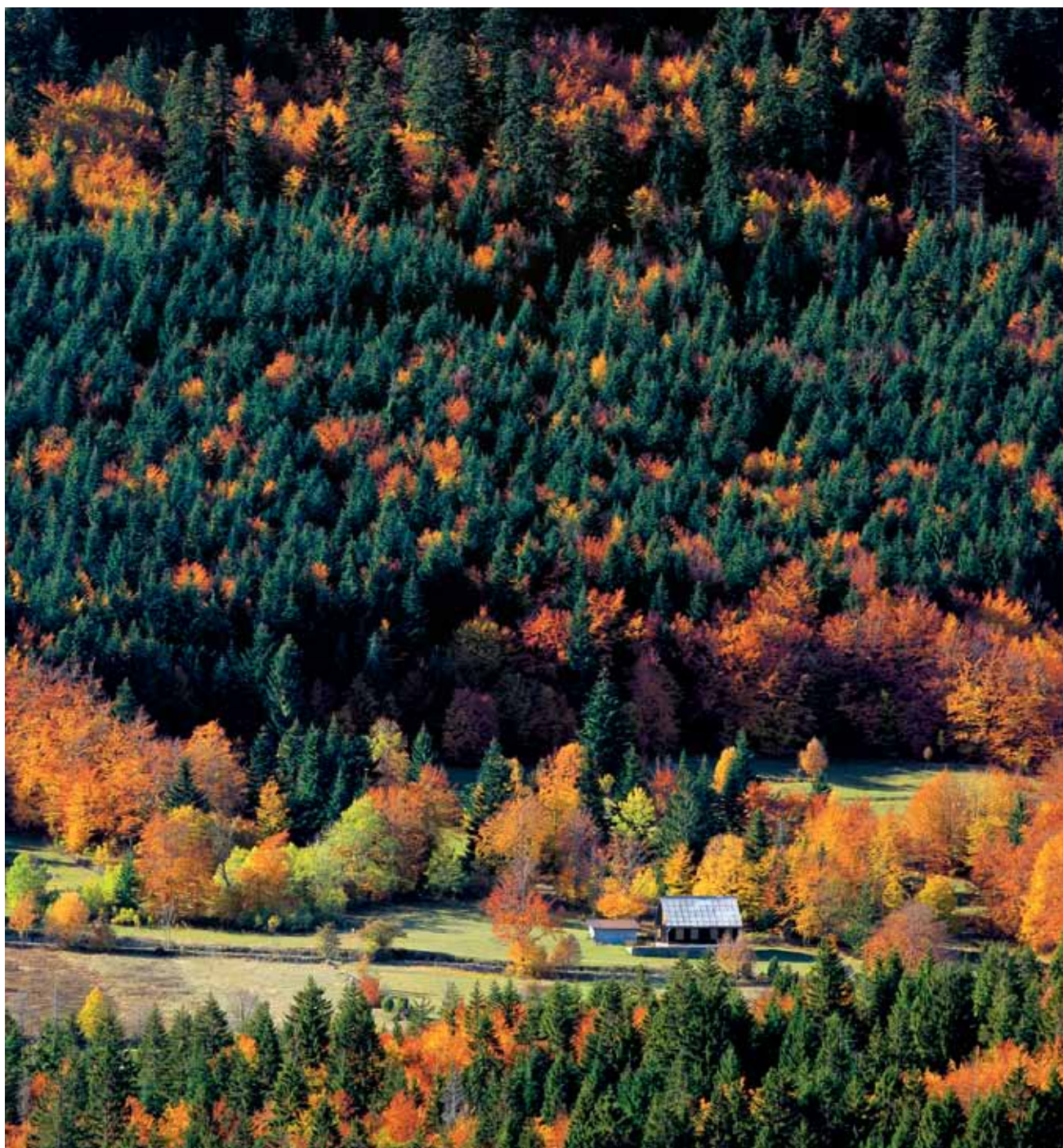

Europska prašuma Crna šuma

Mozaično na malim površinama mogu se vidjeti sve razvojne faze europske prašume: njezino najbolje razdoblje, razdoblje starenja, razdoblje raspadanja i pomlađivanja te razdoblje mlade šume. Ima jela i smreka koje premašuju i 50 metara visine.

Klepina duliba
prašuma smreke i bukve
Posebni rezervat šumske vegetacije
Štirovača

Čorkova uvala
najljepša prašuma Dinarida: bukva, jela
i smreka
Specijalni rezervat šumske vegetacije

U ovoj se regiji nalaze dvije prašume. Jedna je prašuma u Klepinoj dulibi, a druga u Čorkovoj uvali. Klepina duliba poznata je po hladnoj vodi štirovačkog izvora i osebujna po svježini planinskog zraka te bogatstvu biljnog i životinjskog svijeta. Prašuma Čorkova uvala u Nacionalnom parku Plitvička jezera jedna je od najljepših i najočuvanijih prašuma na prostoru Dinarida, razvijena bez značajnijeg utjecaja čovjeka. Prostire se na 84 hektara površine i čini je zajednica dinarske bukovo-jelove šume (E.5.2.1. *As. Omphalodo-Fagetum* Ht. 1950.). Odlikuje se osebujnim krškim reljefom u kojemu se pojavljuju vrtače, škrape, strmine i kameni blokovi. Prašuma predstavlja školu prirodnog savršenstva s potpuno

stabilnim i postojanim šumskim ekosustavom. Specijalnim rezervatom šumske vegetacije proglašena je 1965. godine.

Lički krumpir, ogulinski kupus

Obiteljsko zajedništvo

Dani zelja

festival ogulinskog kiselog kupusa
Ogulin, rujan
www.ogulin.hr

Jesen u Lici

tradicija, običaji i hrana
Gospić, listopad
www.tz-gospic.hr

Zimska bajka

Ogulin, prosinac
www.tz-grada-ogulina.hr

Lički krumpir na putu da postane
brend; po kvaliteti nema mu premca
u cijeloj Hrvatskoj

Lička rakija – šljivovica u umjerenim
količinama može se smatrati pomoć-
nim ljekovitim sredstvom

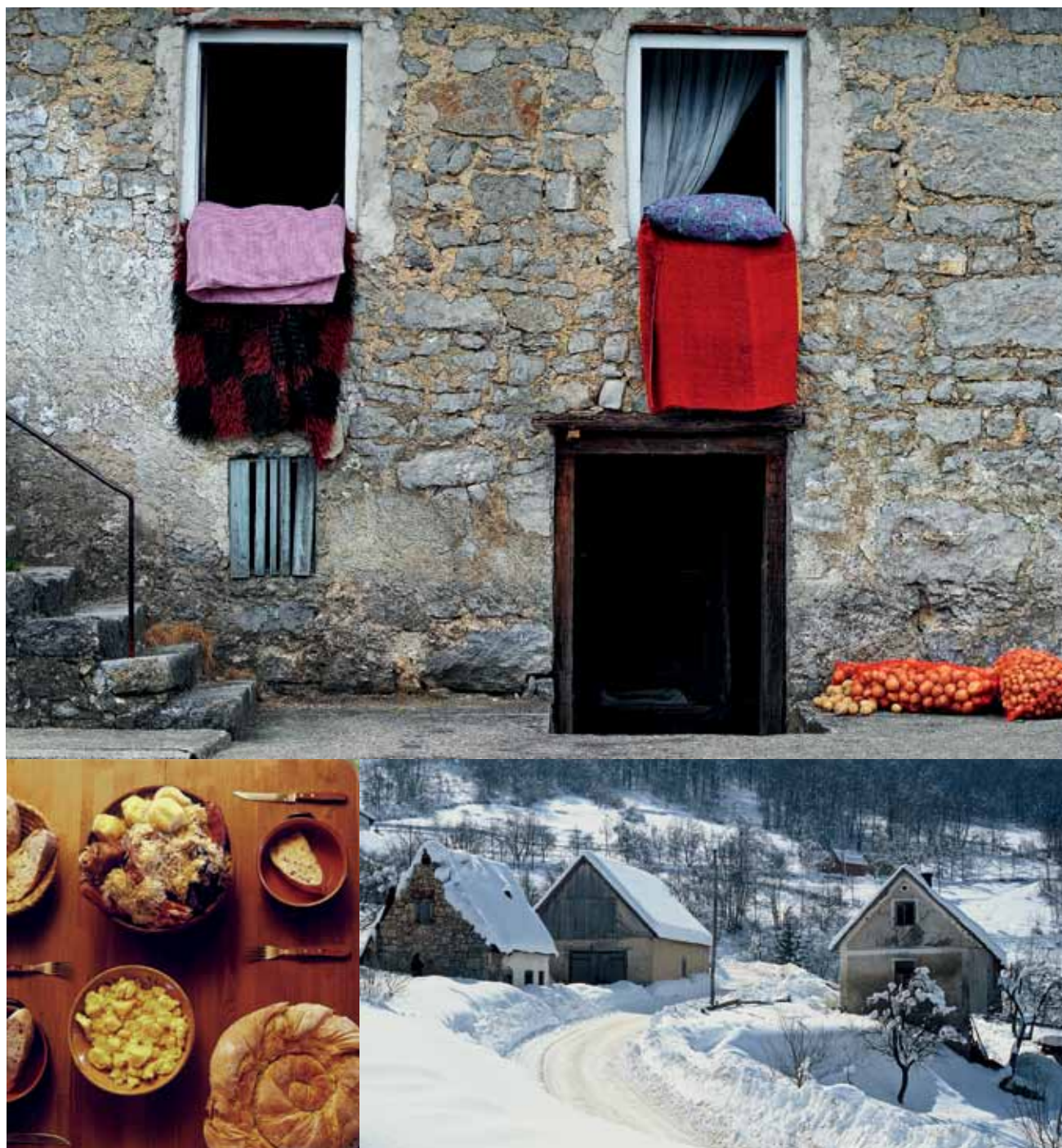
20

Brvnašica, drvena kuća, zbog neravna
terena podzidana kamenom

Taj dojam upotpunjuju i tradicionalni predmeti, koji ovdje nisu samo muzejski eksponati, nego se ljudi njima svakodnevno služe. I dok su narodna nošnja i tradicija u većini zapadnog svijeta odavno zaboravljene, ovdje su karakteristični pokrivači, debele vunene čarape, biljci i torbice i danas prisutni, a čini se da im se smiješi i svijetla budućnost kao nezaobilaznim detaljima slike ruralne idile, nedvojbeno ključnog obilježja budućeg ličko-karlovačkog turizma. Gledajući samo domaće namirnice – palentu, sušeno meso, sir, med, domaću rakiju... – jasno je koliko su ti proizvodi dio snažnog regionalnog identiteta, koji u doba bezlične globalne konfekcije biva sve važniji čimbenik privlačnosti. Posebnost ovdašnjih specijaliteta

leži prvenstveno u ekološkoj čistoći i načinu pripremanja koji se prenosi s pokoljenja na pokoljenje. Zahvaljujući tome lički krumpir i ogulinski kiseli kupus postali su već nadaleko poznat lički brend.

Grad-muzej

Ogledalo kulture

Slojeviti povijesni razvoj ove regije najpotpunije dolazi do izražaja u Senju, primorskom gradu-muzeju, nacionalnom kulturnom žarištu još od srednjeg vijeka.

Festival sjevernojadranskih klapa

Senj, srpanj

www.senj.hr

22

Smješten podno planine Velebit, Senj je najveći grad između Rijeke i Zadra, a možda i najstariji obalni grad između Istre i Dalmacije. Ogledalo kulture sjevernog Jadrana, Senj je našoj domovini podario mnoge znamenite ljude, a naročito je impozantan popis književnika. Iz Senja su velika hrvatska književna imena: najznačajniji hrvatski pjesnik realizma Silvije Strahimir Kranjčević (1865. – 1908.), romanopisac i novelist Vjenceslav Novak (1859. – 1905.), književnik i novinar Milutin Cihlar Nehajev (1880. – 1931.) te književnik, povjesničar i jezikoslovac Pavao Ritter Vitezović (1652. – 1713.).

Idealni renesansni grad

Riječna zvijezda

Proslava rođendana grada Karlovca
kulturna, zabavna i sportska
događanja
Karlovac, 13. srpnja
www.karlovac.hr

Karlstadt festival
Karlovac, lipanj – kolovoz
www.karlovac-touristinfo.hr

Proljetne promenade
sajam cvijeća, promenađni koncerti,
tradijski proizvodi, fjakeri
Karlovac, travanj – svibanj
www.karlovac-touristinfo.hr

U međurječju Korane, Kupe, Mrežnice i Dobre podignut je u XVI. stoljeću idealni renesansni grad u obliku šesterokrake zvijezde. I fortifikacijski i urbanistički, Karlovac je biser talijanske graditeljske škole angažirane odlukom Ratnog vijeća u Grazu. Prostor unutar moćnih bastiona i bedema bio je raščlanjen na 24 pravilna bloka. U središtu grada nalazile su se vojarna i oružana te katolička i pravoslavna crkva.

24

Karlovac je osnovan kao tvrđava u XVI. stoljeću

Zvijezda, tlocrt utvrde

Radi obrane od osmanlijskih osvajača na posjedu Zrinskih pod starim gradom Dubovcem započela je 13. srpnja 1579. godine izgradnja velike tvrđave. Gradnjom je upravljao glasoviti graditelj Martin Gambon. Ime Karlovac (Carlstadt) grad je dobio u čast osnivača, austrijskog nadvojvode Karla Habsburškog. Povijesnu sudbinu Karlovca odredila je dvojnost njegova prostora: ovdje su se istodobno formirale granice i raskrižja putova, vodenih i cestovnih. Već u prvim desetljećima XVIII. stoljeća, a pogotovo nakon što su Osmanlije potisnuti s Korane dalje na istok, grad se širi izvan zidina. Otvara se i takozvana žitna magistrala: u Karlovcu se panonsko žito dopremљeno Savom i Koranom pretovaruje s lađa-žitarica na kola

s konjskom zapregom pa se cestama Karolinom, Lujzijanom i Jozefinom vozi u tršćansku, riječku i bakarsku, odnosno senjsku luku. Karlovac postaje žarište građanskog života i kulture, a time se otvaraju svijetu i ljepote cijele regije. U sklopu tih značajnih promjena, u Karlovcu je 1854. godine barun Nikola Vranyczany utemeljio Karlovačku pivovaru, koja i danas proizvodi Karlovačko pivo, poznato i popularno i izvan granica Hrvatske.

Svjetski rezervat biosfere

Divno mjesto

Uspori

sa staze se odvaja nekoliko uspona
na Gromovaču, Crikvenu, Šatorinu

Planinarski objekti

PD Zavižan, PK Alan, Rossijeva koliba

Uspori na Zavižan

biciklijada
Senj – Zavižan, lipanj
www.tz-senj.hr

*Kakvo li je ovo divno mjesto između slikovitih kamenih
gromada... usred tolikih kamenih oblika, obeliska svih vrsta,
tornjeva, tornjića, čučavaca i oblića oderanih vjetrovima i
nazubljenih gromovima!*

Dr. Ante Rukavina

(1928. – 1994.)

veterinar, planinar i ljubitelj Velebita

26

Lika-Karlovac, jedinstvena kvaliteta vode
i osebujna svježina planinskog zraka

Pogled sa Zavižana u pravcu
kvarnerskih otoka

Priroda je ovdje pojedinačne ljepote i atrakcije spojila u jedinstven mozaik, planinski ekosustav najljepši u Hrvatskoj, a zasigurno i jedan od najljepših na svijetu – planinu Velebit. Na dodiru mora i kontinenta, u njegovoj se flori i fauni primjećuju osim obilježja Dinarida, kojima pripada, i obilježja mediteranskog, alpskog, a i panonsko-peripanonskog prostora. Stoga ne čudi da ga je i UNESCO zbog geomorfološke posebnosti i bioraznolikosti uvrstio na svoj popis, proglašivši ga cijelog Svjetskim rezervatom biosfere. Doista, kamo god okrenete pogled, ugledat ćete ponosne vrhove, bijele vapnenačke kukove, ponikve, dulibe i dolce, naići ćete na duboke jame i špilje, otkriti biljke kakve još niste vidjeli...

Crnogorični kompleks
Širovačka prašuma

Bogatstvo biljnog i životinjskog
svijeta krasi Širovaču

Born in Lika

Gospodar munja

Memorijalni centar Nikola Tesla
znanost, umjetnost, turizam
Smiljan
www.mcnikolatesla.hr

Promatrajući kao dijete gromove kako tuku po vrletima Velebita, Nikola Tesla je duboko u sebi razvijao misao da je prirodnu energiju moguće upregnuti na korist čovjeku. Misao koja će mu zbog izboja nekoliko milijuna volti što ih je proizveo i zaglušujuće popratne grmljavine koja se mogla čuti dvadesetak kilometara daleko od njegova laboratorija u Colorado Springsu jednoga dana donijeti nadimak "gospodar munja".

28

Memorijalni centar Nikola Tesla

Lički zavičaj Nikole Tesle

I u Europi još postoje krajevi u kojima se čovjek mora osjetiti malenim u odnosu na neukrotivu snagu prirode, još ima predjela gdje snijeg, led, bura, planina i divljina odlučuju o sudbini čovjeka, koji ih stoga mora naučiti poštovati da bi opstao. Kontrast planine i krških polja, nepreglednih šuma i golih vapnenačkih padina, modrine burom prošaranog mora i bjeline razvedene kamenite obale otoka Paga – to je skica Ličko-senjske županije. Možda su baš takvo okruženje i uska povezanost ovdašnjih ljudi s prirodom bili presudni za pojavu Nikole Tesle – svjetskog genija, znanstvenika i izumitelja više od 700 patenata, ponajviše iz područja elektromagnetizma,

rođenog 1856. godine u malom selu Smiljanu podno Velebita, najljepše hrvatske planine.

Teslina ispitna stanica u Colorado Springsu (u umanjenom mjerilu) 1899. – 1900.

29

Nikola Tesla, sinonim velikih elektrotehničkih otkrića

Dokumentarna građa, do sada uglavnom neobjavljena

Multimedijalni centar prezentira Teslin život i otkrića

Iz ostavštine ličkog dječaka, znanstvenog vizionara

Lun

Divlja maslina

Na otoku Pagu nalazimo posebno maslinovo ulje, dobiveno od malih plodova jedinstvenih divljih maslina iz Luna, mjesta na kraju uskog, poput igle pruženog sjeverozapadnog kraja otoka. Oko tisuću i pol stabala autohtone divlje masline na gotovo dvadeset pet hektara višestoljetnih maslinika zeleni su ures ovoga kamenitog otoka.

Lunjska maslinada
priredba posvećena maslini
i maslinovu ulju
svibanj
www.tz-novalja.hr

Put kroz maslinike
šetnja u kojoj se uživa u korijenju
iz biblijskih vremena
www.tz-novalja.hr

30

Područje divljih maslina na Lunu
zaštićeno je kao rezervat još 1963. godine

Arhitektura prirodnih oblika:
splet drva i kamena

Oko 1500 stabala izdvaja se veličinom
i fantastičnim oblicima

Divlja maslina – *Olea oleaster* – naraste i do osam metara u visinu. Lokalitet lunskih ili, kako mještani kažu, *lunjskih* maslinika je zbog botaničkih i estetskih vrijednosti zaštićen već više od četrdeset godina kao botanički rezervat, jedinstven na Jadranu. Lun je velika rijetkost i u svjetskim okvirima. Osim u Grčkoj i Izraelu nigdje drugdje nema takvih nasada divlje masline, a lunski ima primat po koncentraciji stabala i njihovoj starosti. Nesumnjive vrijednosti ovog ambijenta su u velikoj mjeri očuvana autentičnost graditeljstva i krajolika, tradicionalni način života, a posebno ponuda zdrave domaće hrane. U ljepotama ovoga podneblja uživat ćete od svibnja do rujna, ali i u ostalom dijelu godine,

pa i onda kada priroda pokazuje svoju snagu divljom burom ili teškim južnim vjetrovima. Lunske masline obično ne daju veliku količinu plodova, ali je zato ulje izuzetne kakvoće. Najstarija stabla posađena su još prije 1500 godina i ta činjenica govori o tradiciji maslinarstva na Pagu, a gdje je tradicija tu je nedvojbeno i kvaliteta.

Morska pjena

Bura doživljaja

Prava bura doživljaja očekuje svakoga tko dođe u ovu regiju i odluči u njoj provesti nekoliko dana. Dinamičan krajolik i najrazličitiji izazovi usporedivi su sa snagom bure, vjetra koji kao nijedan drugi čisti atmosferu.

Brdske auto-utrke
Karlobag, svibanj
www.tz-karlobag.hr

Sambastico
festival sambe
Senj, srpanj
www.tz-senj.hr

Moto-susret
Senj, lipanj
www.tz-senj.hr

Senjske ljetne igre
Senj, srpanj
www.tz-senj.hr

32

Fascinantne su zimske slike zapjenjenog mora i ledom okovane senjske rive, čiji zaleđeni svjetionik podsjeća na ponosne senjske uskoke, ratnike koji su se zimi bdijući na straži morali lancem vezivati za neuništive zidine nepokorene Nehaj-kule da ih bura ne odnese. Posve je druga priča ljeti. Tada bura tek povremeno potjera valove prema pučini unoseći dašak svježine u podvelebitska naselja i potičući brojne turiste zaljubljenike u ovaj krajolik da se trgnu iz drijemeža i posvete aktivnom odmoru, za koji u podvelebitskom primorju ima bezbroj prilika, od planinarenja, biciklizma i izleta duž obale ili na šumovitu sjevernu stranu, pa do posjeta obližnjim otocima.

Zakrabuljeni likovi u svakoj uličici

Pisani kamen

Na putu iz Kosinja prema Štirovači prolazi se uz izvor vode na Begovači. Tisuću šeststo metara dalje cestom, trideset koraka lijevo, stoji pet metara visoka i sedam metara široka stijena u koju je uklesan natpis na latinskom koji kaže da je tu bila granica između drevnih plemena Ortoplina i Parentina. Liburne Ortopline spominju antički pisci Ptolemej i Plinije, a njihov se teritorij, čini se, prostirao od ovoga graničnog kamena na zapad do mora. Parentini, za koje znamo samo po

ovom natpisu, živjeli su vjerojatno istočno od izvora Begovače, u donjem toku Like, i možda je njihovo glavno naselje bio Kosinj Gornji.

Japodi

Život na vodi

Advent u Otočcu

božićna čarolija u dolini Gacke
Otočac, prosinac
www.otocac.hr

Glineni konjanici-ratnici

Kolapijani, zbirka idola
Gradski muzej Karlovac
www.gmk.hr

Atelje Janja gora

mjesto potrage za izgubljenim
japodskim blagom
www.janjagora.com

Dani Gacke

Otočac, lipanj – srpanj
www.tz-otocac.hr

Jezik Japoda, naroda koji je ovdje živio prije tri tisuće godina, ostao je većinom nepoznat; jedini trag o njemu su nadgrobna imena (tafonimi) te rimski popisi japodskih naselja i zabilježena japodska imena okolnih rijeka. Iz tih se oskudnih podataka čini da je izvorni japodski jezik bio prijelazni oblik između jezika Panonaca i južnijih, pravih Ilira.

36

Japodi, ilirsko pleme, nastanjivalo je prostor Gacke

Japodska kultura bila je izuzetno bogata i živa

Japodi (lat. *Iapodes*, grč. *Iapydoi*) ilirska su plemena koja su obitavala na prostoru između rijeka Kupe (antička *Colapis*) i Une (*Oeneus*) te Velebita (*Mons Baebius*) i Vinodola (*Valdevinum*). U njihovu već prilično razvijenom društvu najvažniji su bili rudari, kovači, seljaci, pastiri i ratnici. Zna se da su uzgajali krupnu i sitnu stoku, a od biljnih kultura žitarice i mahunarke. Njihove metalne i jantarne ogrlice te spiralni i trokutasti privjesci i danas su atraktivni. Kako je japodski zavičaj bio bogat gorskim šumama, seoske su kuće bile uglavnom drvene pa je od njih ostalo malo tragova. Kamene građevine su podizali samo u gradovima, koji su se većinom nalazili na brdskim glavicama i imali su do 3000 stanovnika.

Glavni i najveći gradovi Japoda bili su prijestolnica *Metulum* kod Josipdola, *Monetium* (gradina Humac) kod Brinja, *Avendo* (Latica) kod Kompolja, *Arupium* (Vital) kod Ličkog Prozora i drugi, a dosad je između Kupe i Une nađeno osamdesetak njihovih gradina. Manje su poznati Kolapijani, pleme što je u željezno doba nastanjivalo Pokuplje, no od njih smo baštinili u Hrvatskoj jedinstvenu malu vojsku neobičnih glinenih idola na konjima.

Jantarni i stakleni nakit, kultura obrade bakra

Zelene livade i rijeka boje opala

Čarolija prirode u koju se skladno uklopio čovjek

Glagoljaško gnijezdo

Narodno pismo

Gradski muzej Senj
u gotičko-renesansnoj palači
iz XIV. – XV. stoljeća
www.tz-senj.hr

Senjske koncertne večeri
praznik ozbiljne glazbe
Senj, srpanj – kolovoz
www.tz-senj.hr

Senjska ploča
zbirka glagoljice i glagoljskog tiskarstva
www.tz-senj.hr

Od XII. stoljeća glagoljica – pismo stvoreno vjerojatno još u IX. stoljeću za potrebe pokrštenja Slavena – postoji još jedino na tlu Hrvatske, a osobito je razvijena na senjskom području. U Senju je radila i glagoljska tiskara, osnovana oko 1494. godine, koja je bila među prvim tiskarama u cijeloj jugoistočnoj Europi.

38

Romanička katedrala Marijina
uznesenja izgrađena je 1169. godine

Kosinjska tiskara otisnula je 1483.
prvu knjigu na hrvatskom jeziku

Senj je poznat po glagoljici,
pismu iz IX. stoljeća

Po dopuštenju pape Inocenta IV. iz 1248. godine senjski je biskup jedini u katoličkom svijetu smio upotrebljavati glagoljicu i slavenski jezik u liturgiji. To je dalo novi poticaj razvoju glagoljičkog pisma tijekom XIV. i XV. stoljeća. Ustrajnu borbu za očuvanje glagoljice senjski glagoljaši su okrunili utemeljenjem glagoljske tiskare, jedne od najvažnijih hrvatskih kulturnih ustanova u XV. stoljeću. Glagoljica je, naime, mogla kao živo pismo opstati samo prateći domete latinice i zato su ni tridesetak godina nakon tiskanja Gutenbergove Biblije naši glagoljaši 1483. objavili prvu tiskanu knjigu na glagoljici, da bi 1494. godine osnovali i znamenitu senjsku tiskaru. O ukorijenjenosti glagoljice u Senju i okolici

svjedoči i glagoljski natpis na kamenu, otkriven 1964. prilikom rekonstrukcije Nehaj-kule, zacijelo inventar stare crkvice pronađene u temeljima utvrde, jer ta je tzv. Senjska ploča stara otprilike kao i Bašćanska.

Glagoljica je u Senju bila narodno pismo

Glagoljičko pismo u Senju i okolici brižljivo su čuvali redovnici

Svjedok pismenosti

Frankopanski grad

Utvrde, dvorci i ruševine starih gradina svjedoci su i pismenosti i kulture ovoga područja. Posebno vremena kada je velikaška obitelj Frankopana bila na vrhuncu slave i moći. Modruš je u XV. stoljeću važan centar hrvatske pismenosti i glagoljice, a u XVII. stoljeću obilježje hrvatskoj kulturi daje ozaljski krug.

Frankopanske ljetne večeri
zabavna manifestacija
Ogulin, lipanj
www.radio-ogulin.hr

Ciklobajka
biciklijada Rutom bajke
Ogulin, lipanj
www.tz-grad-a-ogulina.hr
www.babaroge.hr

40

Ruševine nekada značajnog starog grada Novigrada

Kameni most na Karolinskoj cesti preko rijeke Dobre, XVIII. stoljeće

Knez Bernardin Frankopan (1453. – 1529.), gospodar Modruša i graditelj Ogulina, jedan je od velikaša koji su organizirali obranu Hrvatske u vrijeme najtežih turskih napada. U čuvenome *Govoru za Hrvatsku (Oratio pro Croatia)* traži 1522. godine od pape Hadrijana VI. pomoć europskih sila, a iste godine obraća se s istim zahtjevom njemačkom saboru u Nürnbergu. Ozaljski krug čine redovnik i leksikograf Ivan Belostenec, pjesnikinja grofica Ana Katarina Zrinska rođ. Frankopan (Bosiljevo, oko 1625.), suprug joj grof Petar Zrinski, ban i vojskovođa, te Anin polubrat Fran Krsto Frankopan (Bosiljevo, 1643.), plemić, ratnik i pjesnik, obojica hrvatski junaci, kao urotnici 1671. godine smaknuti u Bečkom Novom

Mjestu, njem. *Wiener Neustadt*. Robusne ruševine starih gradova kao što su Modruš, Slunj ili Cetingrad dočekuju putnika koji putuje povijesnim cestama. Trenutačno u obnovi, tek desetak kilometara od Dubovca, na staroj Karolinskoj cesti nalazi se još jedan frankopanski grad, Novigrad na Dobri. U susjedstvu mu je i dobro očuvan kameni most, suvremenik povijesne ceste. Godine 1783. velikaši Patačići ovdje ugošćuju cara Josipa II., koji je obilazio rubne dijelove Carstva.

Staro Crkveno Selo sa župnom crkvom, starom školom i općinom

Šumoviti i zeleni brežuljci iznad rijeke Dobre

Bajkoviti krajolik brežuljaka i tvrđava

Kontinuirana naseljenost

Prastari grad

Srednjovjekovni grad Ozalj
pregrađen je u dvor u XVIII. stoljeću
www.ozalj.hr

Zavičajni muzej
smješten je u dvorcu
www.ozalj.hr

Prastari grad Ozalj, u novije doba uvršten među 100 najznačajnijih arheoloških nalazišta Hrvatske, jedno je od najdojmljivijih svjedočanstava kontinuirane naseljenosti.

42

Sokolac, stari grad kod Brinja

U slojevitij izgradnji valja izdvojiti ulaznu kulu koju je dao podići Juraj Zrinski i u koju se stupa preko drevnog, a do 1821. i pomičnog mosta. Nikola Šubić Zrinski (1508. – 1566.), pao u junačkoj obrani Sigeta pri pohodu sultana Sulejmana I. na Beč, graditelj je Palasa nad samom ozaljskom hridi u kojem je združena gotička i renesansna stilistika, a grafiti u interijeru svjedoče o ustrajavanju glagoljice. Uzorno uređena romanička branič-kula, zvana još i Babonić-kula, naslanja se na barokizirano sjeverno krilo. Prvi zapisi imena Drežnik datiraju iz XII. stoljeća, a zemlje starohrvatske župe Drežnik te županija Drežnik kao feudalni posjed spominju se u mnogim ispravama od XIII. do XV. stoljeća. Stari grad Drežnik izgrađen je potkraj XV. stoljeća zbog stra-

teških potreba, tijekom XVI. i XVII. stoljeća ovaj prostor je pod osmanlijskom vlasti, a u posljednjem velikom protuturskom ratu 1788. godine biva oslobođen i postaje dio Vojne krajine.

Prvi zapisi, imena Drežnik datiraju iz XII. stoljeća

Srednjovjekovni grad Ozalj pregrađen je u XVIII. st. u dvorac

Drežnik grad Kaštel

Poučna staza Stari grad

Na 2000 m dugoj stazi kroz kanjon rijeke Korane od Drežnika do Autokampa Korana posjetitelj će se upoznati s biljnim i životinjskim svijetom te s geološkom strukturom kanjona.
www.rakovica.hr

Konjički maraton

konjičkim stazama rakovičkog i plitvičkog kraja te okolnih prostora Rakovica, lipanj
www.rakovica.hr
www.jelovklanac.com

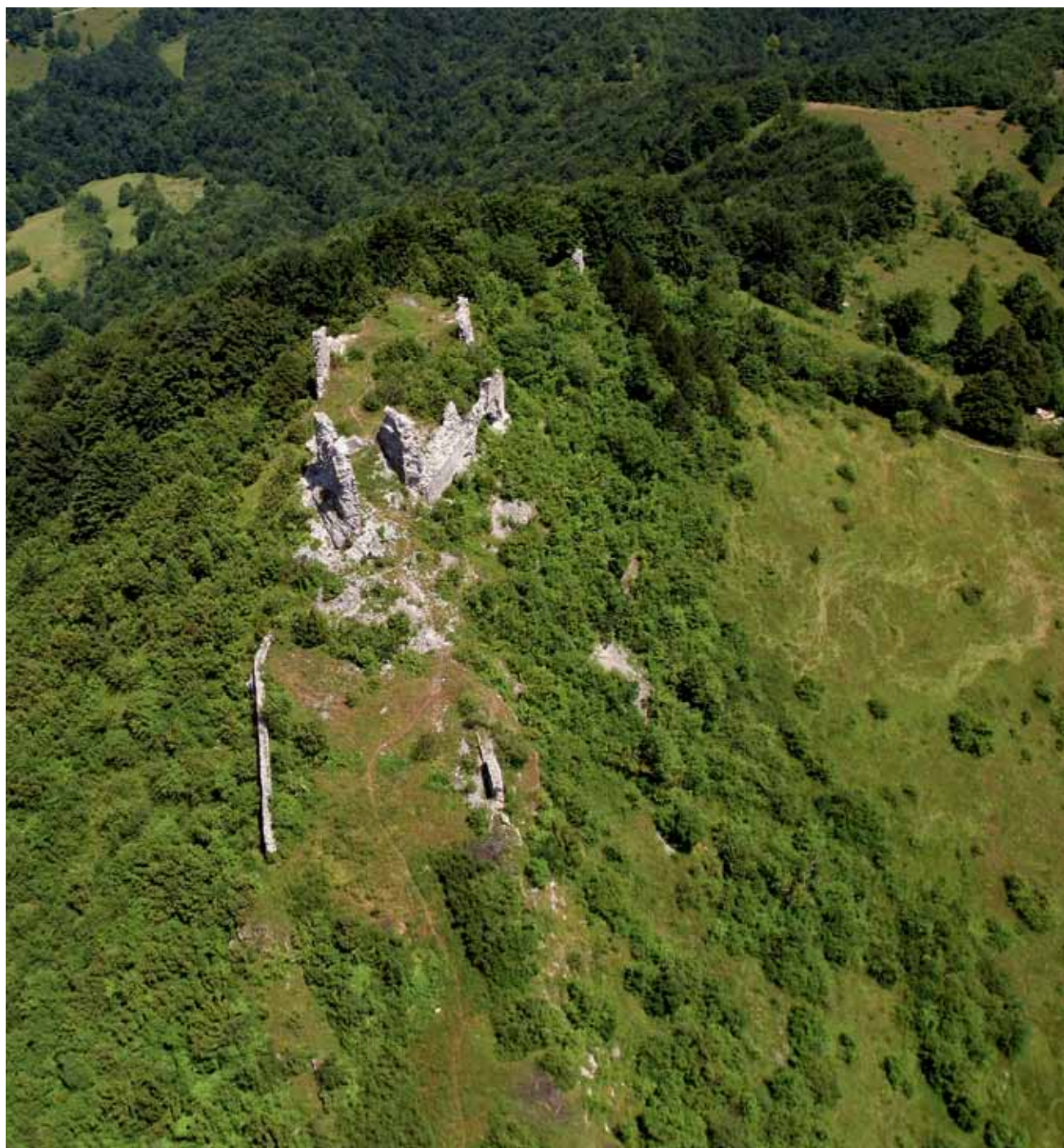
Srednjovjekovni Drežnik grad na litici iznad strmog kanjona rijeke Korane u starim se izvorima spominje još 1185. godine. Bio je u posjedu raznih gospodara, Nelipića, Gisingovaca, Babonića, a od 1321. godine knezova Krčkih, kasnijih Frankopana, koji su ga dodatno učvrstili, ali je 1592. ipak pao pod tursku vlast. U posljednjem protuturskom ratu 1788. godine poslije dvodnevne opsade i snažne topovske vatre austrijskih carskih postrojbi oslobođen je i uključen u Vojnu krajinu.

Nalazeći se na sjevernoj obali Korane, grad je bio karika u lancu fortifikacija za obranu od Turaka, kordonu, po čemu je ovo područje i dobilo naziv Kordun. Stari je grad nepravilnog četverokutnog oblika, kamenih zidina s dvije četverokutne i jednom okruglom kulom koja se nalazi sa sjeverne strane. Nakon što je minula turska opasnost utvrda ubrzo gubi važnost i propada, no s obnovljene drežničke kule posjetitelji će moći promatrati okolicu onako kao nekoć njezine vojne posade. Današnji je Drežnik maleno naselje i dobro mjesto za predah na putovanju iz kontinentalne u primorsku Hrvatsku. Osim izvrsne ponude jela, među kojima se ističu riblji specijaliteti i jela od divljači, okolica i prirodne ljepote

pružaju poseban doživljaj, pa će ljubiteljima mirnog odmora, dugih šetnji i čistog zraka boravak u Drežniku ostati u trajnom sjećanju.

Dani ljekovitog bilja Karlovačke
županije
izložbeno-prodajna manifestacija
Rakovica, rujna
www.rakovica.hr

Ribnik

Tkanje jezika

Autocross
utrke u Ribniku
www.ribnicka-dolina.com

Kao rijedak primjer utvrđenog zdanja u nizini stoji Ribnik, s još prepoznatljivim obrambenim jarkom (kasnije i ribnjakom) što se navodnjavalo iz potoka Obrha. Pokraj Ribnika rođen je teolog, jezikoslovac i politički mislilac Juraj Križanić, kojemu je želja bila "istkati" jezik razumljiv svim Slavenima.

Jedan od najranijih zagovornika panslavske ideje, Juraj Križanić (1618. – 1683.) vjerovao je da je raskol među kršćanima štetan za slavenski svijet. Nadao se i da bi se Slaveni uz pomoć Rusije mogli osloboditi turskog jarma i njemačke opasnosti te uzdići kao veliki narod. S tim naumom je i putovao u Rusiju, gdje je umjesto podrške na petnaest godina prognan u Sibir, no nije klonuo duhom već se bavio pisanjem. Pisao je na osobitoj mješavini raznih slavenskih jezika, to jest na jeziku koji je izmislio kako bi svim Slavenima bio razumljiv, a napisao je i gramatiku tog jezika, u kojoj se odražavaju i ideje ozaljskoga književnog kruga. U svojem najznačajnijem

djelu *Politici* i drugim radovima iznio je brojne izrazito napredne ekonomske i političke zamisli. Po povratku iz Rusije zaustavio se u Poljskoj. Poginuo je u redovima poljske vojske braneći Beč od turske opsade.

Stari grad Ribnik, vodni burg uz važnu trgovačku i stratešku cestu

U maloj podvodnoj dolini, nekoć s dubokim opkopima oko čvrstih zidova

Dubovac

Čuveno sajmište

Sajam vlastelinstva Dubovac

srednjovjekovni sajam: tradicijski obrti, prezentacija vještina XVI. stoljeća – streličarstvo, pučki plesovi, bubnjari, gombari, oživljena povijest Plemenite općine Dubovačke
Stari grad Dubovac, Karlovac, svibanj – lipanj
www.karlovac-touristinfo.hr
www.dubovac.info

Karlovac most wanted

međunarodno natjecanje u breakdancu
Karlovac, svibanj
www.promenada-klub.hr

Na brijegu uz rijeku Kupu povrh grada Karlovca uzdiže se gradina Dubovac, jedan od najljepših i najočuvanijih spomenika feudalnog graditeljstva Hrvatske. Dubovac je bio i čuveno sajmište, gdje se ponajviše trgovalo primorskom solju te pokupskim pa i slavonskim žitom.

Utvršeni grad izrastao je na mjestu pretpovijesne akropole. Nađeni su ostaci naselja od mlađeg kamenog sve do brončanog doba (treće do prvo tisućljeće prije nove ere). Pretpostavlja se da je Dubovac bio jedno od najvažnijih središta Kolapijana, naroda koji je na području današnjeg Pokuplja u prvom tisućljeću prije nove ere dosegaio razmjerno visoku razinu kulturnog razvitka. Od ostataka njihovih naseobina nastao je humak na kojem je u XII. stoljeću podignuta kružna kula dubovačke općine. Stoga su i sam vršni humak, a ne samo gradi na njemu, vrijedna spomenička baština. Dubovac u XV. stoljeću podizanjem zidova, četverokutne branič-kule (koja je danas nadaleko najbolji vidikovac) i triju kula kružna

presjeka dobiva obilježje renesansnog kaštela. Vlasnici su bili slavonski plemići Sudari, Frankopani, Zrinski te Gašpar Šubić Peranski. Od 1671. do dolaska Francuza 1809. vlasnici grada bili su karlovački generali, a 1837. otkupio ga je grof Laval Nugent i obnovio u duhu romanizma (kruništa na kulama i zidinama). Grad se ponovno obnavljao od 1952. do 1963. (arhitektica Greta Jurišić) prema planu M. Stiera iz 1657. i grafičkome prikazu s kraja XVIII. stoljeća.

Blago tirkiznih jezera

Svjetski poznata Plitvička jezera, najstariji hrvatski nacionalni park i jedini od naših nacionalnih parkova na UNESCO-vom popisu svjetske prirodne baštine, među najboljim su primjerima složenosti krške hidrografije na svijetu. Tu nam priroda zorno pokazuje nastanak sedre, preko čijih se pregrada što dijele 16 stepenasto položenih jezera iz jednog u drugo prelijeva tirkizna voda. Vrhunac toga prirodnog sklada predstavlja vodopad potoka Plitvice, čije vode nakon okomitog pada od gotovo 80 metara formiraju dolinu rijeke Korane.

Lika

Zemlja vuka

Međunarodni savez za očuvanje
prirode (IUCN)
vukovi su na Crvenoj listi sisavaca
u Hrvatskoj

Prema jednom tumačenju, naziv Lika dolazi od grčke riječi likos, što znači vuk. A vuk imenom Lik, odrastao uz ekologa Pavla Balenovića, prvi je europski primjer da s XXI. stoljećem dolazi vrijeme koje mijenja odnos civilizacije i divljine, čovjeka i zvijeri. Stoga ne čudi da dokumentarnim filmom "Vuk i čovjek", otkrivajući intiman emocionalni život ovih predstavnika divljine, David Wallace (BBC) osvaja svjetsku javnost.

52

Vukovi su stalno prisutni
na području Like

Naziv Lika dolazi od grčke riječi likos,
što znači vuk

Kad zapadne snijeg, često se čuje
zavijanje vukova

Tek nastupom trećeg tisućljeća ponovno otkrivamo da se zvijer može pripitomiti prijateljstvom, i ne samo to. Film BBC-a otkriva nam potisnuti karakter vuka, koji probuđen može biti – prijateljski. To nije samo instinkt nego značajnu ulogu ima i vučja inteligencija: u velebitskoj mećavi, u snježnom bespuću, Lik poput ovčarskog psa preuzima ulogu vodiča, pa Balenovića vodi zametenim planinskim stazama do sigurnog cilja. Balenović dokazuje da je moguće pripitomljavanje zvjeradi “partnerstvom u povjerenju”. Partnerstvo u povjerenju ostvarivo je i potrebno za postizanje novih oblika suživota čovjeka i prirode, takvih koji jamče

opstanak Plavog planeta i održiv razvitak ljudskog društva – poruka je ličkog vuka Lika i njegova čovječjeg prijatelja

Vukovi se nalaze na popisu
ugroženih vrsta

Balenović i Lik, partnerstvo
u povjerenju

Winnetou i orao

Fotolovac na medvjede

Utočište za mlade medvjede

utemeljeno 2002. s ciljem spašavanja
medvjede siročadi
Kuterevo
www.kuterevo-medvjedi.hr

Dani meda

izložbeno-prodajna manifestacija
Ogulin, prosinac
www.ogulin.hr

Za naše doba jedinstvena pojava Pavla Balenovića koji je s vukovima našao zajednički jezik kao i otvaranje utočišta za napuštene medvjediće u podvelebitskom selu Kuterevu primjeri su koji nam bude nadu da će čovjek i priroda jedno drugome jednog dana iskreno pružiti ruku.

54

Smeđi medvjed, krupna zvijer ličkih bespuća

Ptice grabljivice najbolje ocrtavaju surovu privlačnost planina – Velebita, Male i Velike Kapele i Ličke Plješevice, podsjećajući nas na iskonske zakone prirode, u kojoj treba biti odlučan, uporan i jak da bi se opstojalo. Svaka životinjska vrsta ovdje ima jasno utvrđeno mjesto u hranidbenom lancu, čineći tako jedinu pravu ravnotežu, onu prirodnu. Zato u današnje vrijeme ekološki osviješteni posjetitelji sve više fotoobjektivom kreću u lov na krupnu divljač ličkih bespuća – mrkog medvjeda, vuka, divlju svinju, lisicu, divlju mačku, risa, ali i na predstavnika gmazova ljutog poskoka, ponosnog vladara krškog kamenjara, te na ptice grabljivice poput orla ili

sokola. Na taj način prepuštaju prirodi da impresivnu faunu ovog prostora drži pod vlašću svojih, prirodnih zakona.

Gorska područja gdje obitavaju medvjed, vuk i ris

Fascinantni krajolici, izmjenjuju se na malim udaljenostima

Zlatna ljevica

Fair Play Trophy

Međunarodni festival folklor
Karlovac, srpanj
www.ka-mff.org

Međunarodni etno-jazz festival
Karlovac, lipanj – srpanj
www.karlovac-touristinfo.hr

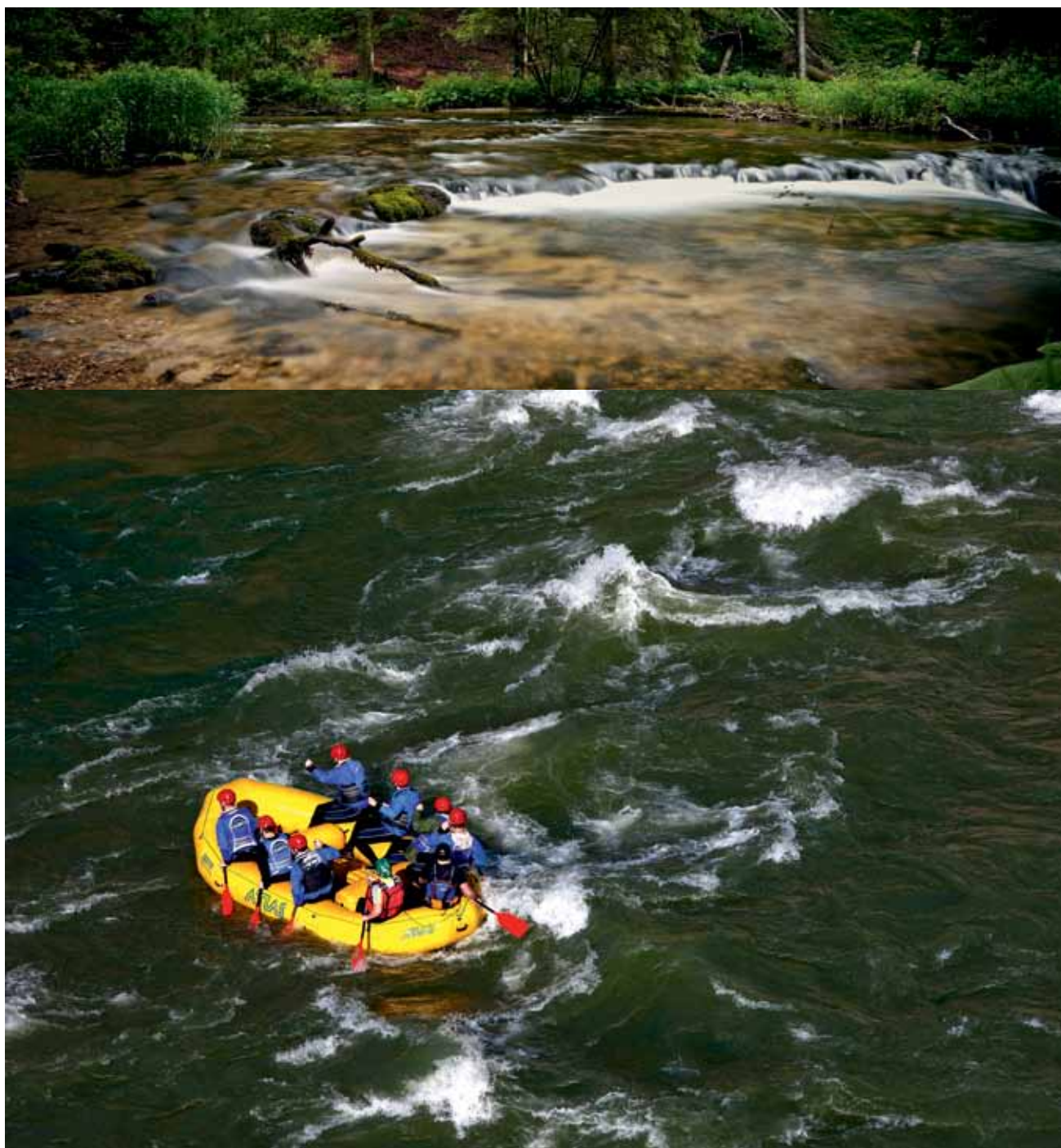
Biciklijada Tri jezera
Ogulin, lipanj
www.babaroge.hr
www.tz-grad-a-ogulina.hr

Zlatna ljevica, prvak svijeta (1979.) i tri puta europski prvak u igri muških parova te viceprvak svijeta 1975. godine u pojedinačnoj konkurenciji, Antun Stipančić Tova, dobitnik Fair Play Trophyja R. Bergmann, pripadao je svijetu.

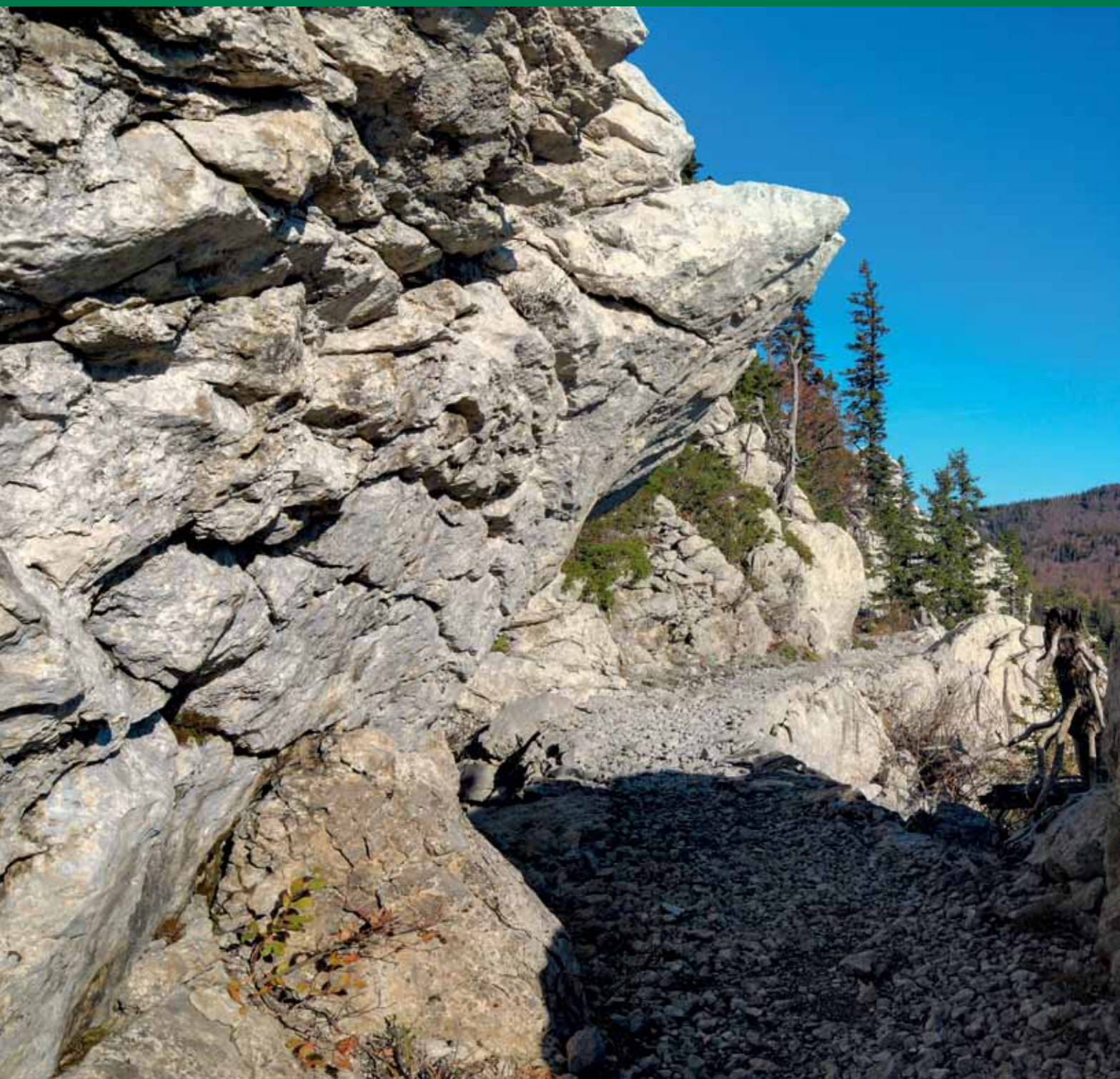
Pamtit će ga generacije stolnotenisača sa svih kontinenata, generacije koje su igrale s njim, protiv njega ili pak uživale u njegovim majstorijama za zelenim stolom. Izvanrednim sportskim rezultatima ostavio je Tova neizbrisiv trag i postao dijelom sportske povijesti, svjetske i hrvatske, svoje Duge Rese, gradića poznatog po tekstilnoj proizvodnji. Duga Resa s okolicom područje je neobično privlačne ljepote, na prijelazu iz crnogoričnih šuma Gorskog kotara u krške formacije s duboko usječenim, bujno obraslim dolinama i prostranim livadama uz cijeli tok rijeke Mrežnice. Obližnje brdo Vinica (321 m) omogućava ugodno hodanje (šetalište Tušmer) ili vožnju biciklom kako lakim brdskim stazama tako i uz modrozelenu ljepoticu

Mrežnicu, koja bojom, čistom vodom, sedrenim barijerama, kaskadama, brzacima i slapovima privlači kupaće, ribiče i sve ostale ljubitelje rijeka.

Hajdučki kukovi

Strogi rezervat Hajdučke i Rožanske kukove čine visoke kamene gromade i duboke vrtače. Rožanska skupina je nešto veća i pristupačnija od teško prohodnog ljutog krša susjednih Hajdučkih kukova, jer se njezinom zapadnom stranom proteže poznata Premužićeva staza, remek-djelo starih majstora kamena. Kukove dijeli visoki prijevoj Lubenovačkih vrata. U pojedine dijelove Strogog rezervata još nije kročila ljudska noga, što mu daje čar nepoznatog i tajanstvenog. Taj specifičan reljef izrazitog krša tvori jedno od najneprohodnijih područja

Velebita. Kukovi su bili sigurno sklonište hajduka, slavnih odmetnika opjevanih u epskim narodnim pjesmama po kojima su Hajdučki kukovi i nazvani.

Uskoci

Na Nehaju

Uskočka postrojba
nastupa u raznim kulturnim
manifestacijama
Senj
www.tz-senj.hr

Uskočki dani
manifestacija oživljene povijesti
Senj, srpanj
www.tz-senj.hr

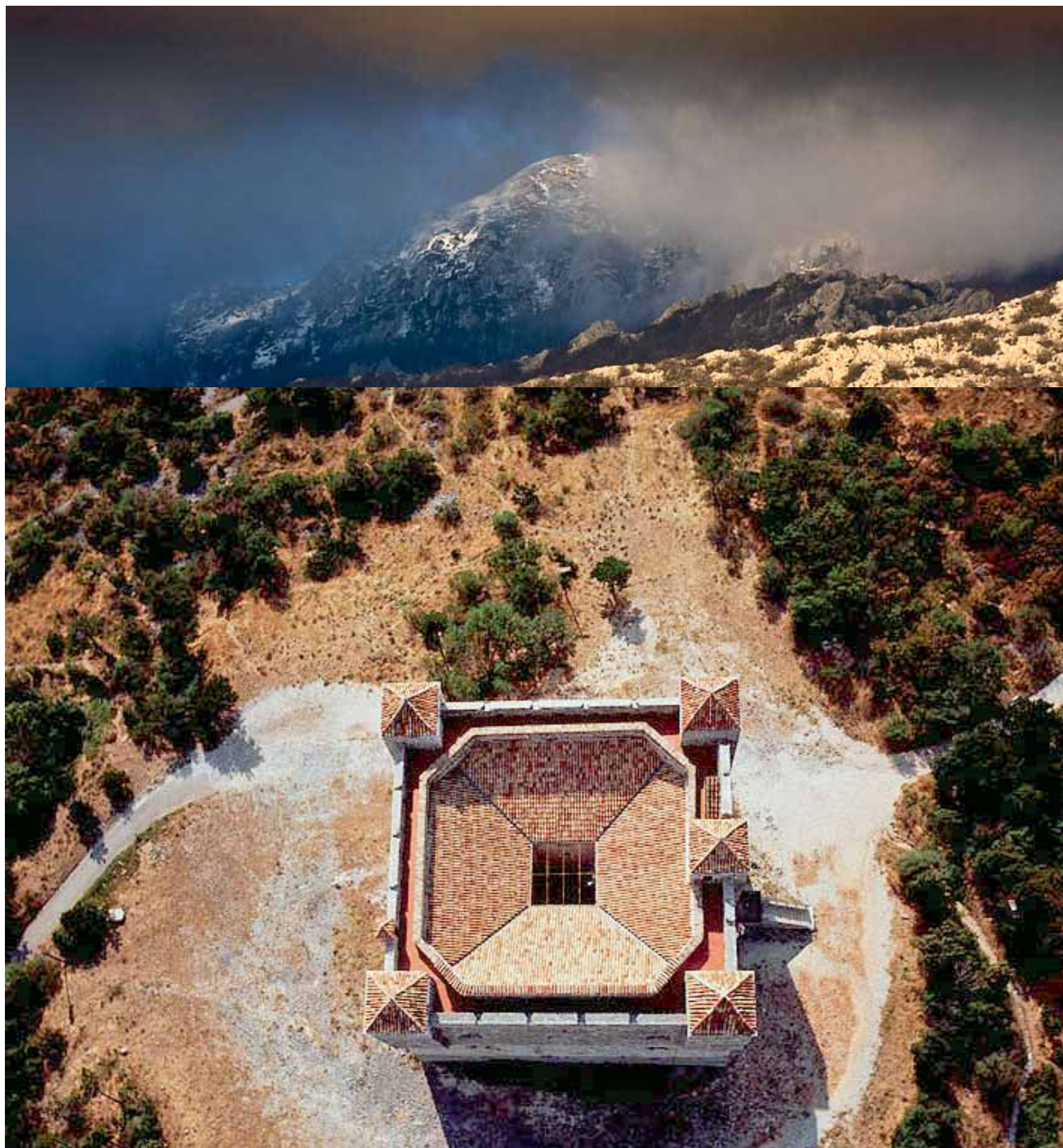
*Kao vojna utvrda i mjesto s kojeg su branili grad Senj te
pripremali napade na Osmanlije i Mlečane, uskocima je
služila tvrđava Nehaj.*

*Ko anđela lik stražara
Kruna kruni čelo tvoje,
Gdje se Nehaj, slava stara,
Ponad tebe nadvio je!*

S. S. Kranjčević
iz pjesme Senju-gradu

60

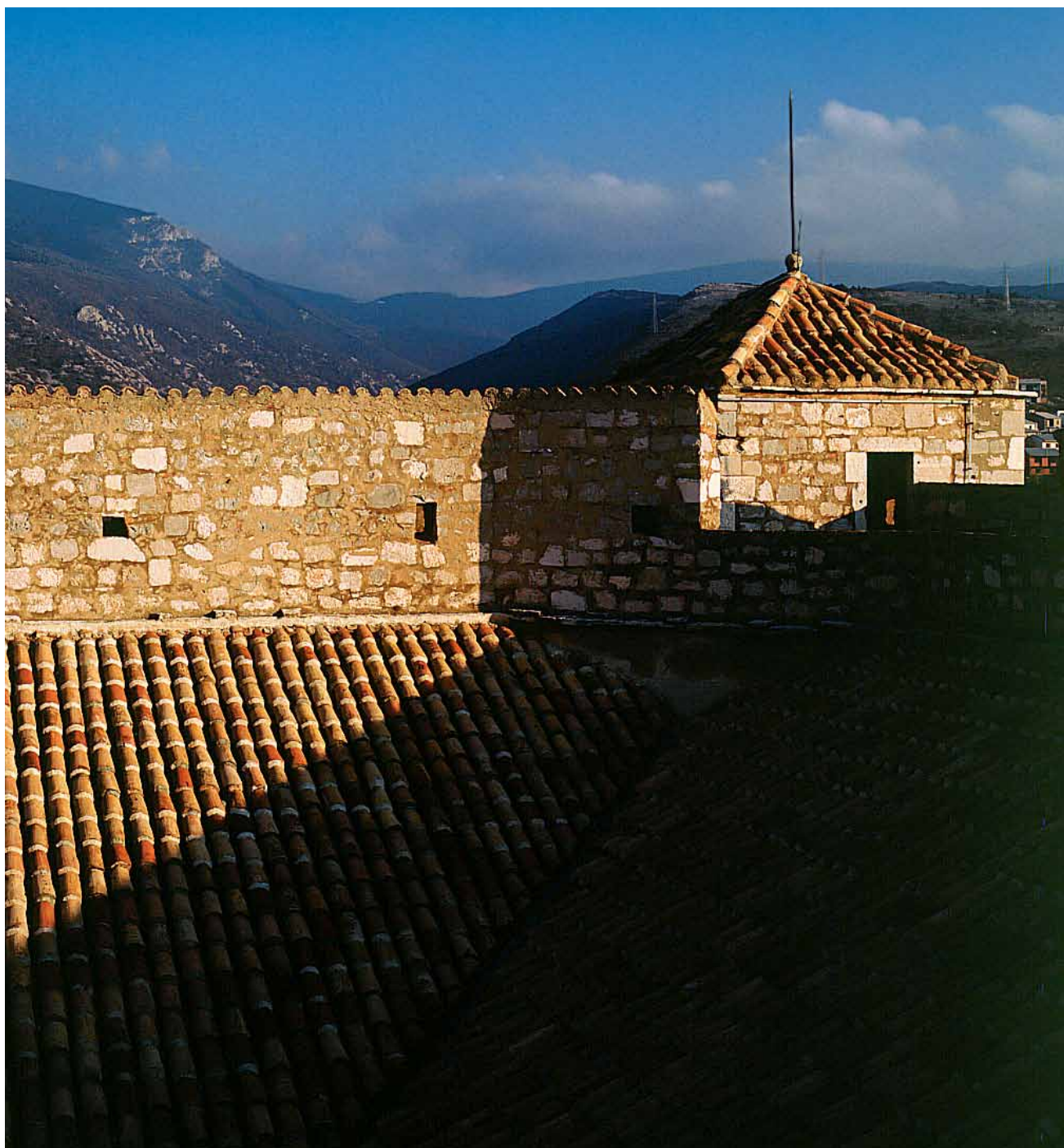
Uskoci su s ovog mjesta napadali
Osmanlije i Mlečane

Uskočka tvrđava Nehaj

Uskoci su bili vojnički organizirana zajednica koju su sačinjavali bjegunci s hrvatskih, hercegovačkih i bosanskih područja što su pala pod Osmanlije. Osmanlijski ratni pohodi na Liku i Hrvatsko primorje osobito su se intenzivirali u prvoj polovici XVI. stoljeća. Tada je kraj oko Senja posve opustio, a sam grad postao je utočištem izbjeglica s okupiranih područja. Od izbjeglica se formiraju vojne postrojbe, znameniti senjski uskoci, koji će još i početkom XVII. stoljeća uspješno braniti Senj i nanositi teške gubitke kako Osmanlijama tako i Mlečanima u njihovim pohodima na hrvatske krajeve pod austrijskom vlašću. Za potrebe obrane na brdu Trbušnjak 1558. godine, pod nadzorom kapetana i generala hrvatske Vojne

krajine Ivana Lenkovića, završena je izgradnja tvrđave Nehaj, u kojoj je bila smještena uskočka posada. Zbog junačkog otpora višestruko jačem neprijatelju ti su hrabri borci ušli u legendu i narodnu pjesmu. Danas je u tvrđavi Nehaj nekoliko muzejskih postava, od kojih je jedna posvećena i uskocima. Izvan senjskih gradskih zidina svojedobno su se nalazile crkve i još neki objekti. U vrijeme gradnje tvrđave Nehaj sve su te građevine porušene, a materijal je upotrijebljen za izgradnju tvrđave.

Vrata podzemlja Đulina ljubav

Đulin ponor i špilja Medvedica
podzemni špiljski sustav
www.speleologija.hr/DjulaMedvedica

Zavičajni muzej grada Ogulina
najbogatija zbirka planinarstva i
alpinizma u Hrvatskoj u Frankopan-
skom kaštelu
www.ogulin.hr/grad/muzej.htm
www.ogulin-uciliste.hr

Dani hrvatskog slavuja Ilme de Murske
kulturna manifestacija u spomen
opernoj pjevačici
Ogulin, veljača
www.ogulin-uciliste.hr

Dan grada Ogulina
brojna događanja
Ogulin, 14. rujna
www.ogulin.hr

Đulin ponor u Ogulinu, u koji rijeka Dobra ponire i zatim se
nekoliko kilometara dalje vraća na površinu, nazvan je, kaže
predaja, po nesretnoj djevojci Đuli ili Zulejki iz plemenite obitelji
Gušića. Đula je, bilo je to u XVI. stoljeću, skočila u ponor čuvši
da je u borbi s Osmanlijama poginuo mladi krajiški kapetan
kojega je ljubila, iako su se njezini protivili toj vezi zbog njegova
skromnog podrijetla.

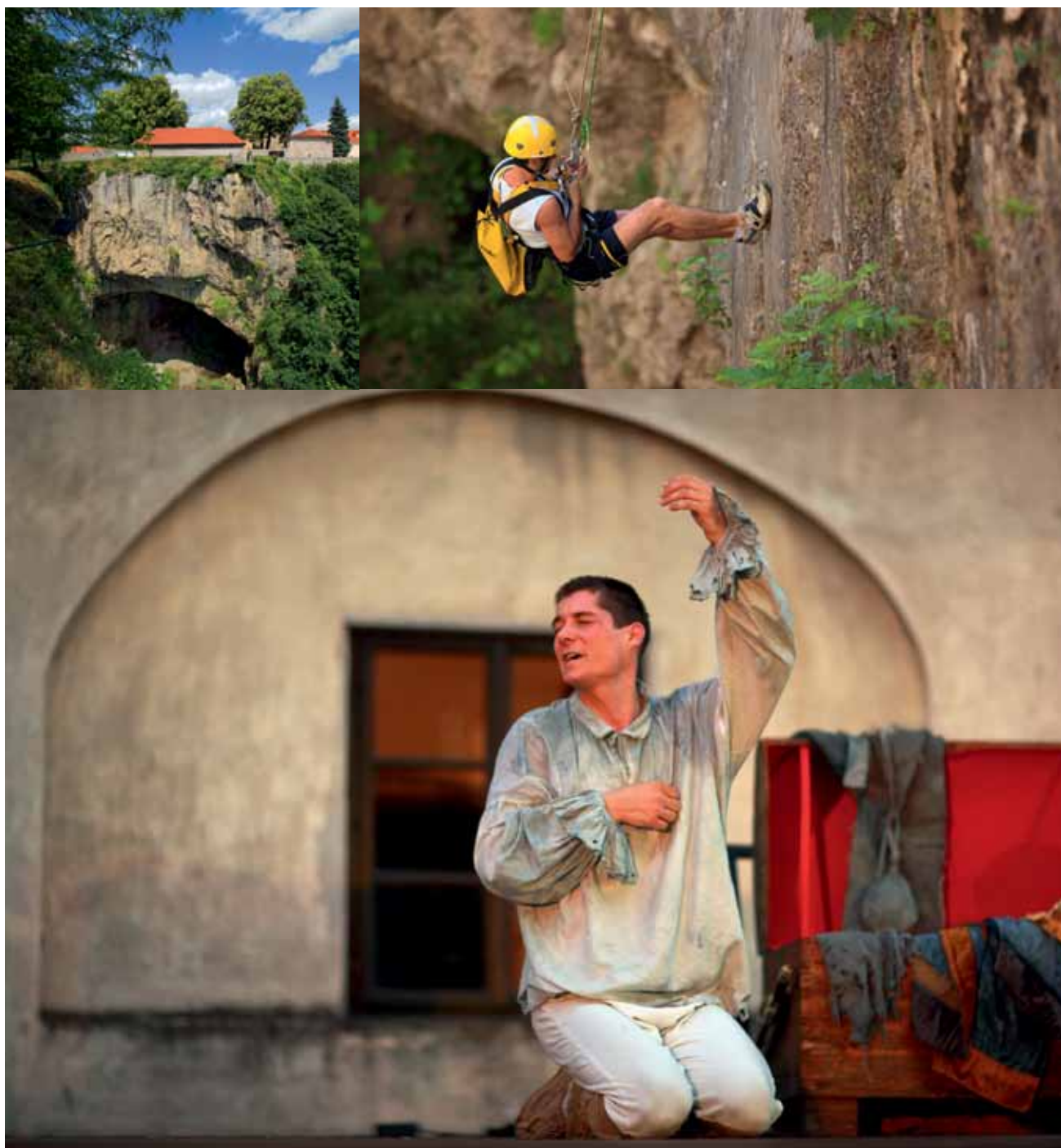
62

Neki toponimi
potječu iz priča
i legendi

Đulin ponor nalazi se u središtu Ogulina i njime završava živopisni klanac rijeke Dobre, koja nestaje u dubinu zemlje pod 40 metara visokom kamenom liticom. Ponor je ujedno i najveći ulaz u špiljski sustav Đulin ponor – Medvedica (ili Đula – Medvedica), najdulji špiljski sustav u Hrvatskoj, s ukupnom vodoravnom duljinom kanala više od 16 km. Ogulin je jedini grad u Hrvatskoj i među rijetkima u svijetu koji je doslovce sagrađen iznad špiljskih dvorana i kanala bogatih vodom i kalcitnim ukrasima. Najduža špiljska cijev se proteže ispod glavne ogulinske ulice (Ulica Bernardina Frankopana). Ulazni dijelovi sustava, Đula, Medvedica i Badanj, nalaze se usred grada i poznati su već stotinama godina. Podzemlje Ogulina

uvijek je privlačilo pažnju njegovih stanovnika i uzbuđivalo maštu. Đulin ponor i Medvedicu spominjali su u svojim radovima mnogi hrvatski i strani prirodoslovci, posebice od XIX. stoljeća, ali nisu ulazili dublje u njihovu unutrašnjost. Prva istraživanja izveli su geolozi Josip Poljak (1926.) i Mirko Malez (1956./57.).

Na turskoj granici Vojna krajina

Muzej zbirke naoružanja Domovinskog rata
Karlovac – Turanj
www.ka-net.net/muzej/muzej.html

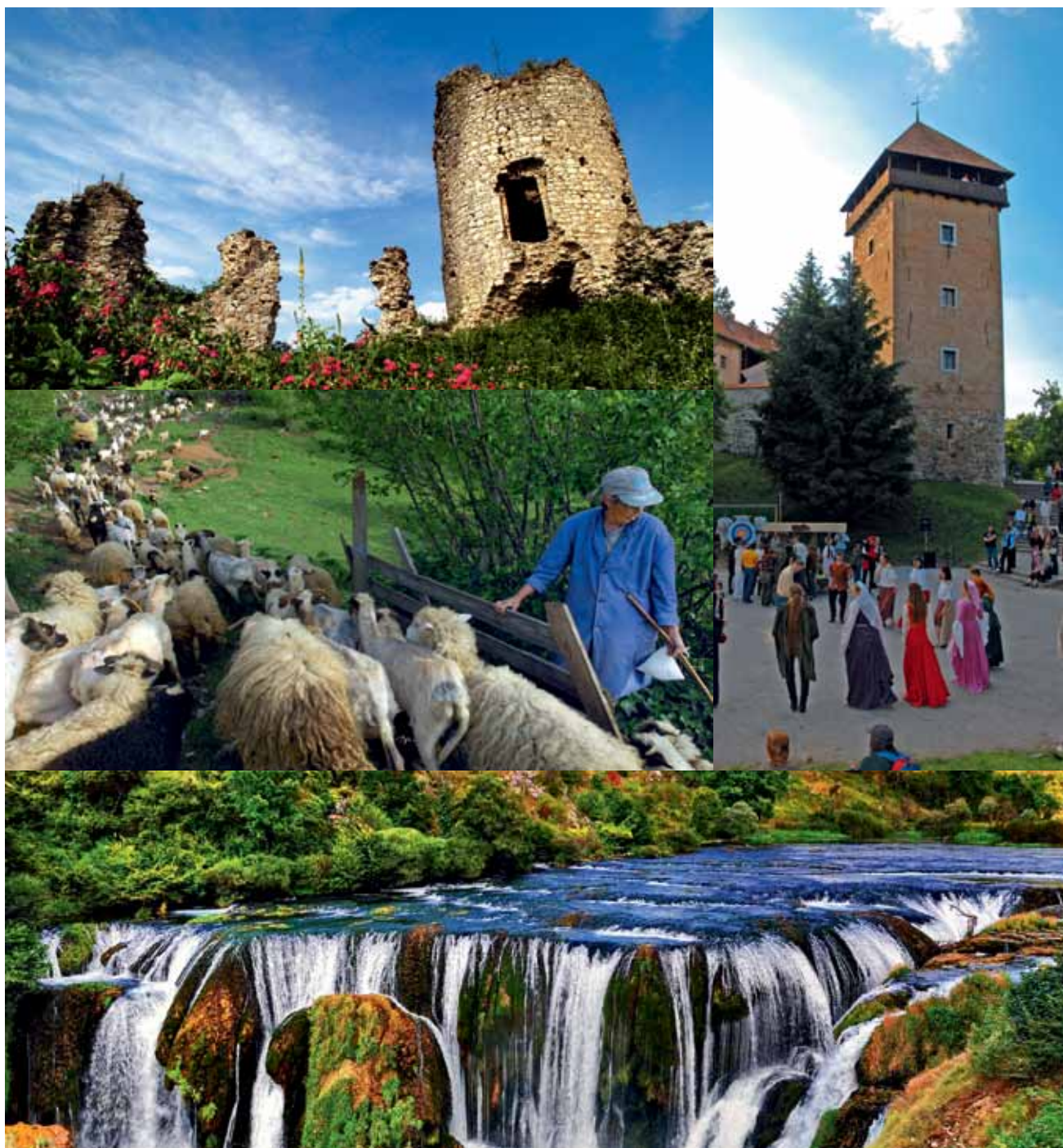
Veslačka regata
jezero Sabljaci
Ogulin, lipanj
www.vsz.hr

Biciklijada Ogulinskim stazama
Ogulin, rujan
www.babaroge.hr
www.tz-grada-ogulina.hr

Vojna krajina naziv je posebno organiziranog pograničnog područja Hrvatske koje je radi obrane od turskih osvajanja počeo uspostavljati još kralj Matija Korvin (vladao 1443. – 1490.), a u Habsburškoj Monarhiji preraslo je u golemu ratnu provinciju, podređenu carskom ratnom vijeću i time, osim manjeg dijela, izuzetu od vlasti bana i Hrvatskog sabora.

U razdoblju od XVI. do početka XIX. stoljeća Vojna krajina je bila podijeljena na nekoliko generalata. Karlovački generalat pokrivao je veliki prostor između rijeke Kupe i mora, takozvanu Hrvatsku krajinu, u koju 1712. ulaze novooslobođena Lika i Krbava. Nakon uspostavljanja modernog vojnog ustroja sredinom XVIII. stoljeća, Karlovački generalat se dijeli na Ličku (Gospić), Otočku, Ogulinsku i Slunjsku pukovniju. Krajišnici, čija je glavna zadaća bila obrana i vojevanje, uživali su posebna prava, kakva nije imalo seljačko stanovništvo. Vojna krajina je ponovno uključena u hrvatski politički sustav tek 1881. godine, dugo nakon što je minula turska opasnost.

Rakovička buna Ustanak

Dani Općine Rakovica
Rakovica, kolovoz
turističko-zabavna manifestacija
www.rakovica.hr

U rakovičkom kraju izbio je 7. listopada 1871. pod vodstvom narodnog tribuna Eugena Kvaternika te Ante Rakijaša i Rade Čuića oružani ustanak poznat kao Rakovička buna.

66

Bila je to reakcija na Hrvatsko-ugarsku nagodbu iz 1868., kojom su izigrane nade hrvatskog naroda da će u okviru Habsburške Monarhije osigurati samoupravu i cjelovitost. U ustanku su sudjelovali i Hrvati i Srbi iz tog kraja. U malome mjestu Rakovici u hotelu-svratistu *Plitvice* bio je uspostavljen *glavni stan narodne hrvatske vojske* i tu je *Privremena narodna hrvatska vlada* izdala prve dokumente. Ustanak je brzo ugušen i vođe su pobijene, ali Rakovička buna se duboko urezala u svijest naroda i ojačala težnju za samostalnom hrvatskom državom. Nalazeći se na sjevernom ulazu u Nacionalni park Plitvička jezera, Rakovica po smještajnim kapacitetima (kampovi, hotel, pensioni, mali obiteljski restorani sa smještajem,

privatni smještaj) te sadržajima aktivnog odmora (biciklističke staze, poučna staza, jahanje, špilje, mlinice; *off road*, *paintball*, streličarstvo...) pripada među turistički najdinamičnije općine u ovom dijelu Hrvatske.

Prilaz

Pećinske utvrde

Dani sira
kolovoz, Rakovica
www.rakovica.hr

Novković
proizvodnja i kušaonica sira
www.tzkz.hr/hr/gastro

U Hrvatskoj je do sada otkriveno više od 50 utvrđenih pećina, iznimno zanimljivih ostataka europske povijesti. Najviše je pećina uređenih za obranu, njih oko trideset, nalazi se na karlovačkom području.

68

Sve pećine vjerojatno nisu ni pronađene

Ljudi s ovih prostora bili su vični ratovanju

Najveći broj utvrđenih pećina i polupećina smješten je u klancima gornjih tokova Korane i Mrežnice. Vjerojatno nisu sve ni pronađene ili bedemima više nema traga, a ima slučajeva i da su se nekadašnje takve pećine urušile. Pećinske utvrde čudesni su primjeri graditeljskog umijeća i nijemi svjedoci borbe običnih ljudi ovih prostora, seljaka i vojnika, koji su se u njima skrivali i borili s neprijateljima. Neprijatelj pred kojim se narod sklanjao bili su najčešće strani osvajači, ali katkada i osiljeni domaći plemići i časnici. U povijesnim izvorima te se pećine rijetko spominju, ali i razumljivo je da narod njihov položaj nije lako odavao. Pećine su služile kao utočište zbjegova, ali su ujedno i prave male

utvrde. Do ulaza u neke od njih prilično je lako doći, dok je drugima prilaz skriven ili se nalazi visoko na liticama.

Pogled na krajolik zadivljuje i danas

Sirevi s karlovačkog područja izvorsne su kvalitete

Paški i lički sir

Ovce

Ako za ikoji hrvatski kraj možemo reći da je neka domaća životinja odredila čovjekovu sudbinu dijeleći s njime dobro i zlo, onda je to područje Like, čije je stanovništvo opstajalo zahvaljujući suživotu pastira i vjerne mu pratilje – izdržljive ovce pramenke.

Izložba paške ovce i sira
gastronomsko-gospodarska priredba
izložbe i degustacije čuvenog sira
Novalja, prvog vikenda u srpnju
www.tz-novalja.hr

Dani sira Karlovačke županije
izložbeno-prodajna manifestacija
Rakovica, kolovoz
www.rakovica.hr

70

Živeći u oskudici i iskorištavajući sve što mu je škrt priroda davala, lički se i velebitski pastir ponajviše oslanjao na stada ovaca. Od ovčje vune i kože izrađivao je odjeću, mesom se hranio, a od mlijeka pravio nadaleko poznate sireve, poput krasnarskog, velebitskog i sira škripavca, kojemu ime potječe od zvuka koji se javlja pri svakom slasnom zalogaju, a ne smijemo zaboraviti ni basu – jedinstven lički proizvod od ovčjeg mlijeka. Na otoku Pagu ista slika. Pogled na stada ovaca u ljutom kamenjaru uvijek zaziva pitanje kako je moguće da u toj goleti uopće opstaju, prkoseći udarima bure i žarenju sunca, koje ljeti kao da i zadnju kaplju vode želi isušiti, i najmanju travku spržiti. Ipak, ne samo da su i čovjek i ovca opstali u toj

oskudici, nego kao da se Pažani i Ličani nadmeću u umijeću življenja na kršu, postavljajući nam vječito pitanje je li bolji paški ili lički sir, je li slađa lička ili paška janjetina.

Mesopust i mačkare

Senjski karnevali

Međunarodni senjski ljetni karneval
brojna kulturna i estradna događanja
Senj, kolovoz
www.tz-senj.hr

Mačkare
u Rakovici
www.rakovica.hr

Mesopust
– maškarani balovi
Senj, siječanj – veljača
www.tz-senj.hr

Gospički karneval
smotra pokladnih običaja
Gospić, veljača
www.tz-gospic.com

Šest dana ljetnog ludiranja počinje u ponedjeljak vožnjama u karijoli, nošenjem ribarskih kašeta, prenošenjem vode u mašte-
lima i drugim igrama, nastavlja se maškaranim košarkaškim
turnirom, maškaranom moto-alkom, pronošanjem zastave uz
pratnju gradske glazbe i u petak predstavljanjem međunarod-
nih karnevalskih skupina, a završava u subotu velikom karne-
valskom povorkom od tvrđave Nehaj do Velike place, na kojoj
se fešta do jutra.

Svake godine za vrijeme poklada u Senju se od prve subote nakon Nove godine do utorka prije Čiste srijede održavaju balovi pod maskama, a postoji i verzija balova namijenjena samo djeci. Osobito je zanimljivo na Mesopusni utorak, kada gradom prolazi karnevalska povorka. Da bi i gosti mogli uživati u ovoj atmosferi, još od 1967. godine organizira se višednevni Ljetni karneval, najstariji takav događaj u Hrvatskoj, koji počinje drugog vikenda u kolovozu. Dok se u Senju održava mesopust, u Rakovici narod od pamtiviljeka ide u – mačkare. Maškarane grupe obilaze naselja, ugostiteljske objekte, razveseljavaju goste pjesmom i plesom, a domaćin ih daruje jajima, slaninom, rakijom i u novije vrijeme novcem.

Najstariji događaj takve vrste u Hrvatskoj

73

Karnevalska događanja traju četiri dana

Geslo Senjskog ljetnog karnevala je Karneval biži, ki ča uvati nek drži

UFO

Paški trokut

Novaljsko kulturno ljeto
Novalja, lipanj – rujan
www.tz-novalja.hr

Samo koji kilometar od Novalje nalazi se otisak u kamenu veličine 32 x 32 x 22 m poznat kao "Paški trokut". Je li to područje nekog tajanstvenog kulta prapovijesnog čovjeka, otisak NLO-a (UFO-a), oboje ili nešto treće – sve te teze imaju zagovornike, a neki se kunu da su nad Pagom vidali "nepoznate leteće objekte" (unidentified flying objects).

74

Novaljsko kulturno ljeto započinje
uoči Dana grada Novalje

Grad Novalja smješten je u blagom zaljevu sjeverozapadnog dijela otoka Paga. Nalazeći se na ruti od sjevernog prema južnom Jadranu, Novalja je пристаниште brojnih nautičara, koji ovdje, uz ostalo, mogu uzeti gorivo, a odlično je povezana i s kopnom: trajekti na liniji od Prizne na kopnu do Žigljena na otoku Pagu u sezoni plove danonoćno, a u ostalom dijelu godine čak 13 puta na dan. Na otok na južnom dijelu se može stići i preko Paškog mosta. Brojne dnevne autobusne linije povezuju Novalju s gotovo svim krajevima Hrvatske, a brza brodska katamaranska linija povezuje ju s Lošinjem, Rabom i Rijekom te ljeti i sa Silbom i Suskom. Zračna luka Zemunik – Zadar udaljena je od Novalje oko 80 km ili sat vožnje.

Novaljske plaže

Na tri mora

Čak na tri mora ima Novalja svoje prelijepe plaže: najprije na strani Kvarnerića, okrenutoj otocima Lošinj i Cresu – plažu Straško, zatim na području Stare Novalje u duboko uvučenoj uvali Trinčel – plažu Planjku, i napokon u sjeverozapadnom dijelu Paškog zaljeva – plaže Casku i Ručicu te najpoznatiju među novaljskim plažama – Zrće.

76

Pored njih postoji i niz manjih, ali također jedinstvenih, a ne treba zaboraviti ni istočnu polovicu otoka, jer se njegova dva dijela, podijeljena između dviju županija, uzajamno dopunjuju i oplemenjuju. Pristup plaži Caska mahom je pješčan, a ulaz u more šljunčan. Nalazi se na mjestu nekadašnjeg rimskog grada čiji se ostaci mogu naći u neposrednoj blizini plaže te na morskom dnu koje se vrlo strmo spušta do veće dubine. Planjka je prekrasna topla i plitka plaža prekrivena finim pijeskom, idealna za malu djecom. Raspolaže ugostiteljskom ponudom te raznim sportsko-rekreativnim sadržajima. Još od 2004. na njoj se vije Plava zastava, kao i na 1,5 km dugoj i nešto kamenitijoj plaži Straško, koja se nalazi u uvali otvorenoj prema pučini.

Ta je plaža vrlo popularna jer je okružena prekrasnom borovom šumom te ima puno hladu. Sveti duh je pješčano-šljunčana plaža, od koje je polovina rezervirana za nudiste, a Ručica je neotkrivena pješčana plaža do koje se dolazi kroz slikoviti predio zvan Kanjon. Kombinacija je to čistoga prozirnog mora i prekrasnog mjesečevog pejzaža. Najljepša i najatraktivnija plaža prostrana je i šljunčana površina Zrća, ispod čije Plave zastave može stati više tisuća kupaca.

Zrće

I dan i noć

Zrće

dugačka šljunčana plaža blizu Novalje,
www.tz-novalja.hr
www.zrce.hr
www.otok-pag.net/plaze_otoka.htm

Na Zrću kao glavnom epicentru ljetnog partijanja ovoga dijela Europe govore se najrazličitiji jezici, a najviše jezik pokreta. Mladi sa svih strana svijeta slijevaju se na dugu pješčanu plažu i – otoku koji od drevnih vremena, upijajući snagu vjetra i sunca, sam zrači velikom energijom – donose svoj ritam.

78

Popularno odredište mladih
željnih zabave

U ljetnim mjesecima destinacija
za "ludi provod"

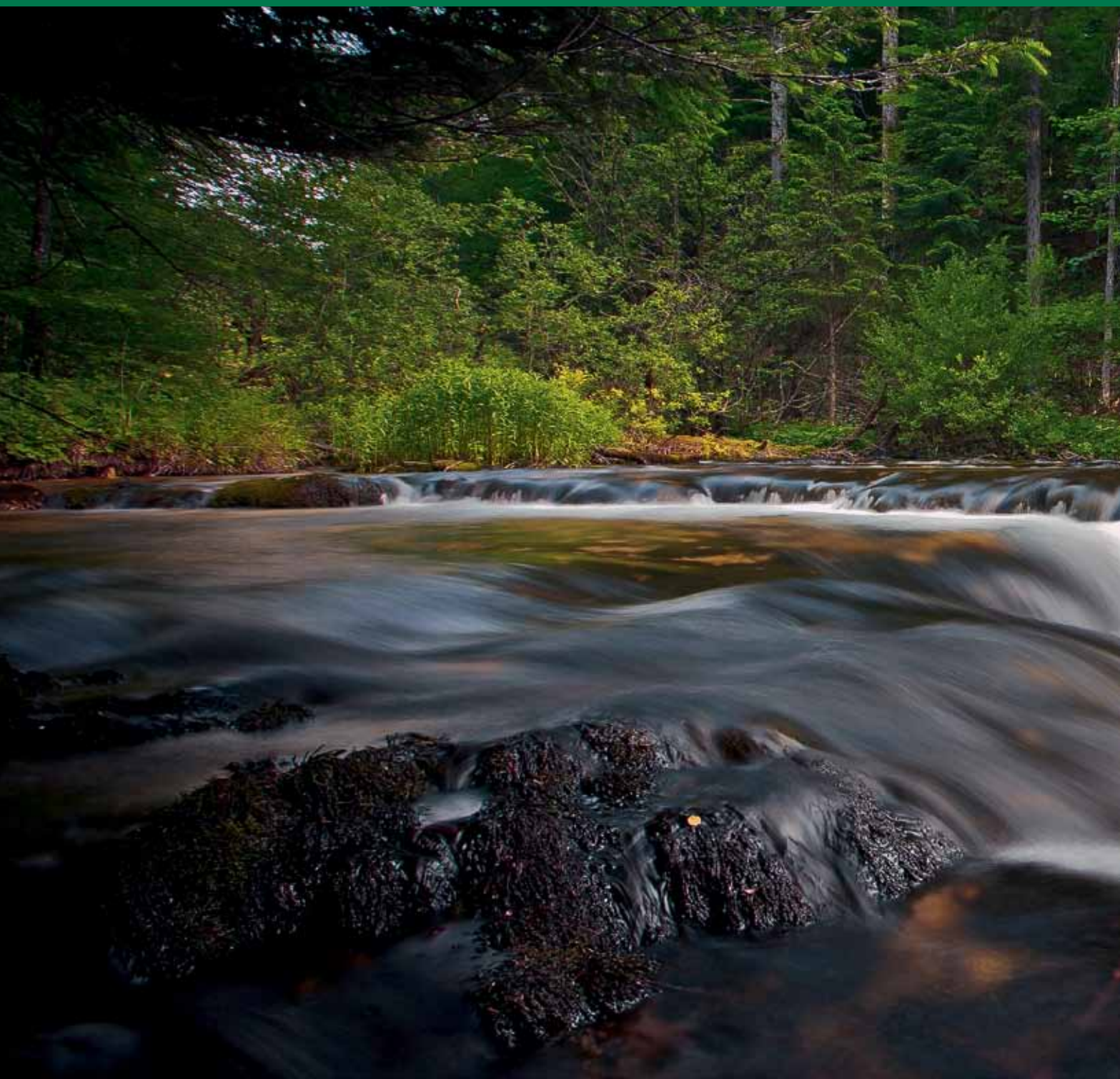
Na jednome mjestu otoka Paga u blizini Novalje počelo se prije desetak godina događati nešto posve neočekivano za prostor čiji mir ljeti narušavaju samo pjesma cvrčaka i zapljuskivanje valova – duga pješčana plaža umjesto u ritmu plime i oseke počela se njihati prema nadahnuću DJ-a *house* i *trance* glazbe. Na masovna ljetna partijanja na Zrću neki su isprva gledali sumnjičavo, ali Novalja je – jer na njezinim plažama ima mjesta za svakoga – postala ubrzo simbol omladinskog zabavnog turizma. Iz godine u godinu na Zrće dolazi sve više ljudi iz sve većeg broja zemalja. Počelo je s domaćom mladeži, a potom je *globalna mreža* učinila da pohrle Nijemci, Britanci, Talijani, Rusi... Danas je Zrće poligon najslavnijih svjetskih DJ-a

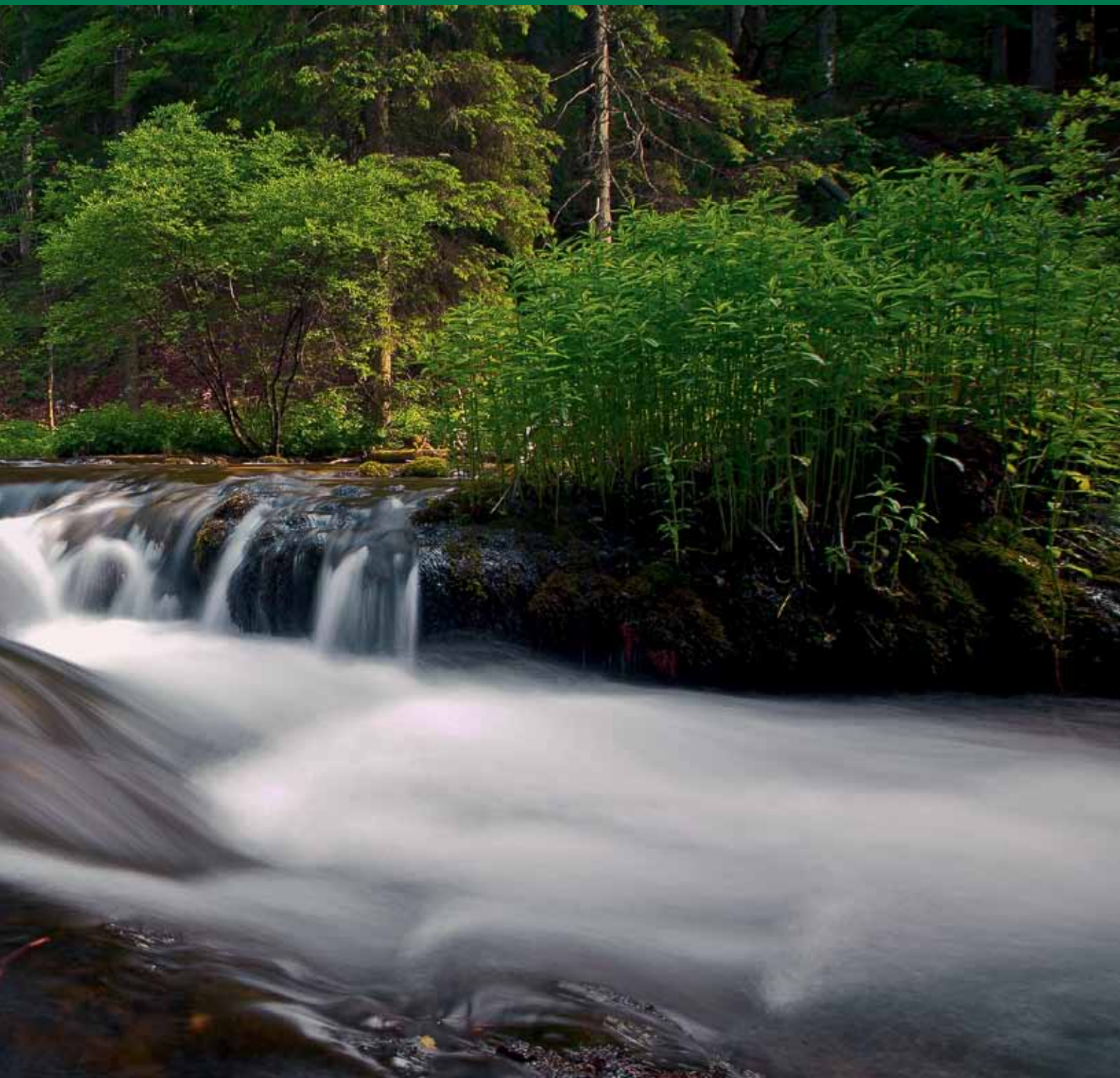
i nezaobilazna destinacija za ljubitelje njihova umijeća sa svih strana svijeta. Dan i noć, noć i dan, u stalnim izmjenama dinamike, u 24-satnom ritmu, ne postoji točka početka, jedino se zna da ljudi *after beach party* počinje u dva iza ponoći.

Dream Waters

Prostor krša oplemenjuju više od svega djevičanski čiste i bistre rijeke i potoci. Igra kamena i vode, bijelog i zelenog, nadzemnog i podzemnog, otjecanja, poniranja i ponovnog izviranja, to je radosni ples života u svim njegovim nadzemnim i podzemnim oblicima, u svako godišnje doba drukčiji, ali uvijek uzbudljiv i poticajan.

Tirkizne rijeke

Rijeka najljepšeg izvora

Sedrena barijera pod kojom rijeka Korana započinje život jedan je od najpoznatijih lokaliteta Plitvičkih jezera. Za Koranu se kaže da je rijeka s najljepšim izvorom. Vrelo Slunjičice je u dubokom kanjonu, kružnog je oblika, s vodom tamnotirkizne boje i dubinom do 25 metara.

Ljeto u Slunju

sportsko-rekreativna događanja
Slunj, srpanj – kolovoz
www.slunj.hr

Rafting

sportsko-glazbena manifestacija
Slunj, travanj
www.rafting.com

Dani grada Slunja

sportsko-glazbena manifestacija
Slunj, srpanj – kolovoz
www.slunj.hr

82

Vrelo Slunjičice nalazi se pored sela Slušnice pa jezero nazivaju i Slušničkim jezerom, a Slunjičicu i Slušnicom. Slunjičica je nastavak ponornice Ličke Jasenice, koja se gubi u podzemlju petnaestak kilometara jugozapadno od Slunja te izvire kao Slunjičica šest kilometara južno od njega. Slunjičica teče kanjonom, a na nekoliko mjesta i preko sedrenih barijera. U Rastokama Slunjičica se "rastaće" i ulijeva u Koranu, drugu ljepoticu, koja vijuga od Plitvičkih jezera do Slunja tokom dugim tridesetak kilometara. Korana je od izvora do utoka u rijeku Kupu u Karlovcu dugačka 144 kilometara. Mrežnica, lijeva pritoka rijeke Korane, pogodna je za plovidbu čamcem, kao i za rafting, a ljeti mnogi uživaju u kupanju u

njezinoj bistroj vodi. Rijeka Una, još uvijek neotkrivena krška ljepotica, koja s istoka dodiruje Liku, impresivnim vreloom izbija iz utrobe planinske vrleti u obližnjem, sjevernom dijelu Zadarske županije.

Proljeće u Ozlju

Idealni akvarel

Ozaljsko-vivodinska vinska cesta
vinogradarska podregija Plešivica
www.vinari-vocari-ozalj.hr

Kestenijada na Vučjaku i Kamanju
održava se bez obzira na vremenske
prilike
Vučjak i Kamanje, listopad
www.kamanje.hr

Hrvatska čipka "jalba"
na popisu Ministarstva kulture kao
zaštićena nematerijalna baština;
oživljavanje izumrle tehnike izrade
čipke na "lucanj"
Trg kraj Ozlja
www.poukz.hr

Rođena 1877. u Ozlju, Slava Raškaj jedno je od najznačajnijih imena hrvatskog slikarstva na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće. Značajna je po originalnosti odabiranja motiva, a naročito po originalnosti svog slikarskog duha i po upotrebi dviju rijetkih tehnika u slikarstvu tog razdoblja: akvarela i pastela... Njezin akvarel, fluidan i lak, predstavlja upravo primjer idealnog akvarela.

Matko Peić

Njezini mekani pejzaži iz okolice Ozlja s folklorističkom značajkom možda su prvi u Hrvatskoj te vrste. Slike, upravo portreti seljačkih kuća, živi su i jedinstveni. Proljetni pejzaži ozaljskog kraja više su nego obične sličice. Tijekom 1898. i 1899. najviše boravi kod kuće, u Ozlju, lutajući prirodom, slikajući pejzaže ispunjene fluidnom atmosferom. Zatvorena u svoj tihi svijet, obdarena velikim talentom, uspjela je stvoriti vlastiti slikarski izraz te potpuno ovladati tehnikom akvarela. Oko 1900. nastaje serija nezaboravnih slika *Lopoči* te njezini najbolji radovi: *Stablo u snijegu*, *Rano proljeće*, *Zimski pejzaž*, *Proljeće u Ozlju...* Dubinom osjećaja te iskrene slikovne isповijesti doprle su do čiste, djetinjski naivne poetske

interpretacije svega oko nje. Svijet Slave Raškaj, to je tiha Kupa, vrbik uz obale, šaš, i brijest, i hrašće, i cvijeće, i lopoči, i šumarci, kao i one male drvenjare, kuće što su se pripile uz strminu obale, preko kojih prelazi dah proljeća, žar ljeta, ruj jeseni te bijeli pokrov zime.

Zelene doline

Četiri rijeke

Krajem XVIII. stoljeća Karlovac, građen u zelenim dolinama četiriju rijeka ispod starog grada Dubovca, proživljavao je prvo, a sredinom XIX. stoljeća i drugo zlatno doba.

Prvosvibanjska bicikljada

biciklom do zdravlja
Karlovac, 1. svibnja
www.karlovac.hr

Dani piva

"peta rijeka" koja teče Karlovcem
Karlovac, kolovoz – rujan
www.karlovac-touristinfo.hr

Ivanjski krijes

paljenje krijesa u centru grada
Karlovac, 23. lipnja
www.karlovac-touristinfo.hr

Karlovački likovni susreti

Galerija Vjekoslav Karas
Karlovac, Dan grada
www.gmk.hr

86

Središnji gradski trg s Franjevačkim samostanom i crkvom Presvetog Trojstva

Foginovo kupalište je tradicionalno ljetno okupljalište

Uz karlovačko gospodarsko blagostanje povezan je i uspon građanske klase. Žitni trgovci, obično pučkog podrijetla, po ekonomskoj se snazi izjednačavaju s plemstvom. Novi imućnici udruženi s domoljubnom aristokracijom također teže i kulturnoj i političkoj afirmaciji svojega naroda i svoje (Lijepa Naše!) domovine, pa je Karlovac jedno od vodećih središta narodnog preporoda, koji se oglašava kroz političke spise grofa Janka Draškovića, slikarstvo Vjekoslava Karasa, pjesmu Prvoga hrvatskog pjevačkog društva *Zora*, predani rad "Ilirskog čitanja društva", dnevnik Dragojle Jarnević, stihove Ivana Mažuranića... Stare ceste jednim su dijelom postale gradskim ulicama, a lijepe bidermajerske

i historicističke palače i danas su dom Karlovčana i značajnih ustanova. Sačuvane su i mnoge vojne zgrade, koje od baroknog doba nadalje postaju monumentalne.

Posebnost Karlovca su četiri rijeke koje prolaze kroz grad

Otočac

Usred rijeke

Eko-etno manifestacija
izložbeno-prodajni sajam
Otočac, srpanj
www.tz-otocac.hr

Sportski ribolov na Gackoj
škola ribolova, mušičarenje
Gacka, od početka travnja
do kraja rujna
www.gacka.hr

Otočac svoj naziv i opstanak duguje riječnom otoku. Sve do XVIII. stoljeća bio je, naime, smješten na prirodnom otočiću usred rijeke Gacke. Otok je bio utvrđen zidinama i kulama radi obrane. Priči mu se moglo samo čamcem preko vode. To ga je činilo neosvojivim i u svojoj dugoj povijesti Otočac nikada nije bio zauzet.

88

Otočac papirskom poveljom
dobiva status grada

Napuljski kralj daruje zemlju i grad
knezu Krčkom (1300. godine)

Otočku biskupiju utemeljio
je 1460. papa Pio II.

Potpuni kontrast surovosti i negostoljubivosti Velebita predstavlja plodan, pitom krajolik Gackoga polja, istinske ruralne idile, s vodama na kojima žive jata gusaka i pataka. U jugoistočnom dijelu Gackog polja smjestilo se devet krških vrela, znamenitih *Vrila Gacke*, kroz koje voda iz podzemlja izbija na površinu te se slijeva u tok kristalno čiste i brze ponornice Gacke, poznate po glasovitoj pastrvi, koja ovdje raste i pet puta brže nego u drugim rijekama krškog prostora. Osim što je spomenik krškoj hidrografiji, taj dio Gackog polja, prošaran meandrirajućim tokovima, ujedno je etnografski raj. Na vodećima kraj Majerova te Velikog i Malog Tonkovića vrila

i danas se melje prvoklasno žito, a raznobojne tkanine ispiru u stupama u bistroj, svježoj vodi.

Jedno od najstarijih naselja s hrvatskim življem

Otočac se nalazi u Gackoj dolini

Duga Resa Vrtni grad

Ljeto na Mrežnici
rekreacija: plivanje, vožnja biciklom
uz obalu
Duga Resa, srpanj – rujan
www.tz-dugaresa.hr

Jesen u Dugoj Resi
zabavna manifestacija
Duga Resa, listopad
www.tz-dugaresa.hr

Zima: Vincekovo
tradicijska događanja
Duga Resa, 22. siječnja
www.tz-dugaresa.hr

Ljubitelji umjetnosti sve više zaokuplja graditeljska baština Duge Rese: ovdje je već 1884. godine zacrtana koncepcija takozvanog vrtnog grada s radničkim kućama, pa je tako "tvornica pređenja i tkanja" određivala mjeru gospodarskog, ali i privatnog i društvenog života.

90

Arhitektonsko nasljeđe industrijskog grada XIX. stoljeća.

Kupanje u Mrežnici je poseban užitek

Munjara, čiju je vanjštinu 1908. oblikovao Herman Bollé

Sam grad se razvio zahvaljujući izgradnji tekstilne tvornice. Do tada su postojala samo okolna sela, a od 1884. godine formira se industrijski gradić. Radnička naselja Kasar i Inzl, činovnička zgrada, bolnica, jaslice i vrtić, zgrada velike i male vile primjeri su očuvanoga arhitektonskog nasljeđa industrijskog grada XIX. stoljeća. Graditeljska baština upotpunjuje se ozaljskom elektranom, takozvanom *munjarom*, koju su 1908. dali sagraditi susjedi Karlovčani. Vanjštinu joj je, ipak vrlo romantično, oblikovao čuveni Herman Bollé. Slikar i grafičar Dugorešanin Miroslav Šutej autor je jednog od najosebujnijih opusa suvremene hrvatske umjetnosti. Njegovi radovi nalaze se kako u zbirkama zagrebačkog i riječkog

muzeja suvremene umjetnosti, tako i u vodećim svjetskim galerijama i muzejima kao što su Galerija Tate u Londonu i Muzej moderne umjetnosti u New Yorku.

Gospić

Vodarica Marta

Memorijalna kuća dr. Ante Starčevića
u njegovu rodnom selu Velikom
Žitniku, svjedoči o životu velikog
hrvatskog političara i borca
za neovisnu i građansku Hrvatsku.

Bužim
samo 10 km od Gospića nalaze se os-
taci ruševina srednjovjekovnog grada

Muzej Like
atraktivne zbirke oružja i pokućstva
www.tz-gospic.hr
muzej-like@gs.t-com.hr

Sjedište Parka prirode Velebit
Kaniža Gospićka 4b, 53000 Gospić
www.pp-velebit.hr

*Središte Gospića od 1893. godine resi brončana skulptura
Vodarice Marte, rad Roberta Frangeša-Mihanovića, postavljena
u čast otvorenja gradskog vodovoda, čime je dovršeno
pretvaranje srednjovjekovnog naselja i turske kasabe u
moderan pokrajinski gradić.*

92

Gospićko-senjska biskupija ima
sjedište u Gospiću

Gospić je od 1699. upravno i kulturno
središte ličkog prostora

Kroz Liku je još od prapovijesti vodio jedan ogranak tzv. jantarskog puta, u antičko doba tuda je išla cesta od Siscije prema Saloni, sredinom XVIII. stoljeća moderna cesta Terezijana povezuje Gospić i Karlobag, a prvi vlak je kroz Gospić prošao 1921. godine.

Kao znak novog doba u gospićkoj park-šumi Jasikovac 1900. godine uređeno je tenisko igralište, prvo u ovom dijelu Europe. Nakon izгона Osmanlija iz Like 1699. godine, Gospić postaje sjedište Ličke pukovnije te upravno i kulturno središte ličkog prostora. Uz mnoge građevine namijenjene upravi, prosvjeti i vojsci, tijekom XVIII. stoljeća podignuta je i katedrala Navještenja Blažene Djevice Marije (sagrađena

1781. – 1783. godine). Na njezinu je pročelju kasnije u spomen na Bilajsku bitku, koja se 1809. godine odigrala kod Gospića između francuskih snaga pod vodstvom maršala Marmonta i krajišnika, postavljen brončani reljef, također djelo Frangeša-Mihanovića. Od ostalih starih zdanja ističu se zgrade Muzeja Like, s najcjelovitijom zbirkom dinarske tradicijske kulture u Hrvatskoj, Visoke učiteljske škole (1869.) i Županije Ličko-senjske (1894.) te stara vodenica Murkovića mlin na Novčici i rodna kuća velikoga hrvatskog slikara Miroslava Kraljevića.

Baške Oštarije i Karlobag

Svećenik i ratnik

Kapucinski samostan u Karlobagu s dragocjenim umjetničkim slikama, župna crkva Sv. Josipa iz 1713. i crkva Blažene Djevice Marije od sedam žalosti, u narodu poznatija kao Kalvarija

Iznad Karlobaga nalaze se ruševine srednjovjekovne utvrde Fortice te ostaci crkve Sv. Karla Boromejskog izgrađene 1615. godine.

U Karlobagu je rođen Marko Mesić (1640. – 1713.), hrvatski svećenik i ratnik, koji je 1689. godine podigao Ličane na ustanak za konačno oslobođenje od osmanlijske vlasti.

94

Srednji Velebit se proteže do Baških Oštarija na cesti Karlobag – Gospić

Karlobag je dobio ime prema nadvojvodi Karlu II.

U čudesnom krajoliku Velebita, svega 18 km od Gospića, na nadmorskoj visini od 1000 m, Baške Oštarije su destinacija za one koji cijene bogatstvo flore i faune, planinarstvo i alpinizam te zimi skijanje i zimske sportove, a dolje na moru, tek 15 minuta lagane vožnje automobilom, leži Karlobag, mjesto koje se nalazi na svim starim geografskim kartama još od antike. Rimski Vegium, potom Scrisa i Bag, bio je 1525. u turskoj navali opustošen i popaljen, a 1580. se prvi put spominje pod imenom Karlobag, prema nadvojvodi Karlu II. (1540. – 1590.), zaslužnom za njegovu obnovu. Za turiste je 1920. godine uređeno gradsko kupalište. Kao središte južnog dijela Velebitskog primorja u dužini 42 km, Karlobag

je s okolnim mjestima – Ribaricom, Cesaricom, Lukovim Šugarjem, Barić Dragom i Baškim Oštarijama – turistička destinacija posebno atraktivna zbog nedirnute prirode, čistog mora i veze s planinom.

Bijeli vapnenački kukovi pružaju se prema jugoistoku

U podnožju kukova nalaze se markantne doline

Kulturna mjesta

Oltar prirode

Impresivni reljefni oblici

i florističko bogatstvo, jedinstveni primjerci vegetacije i rijetki primjerci faune. Vrhovi i kukovi, izvori i vrela, more, voda i kamen...

Za Hrvatsku

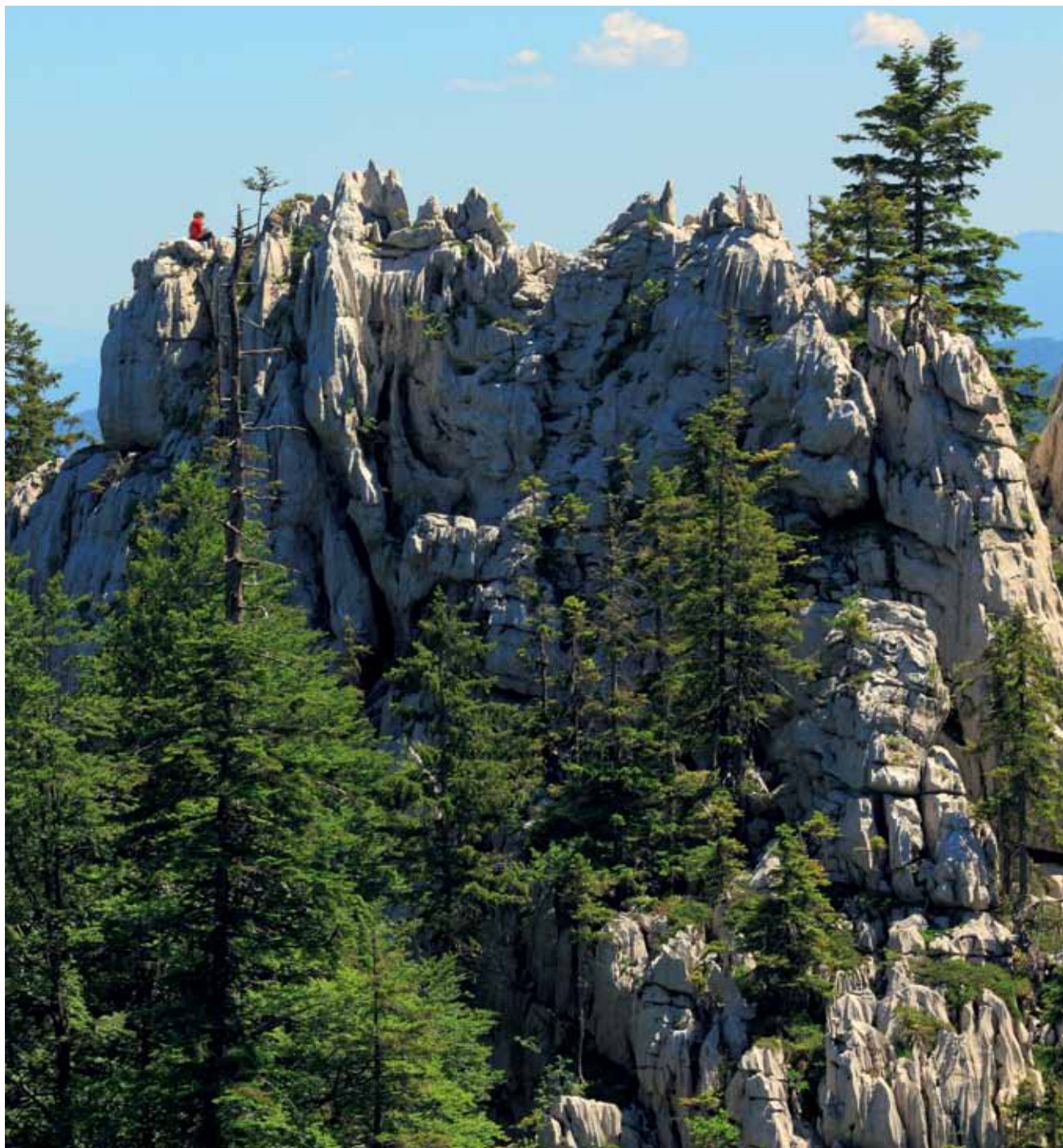
ovo su ne samo mjesta fascinacije spektakularnim krajolicima nego i neka od kulturnih mjesta hrvatskoga naroda.

Znaj, tribi jest da kripka i smina srca budeš, jer strašne i čudne stvari, sa mnoom grede, vidit ćeš, meu ke ulisti lazno je, da pak van na svitlost iziti muka i trud potriban jest. (...) I uputismo se uz goru, mnogo kamenitu i strmenitu. I, ne vele prošadši, meu guste i spletene redine i grnje uliši, k zjatju bunje jedne dojdosmo ka unutra kako široka pećina raskošivaše se. (...)

U napridak gredući uzmožan vitar na nas buknu... – Ne boj se! ta vitar, da znaš, iz paklenih vrat ishodi koja ne vele daleko od nas jesu. (...) to je on vitar ki meu vami bura zvana je.

Petar Zoranić

Planine

Privlačna strana ove regije rezultat je specifične kombinacije dinamičkog reljefa i krških ekoloških sustava gorske, planinske i mediteranske prirode, povezanih intenzivnim protokom energije unutar složenog krškog laboratorija. Jedno od kulturnih mjesta što bude emocije i potiču na razmišljanje je prije svega Velebit. Velebit je ne samo najljepša hrvatska planina nego i sveta gora hrvatskog naroda. U prvom hrvatskom romanu – *Planine* – koji je napisao Petar Zoranić 1536. godine, vila Zorica šalje “pastira Zorana” u planine gdje se nalazi biljka koja će izliječiti njegovu bol zbog neuzvraćene ljubavi. U planinama, kojima ga vode brojne druge vile, spasivši se od “zvijeri” dolazi i do “Vražjih vrata” – Paklenice, a pastiri

mu uz ostale stvari kazuju i priču o postanku Velebita. Nakon brojnih drugih događaja, usne vile Latinku, Kaldejku, Grkinju i Hrvaticu, od kojih prve tri drže mnoštvo zlatnih jabuka, simbol književnog djela, a vila Hrvatica se tuži da je time siromašna. Tako je povezivanje junakova duševnog stanja i predivne prirode dovelo do svijesti o potrebi kulturnog buđenja.

Ova područja pripadaju među najljepše krške krajolike svijeta

Ogulin

Zavičaj bajke

Jedinstvena ruta bajke
sedinjava ljepotu krajolika i
imaginaciju slavne književnice,
potiče na istraživanje, razigrava
maštu i poziva na aktivnost.

Advent u Ogulinu
Ogulin, prosinac
www.ogulin.hr

Ivanine začudne pripovijesti
proizašle iz njezina zavičaja, danas
su prepoznate kao svjetska kulturna
vrijednost, jer u brojnim prijevodima
oduševljavaju djecu širom svijeta i
neprestano nadahnjuju nova djela u
svim oblicima umjetničkog izraza.

*Iz Ogulina potječu prvi jaki utisci kojih se sjećam...
Sjećam se osobite uzbuđenosti koju je u meni proizvela
neobičnost okolice i tamošnjih narodnih nošnji. Čudno-
vati i napadni oblici Kleka i romantičnost Dobre pružali
su mojoj mašti toliko hrane da sam daleko u noć prevra-
ćala u mislima najčudnovatije slike i fantastične moguć-
nosti: što li se sve odigrava u dubokoj noći oko Kleka.*

Ivana Brlić Mažuranić

98

Ogulin je krajem proljeća
najdraže dječje odredište

Ogulin je postao zavičajem bajke

Priče iz davnine, slavno djelo Ivane Brlić Mažuranić, nadahnute su sjećanjem na rodni Ogulin. Književnica jedinstvene mašte, Ivana Brlić Mažuranić potječe iz poznate intelektualne građanske obitelji Mažuranića: otac joj je bio Vladimir Mažuranić, pisac, odvjetnik i povjesničar, baka Aleksandra Mažuranić bijaše sestra jezikoslovca Dimitrija Demetra, a djed joj bi Ivan Mažuranić, slavni političar, hrvatski ban i pjesnik. Tako je stekla izvrsnu naobrazbu, uključujući znanje stranih jezika. Ivana je motive za svoje bajke, napisane kasnije u Slavonskom Brodu, gradu u kojem je živjela i stvarala, pronalazila u uspomenama na rodni Ogulin i njegovu okolicu. Zahvaljujući tim draguljima hrvatske i svjetske književnosti,

u Ogulinu kao zavičaju *bajke* svake godine u lipnju održava se međunarodni Ogulinski festival bajke (OGFB), a djecu i odrasle tijekom cijele godine očekuju brojne kreativne radionice za oslobađanje mašte i razvijanje umjetničkog dara.

Ogulinski festival bajke
lipanj
www.ogfb.hr

Oslobađanje mašte i razvijanje
umjetničkog dara

Zabava uz koju malšani
mnogo i nauče

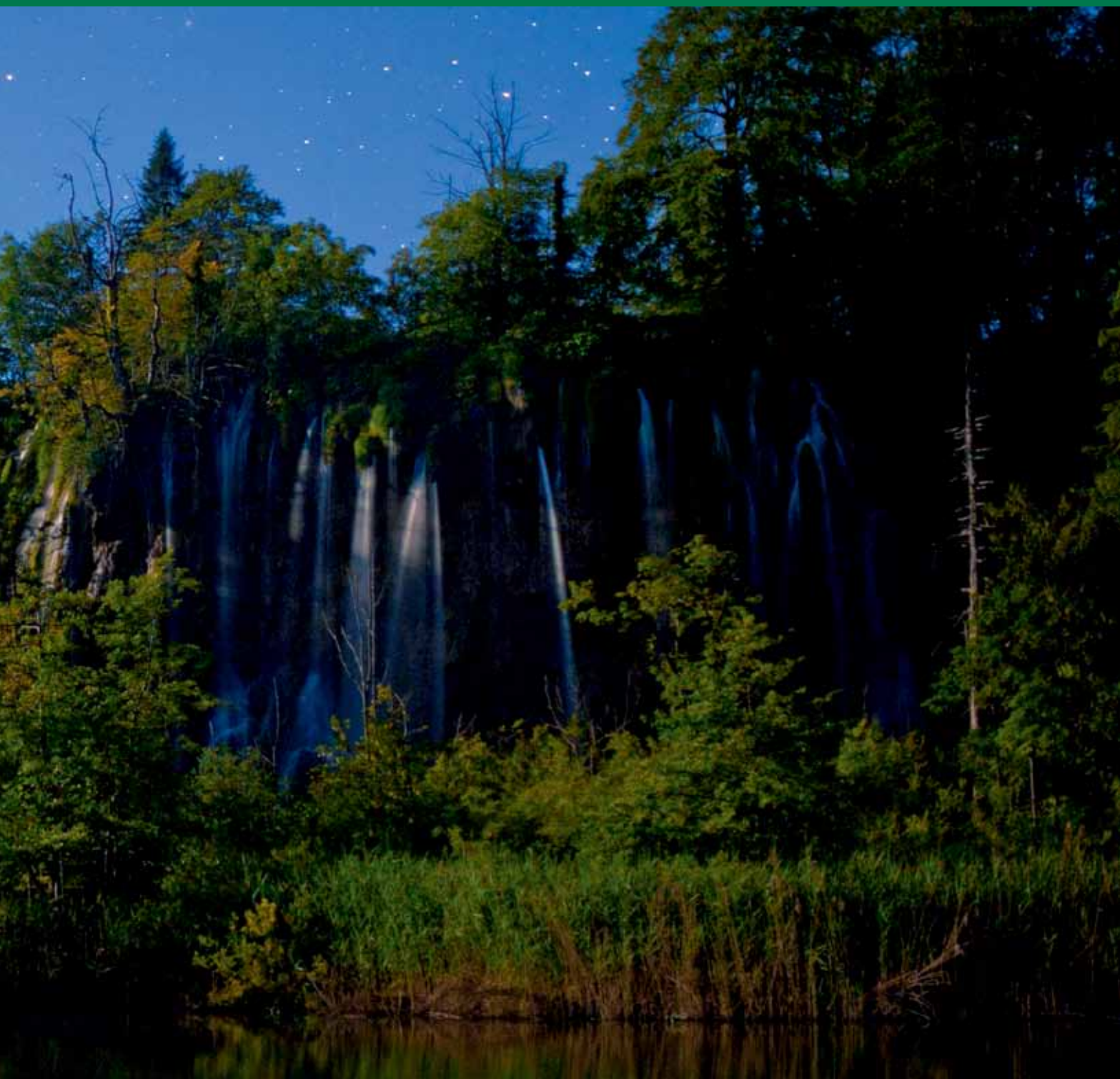
Festival bajke

U ovoj regiji priroda raznolikošću, ljepotom i posebnosti stvara pravi festival bajke. Čudesni prizori smjenjuju jedan drugog i ne zna se koji ostavlja na posjetitelja snažniji dojam. Takvo okruženje, prepuno mitova i legendi, fascinantnih prirodnih oblika i ispunjenog življenja, moralo je iznjedrili pisca koji će sve to obuhvatiti svojim srcem i pretočiti u bajku. Nije slučajno da je u Ogulinu rođena Ivana Brlić Mažuranić (1874. – 1938.), književnica koja je ispisala najljepše stranice

dječje književnosti u Hrvata. Njezine *Priče iz davnine*, kako je sama zapisala, bile su nadahnute sjećanjima na romantičnost toka rijeke Dobre, čudnovate i naprasne oblike Kleka, narodnu nošnju i običaje. Snagu njezine riječi i danas možete doživjeti u Ogulinu – zavičaju bajke! Doista, njezini likovi Kosjenka, Regoč, Stribor, Jaglenac, Rutvica, Palunko, Vjest, Potjeh, Malik Tintilinić, Svarožić, Bjesomar... još nastanjuju planinske vrleti, šume, pećine, rijeke, jezera i ruševine drevnih gradova

razasutih po ovome dijelu Hrvatske. Ivanina kuća bajki u Ogulinu je multimedijalni kulturni centar povezan s drugim gradovima u zemlji i svijetu koji njeguju ljubav prema bajci.

Strogi rezervat

Čarolija na pretek

Smreke

iz Škribinih draga pokazale su se dobre za izradu violina, možda zato što su rasle tamo gdje u zimskim noćima vjetrovi priređuju "najluđe" koncerte

Kukovi kao da se sljubljuju i svaki čas otkrivaju u novim oblicima, kao da se u ovom carstvu kamenih spletova čita povijest tisuća bura i oluja, a smreke što rastu iz pukotina u stijenama svjedoci su života. Njihove sjene po bregovima pridonose čaroliji, kao da je i ovako nema dosta.

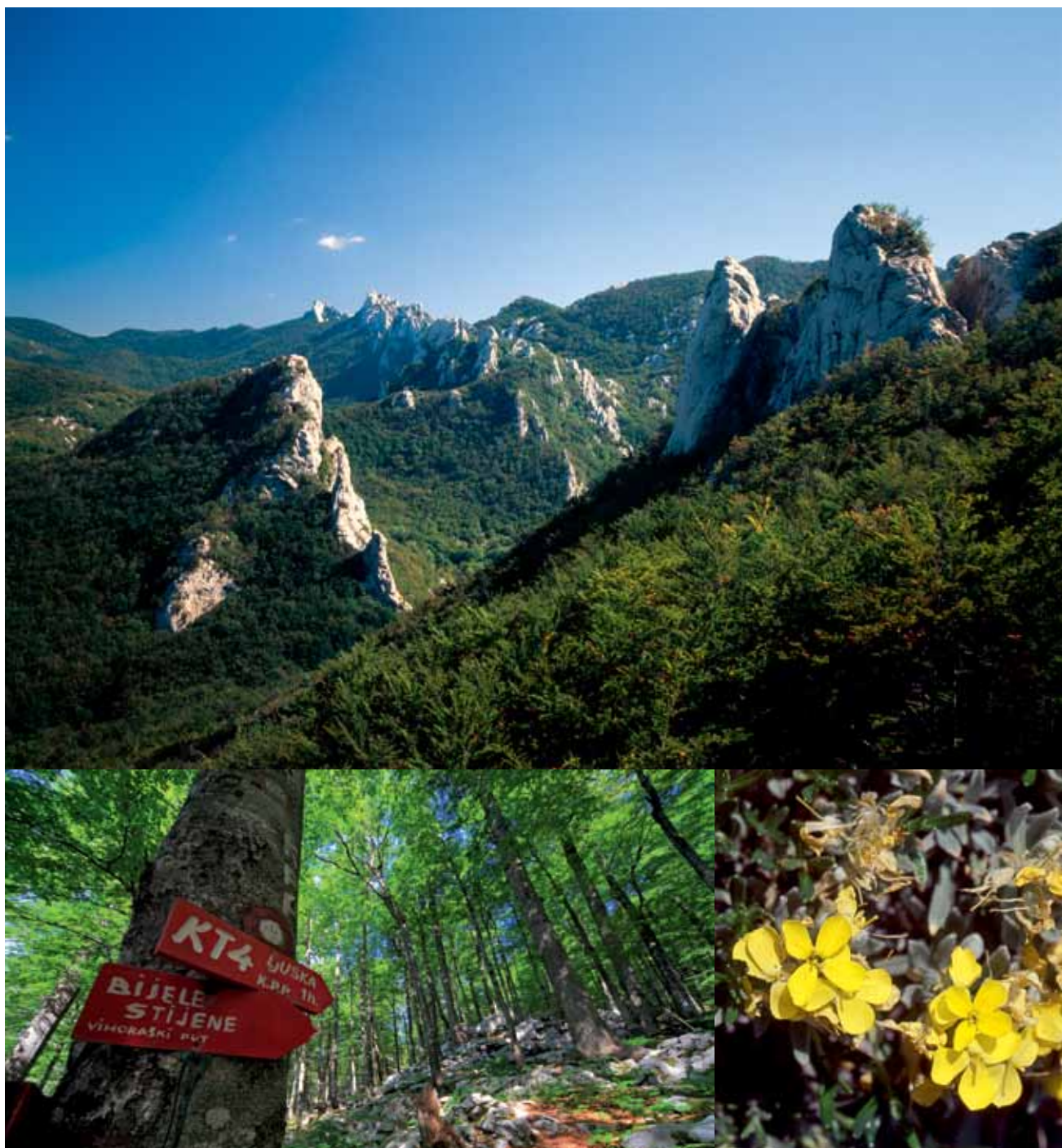
Ante Rukavina

1979.

102

Orijaške gromade bijelih vapnenačkih vrhova

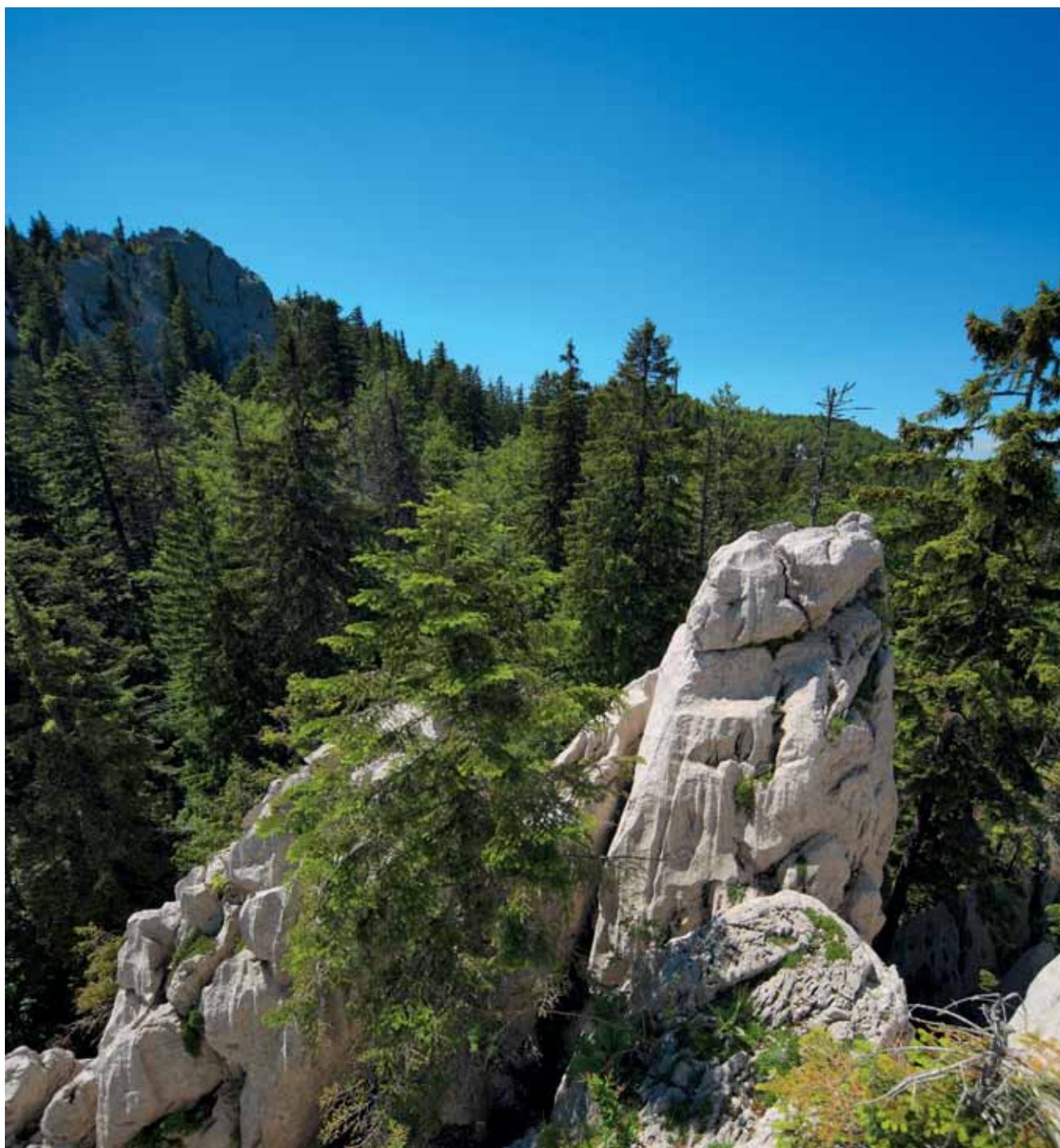
Čarolije su doista u svim smjerovima

Velebitska degenija je strogo zaštićena vrsta

U središnjem dijelu planine Velike Kapele na granici Karlovačke i Primorsko-goranske županije nalaze se Bijele i Samarske stijene, čije je područje zbog iznimnih krških fenomena proglašeno strogim rezervatom, jednim od dvaju tako zaštićenih prostora u Hrvatskoj. Drugi strogi rezervat su Hajdučki i Rožanski kukovi u Nacionalnom parku Sjeverni Velebit. U tim su rezervatima razvijeni gotovo svi krški oblici, od najmanjih grižina, škrapa, dolaca, vrtača, litica, tornjeva, greda do dubokih jama. Mnogobrojnošću, raznovrsnošću i ljepotom ova područja pripadaju među najljepše krške krajolike svijeta. Ovdje gdje tišinu jelovih, smrekovih i bukovih šuma povremeno prekida krik zvjeri ili lepet ptičjih krila

jednako zastrašuju i duboke neistražene ponikve. U neke od njih još nije stupila ljudska noga. Ispod dramatične površine skriva se pak veličanstveni svijet podzemne krške morfologije. Duboke velebitske jame već su poznate širom globusa. Jamski sustav Lukina jama – Trojama s dubinom od 1392 m ubraja se u najdublje jame na svijetu. Patkov gušt nalazi se na drugom mjestu na svijetu po dužini vertikale (553 m). Jama Velebita ima opet najdužu unutarnju vertikalu na svijetu (513 m), a jama Meduza je odmah iza nje.

Plitvička jezera

Pod slapom bisera

Zlatna jezičnica

(*Ligularia sibirica*) nalazi se na Crvenom popisu IUCN-a u kategoriji kritično ugroženih svojti, a Nacionalni park Plitvička jezera jedino je nalazište ove vrste u Hrvatskoj, ali i znatno šire na prostoru jugoistočne Europe.

Biljke mesožderke

okruglolisna rosika (*Drosera rotundifolia*) i tustica kukcolovka (*Pinguicula vulgaris*) na Crvenom su popisu IUCN-a u kategoriji kritično ugroženih svojti. Mala mješinka (*Utricularia minor*) vrlo je rijetka vodena mesojedna biljka.

Ta je prekrasna voda samu sebe stvorila. Po mahovini taložeći sedru, već tisućama godina gradi brane da bi se ispred njih skupljala i da bi ih mogla preskakati, ne jednom, nego u kaskadama, puštajući se sad s veće sad s manje visine, u glatkom slapu ili kao visok graciozni vodopad.

Gospina papučica

(*Cypripedium calceolus*) – najljepša europska orhideja!

Sudbonosno "da"

su na ovom prekrasnom mjestu izrekli mnogi sretni parovi!

104

Svjetska prirodna baština (UNESCO)
od 1979. godine

Slapovi i kaskade spajaju jezera

Nacionalnim parkom proglašena su 1949. godine

Plitvička jezera su u svako godišnje doba drukčija – puna cvijeća u proljeće, u bujnom zelenilu ljeti, ujesen pršte vatrometom zelenog, žutog i crvenog lišća u svim nijansama, a zimi se ogrću ledom i snježnim pokrivačem. Ali cijelo to vrijeme njihove vode grade svoje sedrene skakaonice složenim fizikalno-kemijskim i biološkim procesima. Padaline apsorbiraju ugljični dioksid i prolaskom kroz tlo nastaje ugljična kiselina koja otapa vapnenac, rasprskavanjem vode na slapištima oslobađa se ugljični dioksid i netopivi kalcijev karbonat, koji se taloži na mahovinama i algama. Iako je taj fenomen već uvelike istražen, Plitvička jezera kriju još tajni i predstavljaju izazov za znanstvenike i znanost.

Smjestivši se između planina Ličke Plješevice i Male Kapele, 16 većih i niz manjih jezera hrane se vodom gorskih rječica i potoka. Dije se u dvije skupine, Gornja (Prošćansko jezero, Ciginovac, Okrugljak, Batinovac, Vir, Veliki i Mali Jovinovac zvani i Veliko i Malo jezero, Galovac, Milino jezero, Gradinsko jezero, Veliki burget i Kozjak) i Donja jezera (Milanovac, Gavanovac, Kaludеровac i Novakovića brod). Prošćansko jezero i Kozjak su najveća i ujedno najdublja jezera (37 i 46 m), a dubina ostalih uglavnom ne prelazi 15 m. Na kraju se vode ovih predivnih jezera udružuju i zajedno sa 78 metara visokim Velikim slapom potoka Plitvice, najvećim i najljepšim u Hrvatskoj, tvore rijeku Koranu, koja se probija kroz kanjon u pravcu sjevera.

Samograd

Dvor od bisera

Posjeti špiljama
za proljetne, ljetne i jesenske sezone

Pećinski park Grabovača
www.pp-grabovaca.hr

*Da je moguće pustiti u pećinu sunčanu zraku, da zasine tim
čarobnim prostorima, tâ Samograd bi se prometnuo dvorom
od bisera, kako ga vila gradila.*

Dragutin Hirc
(1853 – 1921)
*prirodoslovac, planinar
i putopisac*

106

Samograd, najveća je i najprivlačnija
špilja na Grabovači

Samograd, što će reći “sam stvoren”, “sam sagrađen”, najveća je i najprivlačnija špilja na istočnim padinama brda Grabovače, jedinstvenog po tome što se na tako malom lokalitetu nalazi čak šest špilja i jedna jama. Samogradsku špilju krase bogatstvo stalaktita, stalagmita, sigastih stupova i dva sigasta mosta. Ulaz se nalazi na 675 m nadmorske visine, leži u elipsastoj vrtači, u obliku je užeg kanala, a zatim se širi u veliku dvoranu koja se opet sužava. Pristup je lagan, a napredovanje kroz rasvijetljenu pećinu po kamenim stepenicama i stazama jednostavno je za sve uzraste.

Ukrasi u špilji, ali i izvan nje

Prirodoslovac Dragutin Hirc
je opisao i ovo područje

Samograd, “sam stvoren”,
“sam sagrađen”

Baraćeve špilje Baklje u dvoranama

Baraćeve špilje su na topografskim kartama ucrtane još 1699. godine, a za posjet su otvorene 1892. godine. U ono doba gospoda su se od Karlovca vozila kočijama do špilja, kroz koje su ih vodiči vodili uz plam baklji.

Pećina Vrlovka kod Kamanja
pronađeno razno prethistorijsko i rimsko oruđe i ulomci grnčarije te rimski novac cara Klaudija II. Gotskog (vladao 268. – 270.)
www.kamanje.hr

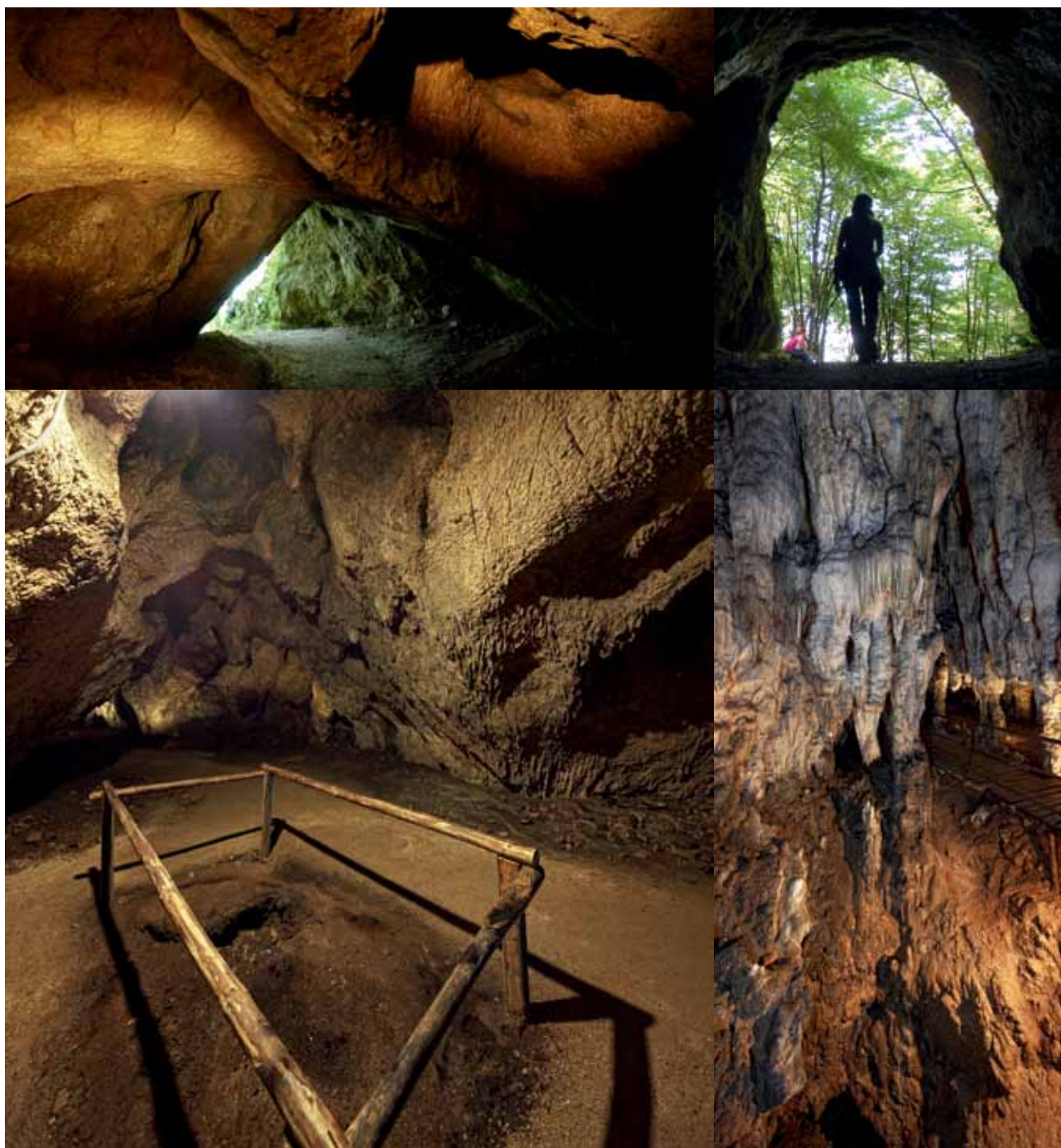
Veliki špiljski sustav
paleontološki i arheološki nalazi, podzemni životinjski svijet
www.baraceve-spilje.hr

Baraćeve špilje
organizirani turistički posjeti

Gajina pećina
arheološko nalazište iz doba Japoda i mjesto za sportsko penjanje i odmor
www.rakovica.hr

108

Baraćeve špilje se nalaze oko 6 kilometara od Rakovice

Ulazi u sve tri špilje na sjevernoj su strani

Tri špilje, Gornja, Donja i Nova

Istočno od Rakovice nalaze se Baraćeve špilje – Gornja, Donja i Nova. Taj je špiljski sustav dug 12 km, a za posjetitelje uređene su dvorane i kanali Gornje špilje. Prvi napis o ovim špiljama *Die Wassernoth im Karst*, objavljen 1874. godine, potpisuje I. T. Bunek, a posebnu pozornost paleontološkim i arheološkim istraživanjima špilja posvećuje profesor Mijo Kišpatić, koji to objavljuje u *Viestniku Hrvatskoga arheološkog društva* 1885., kao i u svojoj knjizi *Slike iz geologije*. Na njegovu inicijativu, a u želji da se što bolje sačuva ovo vrijedno nalazište, osnovan je već 1892. i Odbor za istraživanje i uređenje Baraćevih špilja.

Izlet u Baraćeve špilje opisuje
Josip pl. Sugh, 1898. godine

Živi svijet Baraćevih špilja

Paleontološka i arheološka
istraživanja provodi Mijo Kišpatić

Štirovača

Šuma svakojakih čuda

Muzej šumarstva

u jednoj od triju najstarijih šumarija
u Hrvatskoj
Krasno
www.tz-senj.hr

Logorovanje u Mrkvištu

planinarenje i druženje
PD Zavižan iz Senja, krajem srpnja
www.hpd.zavizan.com

*Ljubim tvoje čudotvorne vile,
Djece tvoje vojinstvene šale,
Rodne Like plahovite vale,
Strme dube, jablane i tile...*

Danilo Medić

1873.

Velebitu

Štirovača

planinarska akcija okupljanja i
druženja
PD Šumar, krajem lipnja
www.pdsumar.hr

110

Bukovo-jelove šume na nadmorskim
visinama iznad 800 metara

Najraširenija šumska zajednica brdskoga
vegetacijskog pojasa je šuma bukve

U svom južnom dijelu Nacionalni park Sjeverni Velebit obuhvaća i dio planinske doline Štirovače, poznate po velikim očuvanim crnogoričnim šumama i osebujne po svježini planinskog zraka te bogatstvu biljnog i životinjskog svijeta. Štirovača je među rijetkim lokalitetima u Parku s izvorom pitke vode i nekoliko potočića koji natapaju okolne vlažne livade. U prošlosti je Štirovača bila izuzetno živo mjesto, osobito za toplijih ljetnih mjeseci. Tamo se nalazila pilana, restoran, kuće u kojima su živjeli stočari sa svojim obiteljima, radnici šumarije i pilane, a i danas je omiljeno izletište lokalnog stanovništva te ugodno mjesto za odmor gostiju.

111

Velebitske velike crnogorične šume

Šumska staništa za veliki broj životinja

Suradnja ustanova i pojedinaca u praćenju živog svijeta

Cissa i Novalja

Potonuli grad

Novaljsko kulturno ljeto

Novalja, lipanj – rujan
www.tz-novalja.hr

Gradski muzej Novalja

arheološka, podvodno arheološka,
etno, umjetnička i zbirka fotografija
www.muzej.novalja.hr

Talijanova buža

antički podzemni vodovod dugačak
1050 m
www.otok-pag.net

Cissa je bila najveće rimsko naselje na otoku Pagu. Ostaci toga grada, koji je prema legendi u IV. stoljeću razoren i potopljen u potresu, danas se mogu vidjeti na pjeskovitom i šljunčanom dnu plaže Caske.

112

Ime Novalja potječe od lat. riječi *navalia*, luka

Amfora, ostaci tereta s potonuloga antičkog broda

Na pjeskovitom dnu vide se ostaci potopljenoga grada

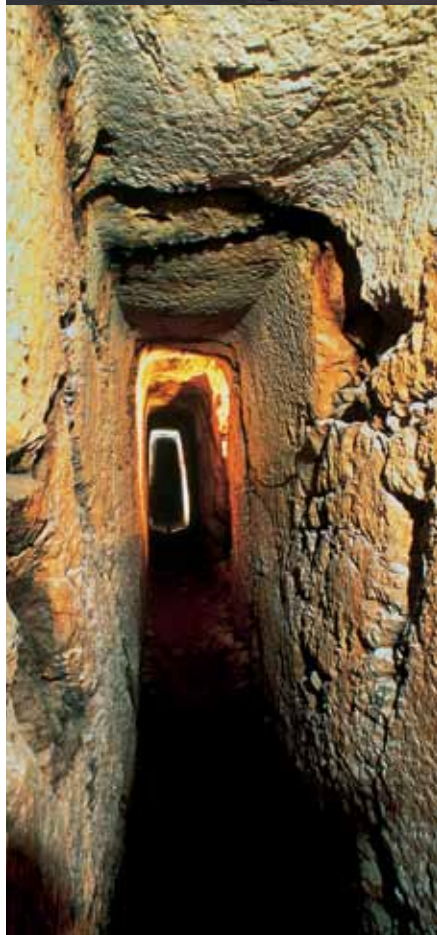
Iz vremena rimskoga grada Cisse (I. st. pr. Kr.) ostao je kilometar dug podzemni vodovod probijen kroz živu stijenu, koji je opskrbljivao Cissu i njezinu luku Novalju, čije ime i potječe od lat. riječi *navalia*, luka. Gradski muzej Novalja, sagrađen nad ulazom u antički vodovod, atraktivnim zbirkama dokumentira sva povijesna razdoblja. Bezbroj je još rimskih nalaza na kopnu i u moru, kao što su ostaci *villa rustica* s mozaicima i dr., ili ostaci tereta s potonuloga antičkog broda na morskom dnu. Nakon propasti Cisse, Novalja se u V. stoljeću razvila u veliko naselje, o čemu svjedoče i ostaci triju velebnih ranokršćanskih bazilika.

Rimski nalazi na kopnu i u moru u velikom broju

Talijanova buža, kilometar dug podzemni vodovod

Riba je i u antiči osnova kuhinje ovoga kraja

Bogorodica

Sveta Marija

Novaljski relikvijar

jedan od najljepših relikvijara
ranokršćanskog razdoblja

*Najstariji poznati prikaz Bogorodice na istočnoj obali
Jadrana nalazi se na novaljskom relikvijaru. Njezin
lik s rukama raširenim na molitvu nastao je stotinjak
godina prije Efeškog koncila 431. godine, nakon kojega
se mnoge crkve uz jadransku obalu posvećuju Mariji.*

Otok Pag bio je naseljen već u mlađem paleolitu. U zadnjim stoljećima stare ere nastavaju ga Liburni, čija su porušena gradinska naselja na brežuljcima i danas vidljiva. Po propasti Zapadnog Rimskog Carstva 476. godine u vrijeme velikih seoba otok zaposjedaju razni narodi, a u VII. stoljeću naseljavaju ga Hrvati, čije je glavno naselje bila Keša (ime potječe od stare Cisse). U sukobu Raba i Zadra za prevlast nad otokom u XII. stoljeću Keša propada, a vodeću ulogu preuzima grad Pag. Senzaciju je 2010. izazvao nalaz najstarijega hrvatskog brončanog nakita (IX. do XI. st.), nađen u dječjem grobu u blizini crkve Sv. Jurja.

Ranokršćanski relikvijar čuva se u Arheološkom muzeju u Zadru

U vrijeme velikih seoba otok zaposjedaju razni narodi

Od rta Kijca do uvale Mandaline

Kristalno bistro

Jedriličarska regata
Senj, srpanj
www.tz-senj.hr

Ribarske fešte
Senj i Sv. Juraj, srpanj
www.tz-senj.hr

Uz grad Senj, čiju nekoć slavnu uskočku i potom trgovačku mornaricu danas predstavlja Jedriličarski klub Senj, manja primorska naselja na tom području su Bunica, Kalić, Sveti Juraj, Lukovo Otočko, Donja Klada, Starigrad, Jablanac, Stinica, Prizna, Cesarica, gradić Karlobag, Lukovo Šugarje i Barić Draga. Tu je more kristalno bistro.

116

Bura je posebnost senjskog područja

Kristalno bistro je more na ovom dijelu Jadrana

Uzak primorski pojas Ličko-senjske županije pod Velebitom što se u dužini 118 km proteže od rta Kijca sjeverno od Senja do uvale Mandaline južno od mjestašca Barić Drage jedan je od najdojmljivijih dijelova cijele hrvatske rivijere. Premda su manje poznata, jer turistička sezona pod planinom traje kraće, stara ribarska mjestašca pružaju spokoj i tišinu, uz radost plivanja, šetnje brdskim putovima ili planinarenje. Odavde je doista lako promijeniti ambijent: na obližnjim otocima vlada pravi ljetni ugođaj hrvatskog Jadrana, a u gorju nas čekaju rascvjetani pašnjaci, hladovina šume te prekrasni potoci i rječice.

Stara ribarska mjestašca pružaju spokoj i tišinu

Jedan od najdojmljivijih dijelova cijele hrvatske rivijere

Promjena ambijenta je izrazito jednostavna

Manja primorska naselja vrlo su živopisna

Uvala

Zavratnica

Zavratnica, jedna od najčudesnijih uvala velebitskog primorja, početkom XX. stoljeća, kada se grade gornja staza s vidikovcem te šetnica uz more, postaje skrovito ljetovalište bečke i praške elite.

118

Zavratnica – od 1964. zaštićeni krajolik

Atraktivna, 900 m duga, u velebitskoj stijeni usječena uska uvala slična norveškim fjordovima. Širina joj varira od 50 do 150 m, a kanjon se uzdiže do visine od 100 m. Udaljena je samo 15 minuta hoda uz more od Jablanca. Do uvale se može doći i iz sela Zavrtnice, spuštajući se od vidikovca pješčanom stazom prema moru. Zavrtnica je nastala tektonskim pokretima koji su razlomili karbonatne stijene, nakon čega su kanjon produbile vode Velebita. Kako obala Jadranskog mora polako tone, tako se i kanjon Zavrtnice postupno spustio u more. Čarobnoj privlačnosti Zavrtnice nije mogao odoljeti niti poznati književnik Vjenceslav Novak, koji je ovdje pronalazio inspiraciju za svoja djela.

Bijele i Samarske stijene Čudesno lijepe

Bijele i Samarske stijene
jedinstven geomorfološki
fenomen krša
www.tz-grad-aogulina.hr www.tz-senj.hr

Vihoraški put
povezuje Bijele i Samarske stijene

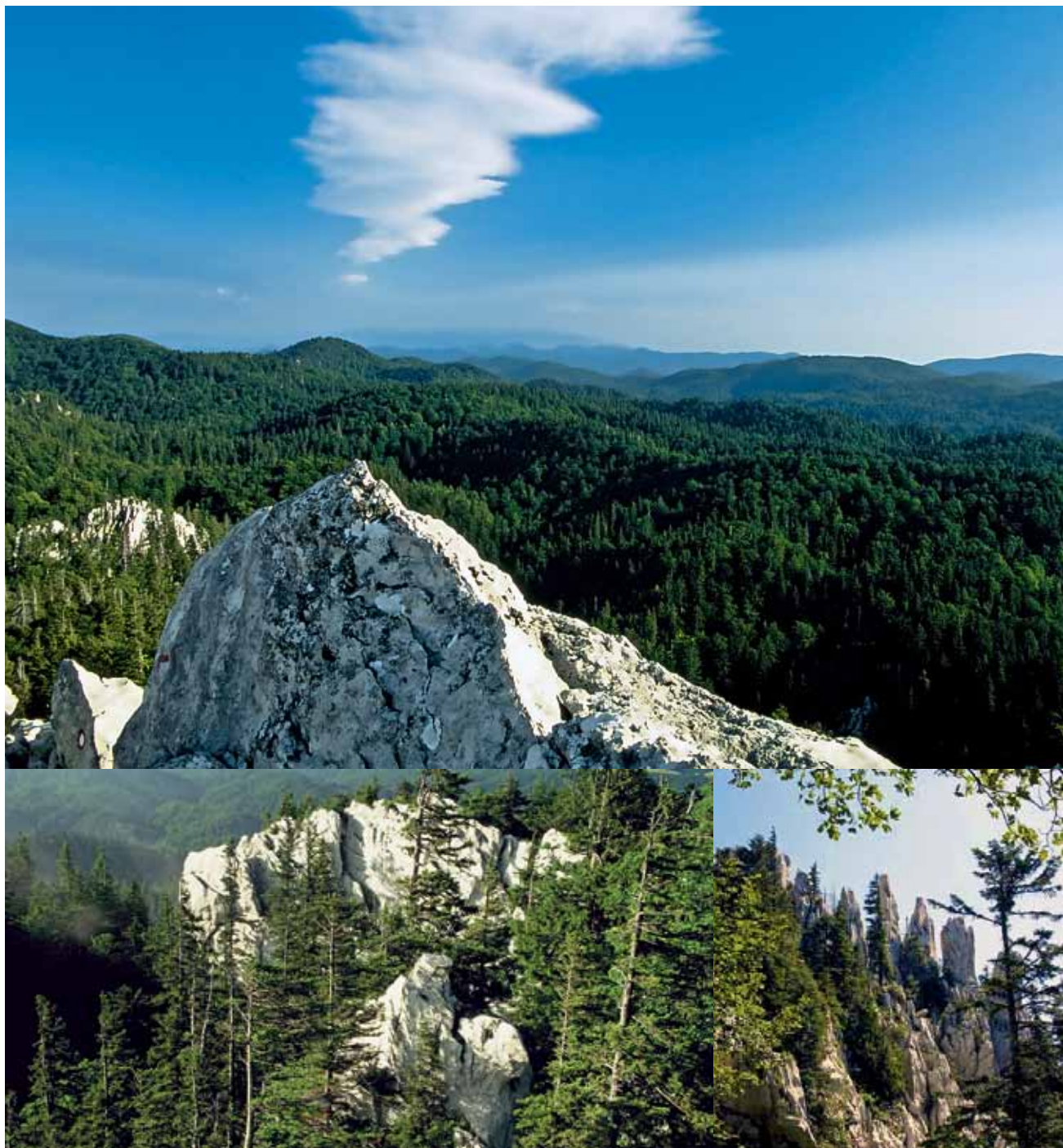
Vrtovi
male čistine bogate florom

Bijele i Samarske stijene su jedinstvene po ljepoti, ni s čim usporedive i ničemu slične. Ljepota njihove surove i iskonske prirode neodoljivo privlači. Priroda je tu stvorila labirint krških oblika, mnogobrojne visoke okomite stijene te duboke neprohodne ponikve i provalije s vječnim snijegom na dnu.

120

Bijele i Samarske stijene pružaju poseban
estetski doživljaj

Šuma je u vršnim dijelovima nedirnuta

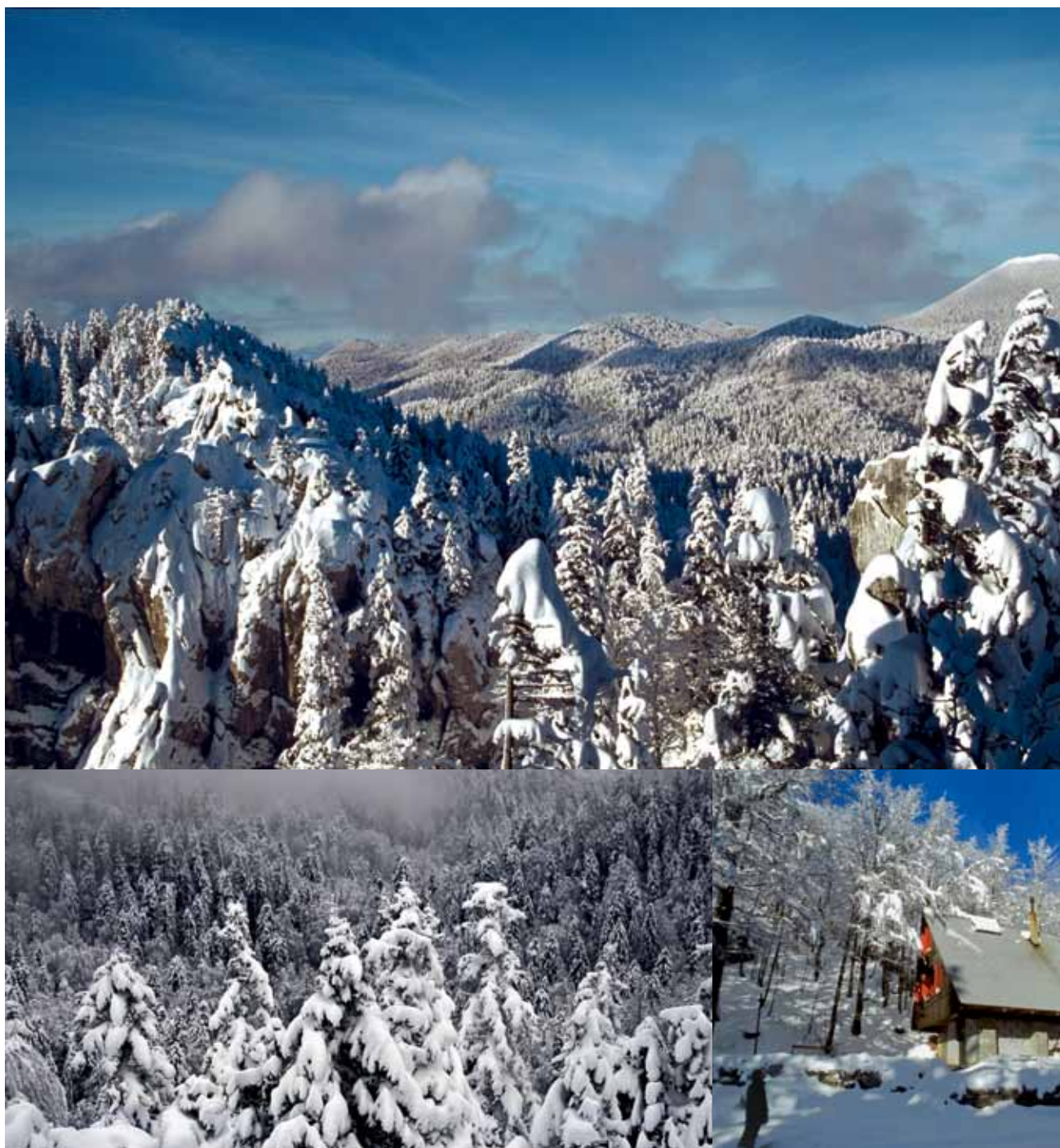
Bijele i Samarske stijene su dobile ime
po okomitim, bijelim liticama

Bijele i Samarske stijene sastavni su dijelovi planine Velike Kapele. U početku su oba grebena sačinjavala jedinstvenu gorsku kosu, a kasnije su tektonske sile raskomadale tu cjelinu na mnogo manjih dijelova koji su pod atmosferskim i kemijskim djelovanjem poprimile današnje zadivljujuće oblike. Prema asocijacijama koje su zazivali ti su oblici nazvani: Dvorac, Čovuljak, Morski pas, Amfiteatar, Piramida, Dvorac-kula, Prsti... Zbog ljepote te rijetkih pa i endemskih biljnih vrsta Bijele i Samarske stijene proglašene su 1985. godine strogim rezervatom. Zahvaljujući nepristupačnosti, Stijene su bile izolirane i malo poznate pa su tako i njihova prirodna svojstva ostala sačuvana. Put u Bijele stijene prvi su otkrili

lugari koji su 28. srpnja 1899. godine, slijedeći trag medvjeda, našli prolaz kroz naoko neprohodne predjele.

Stijene izrastaju iz neprohodnih ponikava i provallija s vječnim snijegom na dnu

Krška radionica prirode uvijek pruža novi doživljaj i novi detalj

Prvi botaničar koji se popeo na Bijele stijene bio je Dragutin Hirc, 28. srpnja 1899.

Mirisavo smilje

Raznocrvjetno bilje

Velebitski botanički vrt
Nacionalni park Sjeverni Velebit
www.np-sjevni-velebit.hr

Meteorološka postaja Zavižan
najviša meteorološka postaja u
Hrvatskoj

*Velebite, vilovito stijenje,
Ljubim tvoje mirisavo smilje,
Tvojih draga raznocrvjetno bilje,
I vrleti oholo kamenje,
Vite jele, nakićene grane...*

Danilo Medić
1873.
Velebitu

122

Planinske livade i pašnjaci važni su za
očuvanje bioraznolikosti

Floristički iznimno raznoliko područje

Na području Velebita zabilježeno je više od 1850 biljnih vrsta i podvrsta, među kojima je čak osamdesetak endemskih, a najpoznatije su velebitska degenija, hrvatska sibireja te hrvatska guštarka, velebitski klinčić i Kitaibelov pakujac. Stoga je čitava planina dobila status parka prirode unutar kojega su proglašena dva nacionalna parka. Na južnim padinama nalazi se Nacionalni park Paklenica, a na sjevernim Nacionalni park Sjeverni Velebit. Unutar Parka prirode Velebit posebno su zaštićene prirodne cjeline Strogi rezervat Hajdučki i Rožanski kukovi, Posebni rezervat šumske vegetacije Štirovača te Velebitski botanički vrt na Zavižanu, a zaštićeni su i brojni pojedinačni prirodni fenomeni.

Prikupljanje i determinacija pojedinih vrsta u suradnji s institucijama, udrugama i pojedincima

Rastoke Vilina kosa

Prvomajski praznici
uzbudljiva događanja na Korani i
Mrežnici
Rastoke, svibanj
www.mirjana-rastoke.com

Vjenčanje na Rastokama
na imanju obitelji Holjevac
Rastoke, tijekom godine
www.slunj-rastoke.com

Pod rastočkim krovom
praznik domaće tradicijske hrane
Rastoke
www.slunj-rastoke.com

Čarobna, veličanstvena je slika rijeke Slunjičice. Taj bajoslovni svijet nudi sedrene gromade, bisernasto orošenu mahovinu, bezbrojne blistajuće vodopade i razigrane brzace, a na mjestu gdje se Slunjičica ulijeva u Koranu i desetak metara visoke slapove, od kojih su najljepši Veliki buk, Hrvoje i Vilina kosa.

124

Rastoke oduševljavaju slapovima, vodopadima, brzacima, otočićima, potocima, zelenilom, vegetacijom te bajkovitim kućicama za stanovanje i mlinicama. Samo ime naselja govori da se ovdje rastače i prelijeva voda. Slapište Slunjčice je ovdje bogato razgranato. S više od dvadeset slapova i vodopada Slunjčica se rastače u mnoštvo krakova, prelijeva između kuća i mlinica, teče ispod drvenih mostića, negdje ujezerena i mirna, negdje buči i šušti, pljušti i isparava. U čistoj vodi pod malenim mostovima plivaju pastrve. Rastoke zovu i *Malim Plitvicama*, jer slapovi, bistrina vode, miris i svježina i jesu pravo predvorje najpoznatijeg i najstarijeg hrvatskog nacionalnog parka.

Rastoke su nazvane po tome što se ovdje rastače i prelijeva voda

Slunjčica, buči i šušti, pljušti i isparava

Klek

Usnuli div

Poučna botanička staza
upoznavanje biljnih zajednica
i endemskih vrsta
Klek
www.aktivni-odmor.com
www.tz-grad-a-ogulina.hr

HOC Bjelolasica
Hrvatski olimpijski centar
www.bjelolasica.hr

Vještice, vile i vilenjaci
festival, polaganje ispita
za let na metli; animacija
za sve uzraste
Klek, lipanj
www.ng-junior.com
www.tz-grad-a-ogulina.hr

U čitavoj Hrvatskoj nema vrha kojim bi se narodna mašta toliko bavila koliko Klekom. Prema narodnoj predaji, Klek je sijelo vještica, koje su gotovo postale simbol Kleka i Ogulina. Gledan iz daljine, doimlje se kao usnuli div kojemu su Klečice noge, a vršna stijena glava.

126

Klek, istaknuti vrh na istočnom rubu masiva Velike Kapele

Klek ima oblik 3-4 km dugog hrpta smjera sjeverozapad-jugoistok, koji je od podnožja pa do bila pokriven šumskim plaštem, dok se oko podnožja planine steru prostrane livade s bogatom proljetnom florom. Klek je jedna od naših najpoznatijih planina, kako zbog zanimljivog izgleda, tako i zbog 200 m visoke stijene koja oduvijek poziva penjače. To je šumoviti greben dug gotovo 4 km iz kojeg se uzdiže ogromna kamena glava s jednog i dvije kamene "noge", Klečice, s drugog njegovog kraja. Pripada masivu Velike Kapele. Očaran ljepotom Kleka, Johannes Frischauf, profesor matematike iz Graza, potaknuo je 1874. godine osnutak planinarskog društva u Hrvatskoj. U spomen na početak

organiziranog planinarstva u nas, Klek se nalazi u znaku Hrvatskog planinarskog saveza.

Geološka poučna staza Klek
upoznavanje geobaštine zaštićenog područja prirode – značajnog krajobrazu Kleka
www.karlovac-nature.hr
www.tz-grada-ogulina.hr

Proslava planinarske Nove godine
Klek, prvi vikend nakon dočeka Nove godine
www.plsavez.hr
www.tz-grada-ogulina.hr

Čudesni Klek, div koji spava

Klekova jugoistočna stijena, prva škola hrvatskih penjača

Oton Postružnik, Klek, 1929.

Kuterevo

Medvjedići i tamburice

Utočište za mlade medvjede Kuterevo
spas za medvjediće koji su ostali
bez majke

www.kuterevo-medvjedi.hr

Za dva planinska naselja, Krasno u Parku prirode Velebit, na 800 m, i Kuterevo, na 559 m nadmorske visine, danas zna cijela Hrvatska.

128

Medvjedići koji su ostali bez majke nalaze
spas u Kuterevu

Kuterevo, naselje na obroncima sjevernog Velebita, poznato je od davnine po drvodjeljama, koji prodaju svoje bačvice, bukare i stolce i na udaljenijim sajmovima u Dalmaciji. Naročito su dobri graditelji tamburice *dangubice* ili *samice*, koja se još zove i *kuterevka*. Kao vješti tesari još ponekad izrađuju dugačka vesla za brodice na moru. Sada pak Kuterevo mnogi znaju po već spominjanom utočištu za medvjediće koji su zbog stradavanja ili nekog drugog razloga ostali bez skrbi majke medvjedice. Turisti koji dolaze uživati u miru tako ipak nisu u posvemašnjoj divljini, no ona je samo nekoliko stotina metara dalje i uvijek se mogu odazvati njezinom zovu.

Graditelj tamburice poznate pod nazivom *kuterevka*

Krasno Čudesan cvijet

Krasnarski sir
utjelovljuje velebitska prostranstva
i trud ličkih stočara
Krasno
www.tz-senj.hr

Antonja u Krasnu
obnavljanje običaja i Lička olimpijada
Krasno, 13. lipnja
www.tz-senj.hr

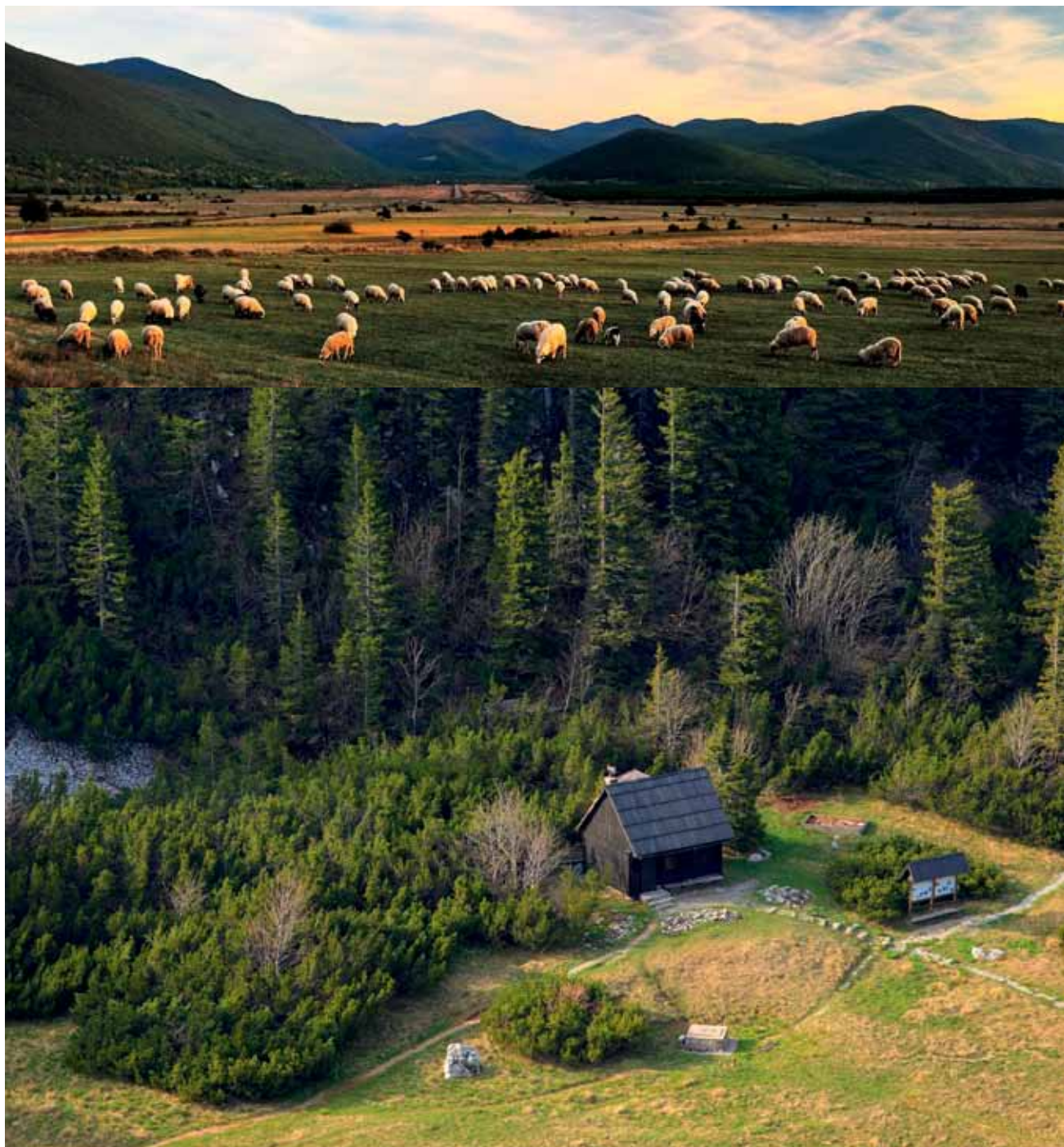
Gospa od Krasna
svetište koje pohode vjernici
iz cijele Hrvatske
Krasno, 15. kolovoza
www.tz-senj.hr

Legenda govori da su djeca pastiri vidjeli čudesan cvijet koji u srcu ima lik Bogorodice. Otkinuli su ga i odnijeli u selo, no ujutro su ga ponovno našli na istome mjestu. Ponovilo se to nekoliko puta, a zatim su Krasnari podigli kapelicu Majci Božjoj, čiji se oltar nalazi upravo ondje gdje je rastao cvijet. U svetišće su nekada dolazili na Veliku i Malu Gospu hodočasnici iz zapadne Bosne, Korduna, Like i Krbave, a sada iz cijele Hrvatske i svijeta.

130

Krasnarski sir se proizvodi od kravljeg
i ovčjeg mlijeka

Krasno se smjestilo podno Nadžak-bila te
Senjskog i Švičkog bila

Krasno je idilično planinsko selo smješteno u dolini na 800 metara nadmorske visine podno Nadžak-bila te Senjskog i Švičkog bila. Čini ga 14 zaselaka smještenih po rubnim dijelovima Krasnog polja, slikovite doline duge 7 km, okružene sa svih strana visokim i šumovitim strminama i vrhovima. Tradicionalna djelatnost ovog kraja je šumarstvo te se Krasno može podičiti prvom šumarijom u Hrvatskoj, osnovanom davne 1725. godine. Povodom obilježavanja 240-godišnjice osnutka šumarije u mjestu je otvoren i prvi muzej šumarstva, koji nas podsjeća na to kako se nekada radilo, ali i opominje da šuma treba pažljivo gospodariti. Zahvaljujući dugogodišnjem iskustvu, tradicionalnim recepturama i domaćem mlijeku,

mjesna sirana pak proizvodi odličan kravlji i ovčji sir. Krasno je i sjedište uprave NP Sjeverni Velebit.

Čudesan cvijet vidjela su prema legendi djeca pastiri iznad Krasnog

Veličanstveni rekreativni park

Na području turističke regije Lika-Karlovac nude se iznimne prilike za aktivan odmor. Ovdje su zastupljene brojne pogodnosti za rekreaciju i sport svih uzrasta i kondicijske spremne. Od mirnih šetnji na čistom šumskom zraku obogaćenome planinskim ozonom ili morskim aerosolima, do planinarskih prohoda umjerene zadihanosti i do alpinističkih pothvata ekstremne zahtjevnosti. Od organiziranoga turističkog obilaska špilja do speleoloških spuštanja u još neistražene jame ili zarona u podmorje na male i velike dubine. Od ljetnog osvježanja

u bistrim rijekama, jezerima ili na jadranskim plažama do vožnje kanuom ili kajakom, jedrenja i raftinga. Lov i ribolov nude se u svim dijelovima regije. Zimski sportovi su jedan od glavnih aduta, a i biciklizam sve više postaje zaštitnim znakom aktivnog odmora na području Like i Karlovca.

Biciklizam i rafting

Cycling with Soul

Hrvatski olimpijski centar Bjelolasica
smješten u Jasenku
www.bjelolasica.hr

Bike&Bed
stotinjak smještajnih objekata
koji ispunjavaju
Bike&Bed kriterije
www.bicikl.hr
www.tzkz.hr

Cikloturizam
jedanaest županijskih biciklističkih
ruta ukupne dužine više od 700 km
cikloturističke karte, signalizacija,
mogućnost iznajmljivanje bicikla,
servisi za bicikle
cikloturizam.tzkz.hr

Bicikl je nakon dolaska u Hrvatsku brzo postao miljenik lokalnog stanovništva, kasnije ga je uvelike zamijenio automobil, a danas nova mreža autocesta oslobađa državne i lokalne ceste od motornog prometa i omogućuje sigurnu vožnju biciklom. Putem se u seoskim domaćinstvima uz smiješak dobrodošlice može dobiti pitka voda, ali i domaća hrana. Doista, Karlovačka županija nudi nezaboravne vikend-vožnje i aktivan odmor.

134

Užitak je voziti se cikloturističkim rutama Karlovačke županije, upijati ljepote prirode i odazivati se gostoprimstvu stanovništva. Fizički nezahtjevna vožnja lokalnim cestama koje slijede tokove bistrih rijeka namijenjena je povremenim biciklistima, ali istinskim ljubiteljima prirode, dok su brdske staze koje izvlače i posljednji atom snage izazov za one koji žele više i od sebe i od svog bicikla. Svaka ruta nudi zaseban doživljaj, upotpunjen iznimnim izborom hrane po umjerenim cijenama. Lokalni specijaliteti uz pogled na slapove ili mirno jezero, bogatstvo povijesne baštine začinjene legendama, *Bike&Bed* smještaj, biciklistički hotel, servis i dućan s biciklističkim potrepštinama – sve što biciklistu uopće može trebati!

Toplice Lešće,
smještene uz samu rijeku Dobru
www.toplice-lesce.com

Turistički centar Petrova gora
www.muljava.hr

Turistički centar Mirjana,
Rastoke
www.mirjana-rastoke.com

SrCe Priroda,
seosko gospodarstvo
Srakovčić
priroda.hotelkorana.hr

Smještaj
www.tzkz.hr/cgi-bin/smjestaj/smjestaj_trazilica.asp

Planinarenje i ronjenje

Tracking with Heart

Posebna ponuda

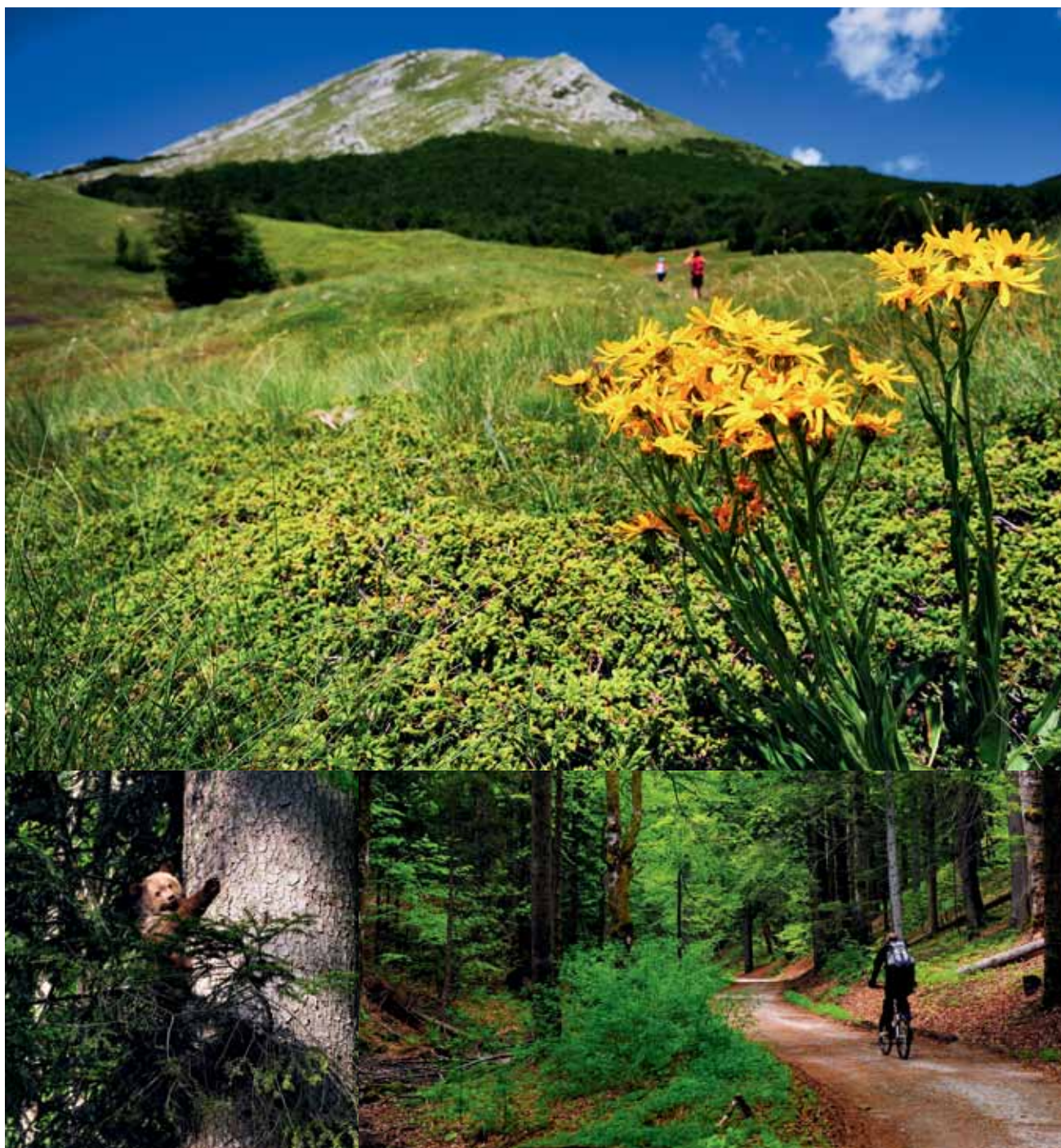
alpinizam, kanuing, obilazak špilja
i jama, lov i ribolov

www.lickosenjska.com
www.bk-barkan.spaces.live.com
www.pp-velebit.hr/turponuda
www.np-plitvicka-jezera.hr
www.tzplitvice.hr
www.rizvancity.com

www.hpdzeljeznica.hr
www.quad-klub-otocac.hr
www.gacka.hr
www.kkk-gacka-otocac.hr
www.sru-lika-gospic.com
www.krpan-lov.com

Raznovidan prostor i dinamičan krajolik Ličko-senjske županije, od kontinentalnog zaleđa i planine do morske obale i otoka, omogućuju bavljenje različitim aktivnostima.

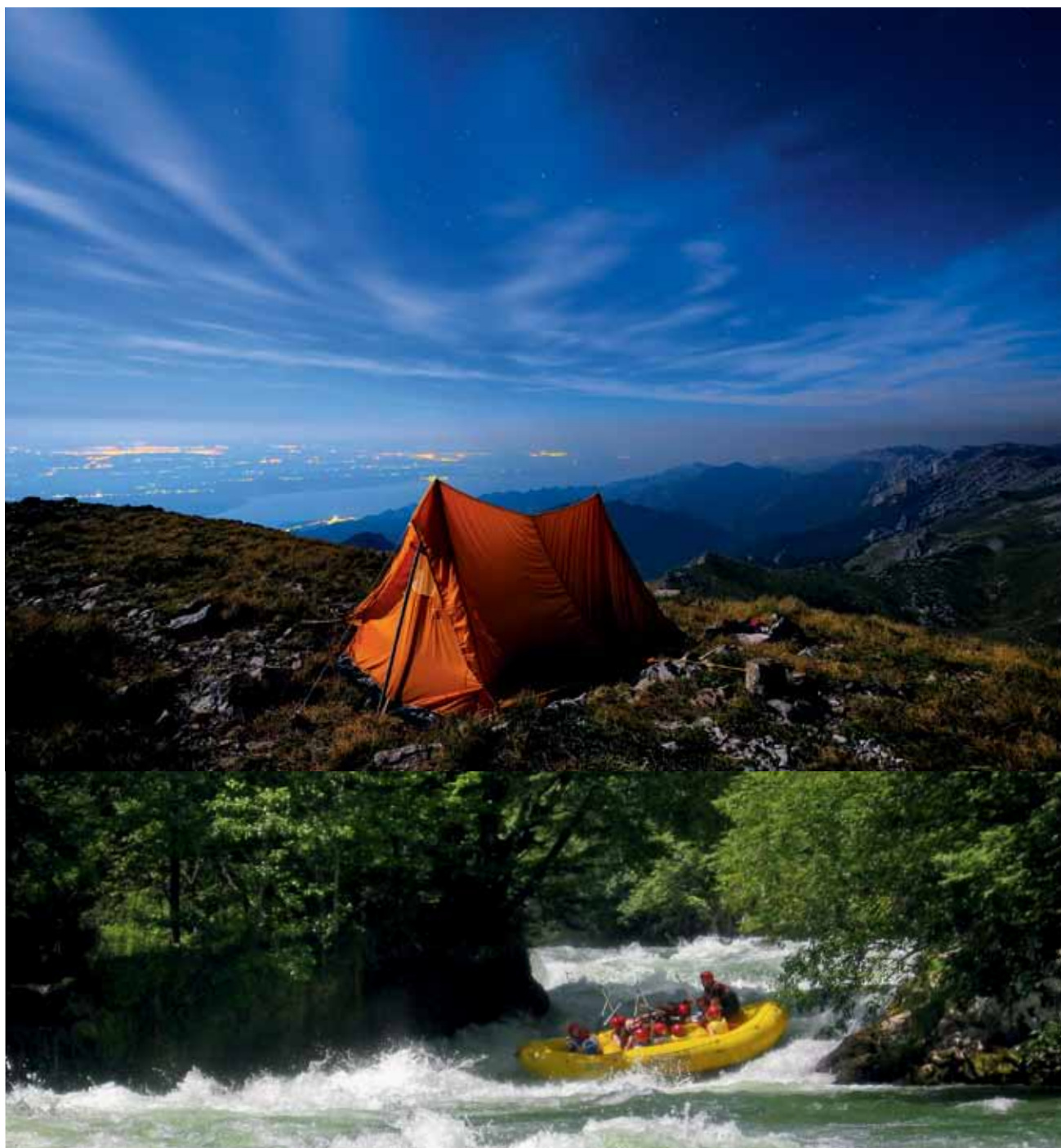
136

Treking, biciklizam i planinarenje samo su neke od aktivnosti što se nude na kopnu, a ronjenje, jedrenje na dasci i podvodni ribolov na moru. Glavna je prednost ovog područja u širokoj lepezi rekreativnih aktivnosti u kontinentalnom i primorskom dijelu. Od rekreativnog hodanja i planinarenja do alpinizma, od plivanja, preko jedrenja na dasci, ronjenja i podvodnog ribolova do jedrenja krstašem. A iznad svega je mogućnost njihova dnevnog i tjednog kombiniranja, što je također svojevrsno priznanje tradiciji, jer je i stanovništvo pod Velebitom oduvijek bilo upućeno i na more i na planinu.

Sveto brdo (1752 m) na jugoistočnom kraku Velebita, gdje počinje Zadarska regija

Baština svijeta

Planinski masiv Velebita UNESCO je 1978. godine uvrstio u Međunarodnu mrežu rezervata biosfere u sklopu programa *Čovjek i biosfera* (M & B).

NP Plitvička jezera je 1979. godine uvršten na Popis svjetske prirodne baštine.

NP Sjeverni Velebit je na popisu deset najznačajnijih šumskih područja u Sredozemlju u okviru programa World Wildlife Funda *Dar na zemlji*.

Nakladnik

Hrvatska turistička zajednica

Za nakladnika

mr. sc. Niko Bulić, *direktor*

Urednica

Slavija Jačan Obratov

Asistentica urednice

Iva Puđak

Urednički odbor

Dina Begić (*predsjednica*), Ivan Radošević, Tihana Bakarić, Marijana Biondić, Tatjana Peranić-Samardžija, Ankica Puškarić, Maja Šikić i Mira Špoljarić

Recenzija

prof. dr. Dane Pejnović

Koncepcija

Milan Sivački

Redaktor

Mario Rebac

Suradnja na tekstovima

Miroslav Ambruš Kiš, dr. sc. Vuk Tvrтко Opačić (*Geografski odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*), Milan Kranjčević (*Županijska komora Otočac*), Igor Čulig (*Gradski muzej Karlovac*), Goran Majetić, Irena Glavičić i Svjetlana Lupret-Obradović (*NP Sjeverni Velebit*), Dalibor Dabo (*TZ Novalja*)

Lektor

Katarina Cvijanović

Prijevod

Maria Jakuš (*talijanski*), Karin Gazarek (*njemački*), Asiatis, Paris (*francuski*), Tihana Šurbek (*slovenski*), Rajka Kuhar (*engleski*), Mira Horváth (*mađarski*), Helena Jajac (*češki*)

Fotografija

Mario Romulić i Dražen Stojčić (*krajoblik, podmorje, život*), Aleksandar Gospić (*Primorje, Velebit, naslovnica*), Goran Sekula (*Gacka*), Stipe Surać (*krajoblik, Novalja, život*), Ivo Pervan (*krajoblik, život, Lika*), Mario Hlača, Ante Zubović i Romeo Ibrišević (*krajoblik, Pag, Velebit*), Boris Krstinić i Krunoslav Rac (*vegetacija, flora i fauna*), Filip Trezner, Igor Čepurkovski i Robert Fajt (*karlovačka kupališta i manifestacije*), Goran Šfarek (*podvodni svijet*), Davor Rostuhar (*rafting, kajak, kanu*), Saša Pjanić (*Senj*), Zvonimir Tanocki (*Modruš, Karlovac*), Šime Strikoman (*milenijske fotografije, Karlovac, Ogulin*), Domagoj Blažević (*Klek*) i Goran Vranić (*reprodukcije*)

Dizajn

Bojan Sivački

Prijelom jezičnih inačica

Goran Šoša i Leo Vinković

Ilustracije

Vančo Rebac

Produkcija

Shm

Tisak

Narodne novine, Zagreb

Naklada

Hrvatska turistička zajednica © 2012.

Hrvatska turistička zajednica

Iblerov trg 10/IV., 10000 Zagreb, Hrvatska
Telefon: 385 1 46 99 333, telefax: 385 1 45 57 827
info@htz.hr
www.hrvatska.hr

Ova publikacija dijeli se besplatno.

HRVATSKA TURISTIČKA ZAJEDNICA
Iblerov trg 10/IV, p.p. 251
10000 Zagreb, Hrvatska
T +385 1 46 99 333,
F +385 1 455 7827
E info@htz.hr
www.hrvatska.hr
www.facebook.com/croatia.hr
www.youtube.com/croatia
issuu.com/croatia.hr

KROATISCHE ZENTRALE FÜR TOURISMUS,
Liechtensteinstraße 22 a, 1/1/7
A- 1090 Wien, Österreich,
T +43 1 585 38 84,
F +43 1 585 38 84 20
E office@kroatien.at
<http://at.croatia.hr>

KROATISCHE ZENTRALE FÜR TOURISMUS,
60313 Frankfurt/M, Hochstrasse 43,
Deutschland
T +49 69 23 85 350,
F +49 69 23 85 35 20
E info@visitkroatien.de
<http://de.croatia.hr>

KROATISCHE ZENTRALE FÜR TOURISMUS,
80469 München, Rumfordstrasse 7,
Deutschland
T +49 89 22 33 44,
F +49 89 22 33 77
E kroatien-tourismus@t-online.de
<http://de.croatia.hr>

ENTE NAZIONALE CROATO PER
IL TURISMO,
20122 Milano, Piazzetta Pattari 1/3,
Italia
T +39 02 86 45 44 97,
F +39 02 86 45 45 74
E info@enteturismocroato.it
<http://it.croatia.hr>

ENTE NAZIONALE CROATO PER IL
TURISMO,
Via Lucullo 3, 00187 Roma, Italia
T +39 06 32 11 0396,
F +39 06 32 11 1462
E officeroma@enteturismocroato.it
<http://it.croatia.hr>

CHORVATSKÉ TURISTICKÉ SDRUŽENÍ, 110
00 Praha 1, Krakovská 25,
Česká Republika
T +420 2 2221 1812,
F +420 2 2221 0793
E info@htz.cz
<http://cz.croatia.hr>

CHORVÁTSKE TURISTICKÉ ZDRUŽENIE,
821 09 Bratislava, Trenčianska 5,
Slovenská Republika,
T +421 2 55 562 054,
T +421 2 55 415 415
F +421 2 55 422 619
E infohtz@chello.sk
<http://sk.croatia.hr>

HORVÁT IDEGENFORGALMI KÖZÖSSÉG,
1054 Budapest, Akademia u. 1,
Magyarország
T+36 1 267 55 88,
F +36 1 267 55 99,
E info@htz.hu
<http://hu.croatia.hr>

OFFICE NATIONAL CROATE DE TOURISME,
75116 Paris, 48, avenue Victor Hugo,
France
T +33 1 45 00 99 55,
T +33 1 45 00 99 57
F +33 1 45 00 99 56
E croatie.ot@wanadoo.hr
<http://fr.croatia.hr>

CROATIAN NATIONAL TOURIST OFFICE,
London W6 9ER, 2 Lanchesters,
162-164 Fulham Palace Road,
United Kingdom
T +44 208 563 79 79,
F +44 208 563 26 16
E info@croatia-london.co.uk
<http://gb.croatia.hr>

CROATIAN NATIONAL TOURIST OFFICE,
New York 10118, 350 Fifth Avenue,
Suite 4003, U.S.A.
T +1 212 279 8674,
T +1 212 279 8672,
toll-free: 800 829 4416
F +1 212 279 8683
E cntony@earthlink.net
<http://us.croatia.hr>

NARODOWY OŚRODEK INFORMACJI
TURYSTYCZNEJ REPUBLIKI CHORWACJI,
00-695 Warszawa,
ul. Nowogrodzka 50, Polska
T +48 22 828 51 93,
F +48 22 828 51 90
E info@chorwacja.home.pl
<http://pl.croatia.hr>

KROATISKA TURISTBYRÅN,
11135 Stockholm, Kungsgatan 24,
Sverige
T +46 8 53 482 080, +46 8 5348 2081,
F +46 8 20 24 60
E croinfo@telia.com
<http://se.croatia.hr>

KROATISCH NATIONAAL BUREAU VOOR
TOERISME,
1081 GG Amsterdam, Nijenburg 2F,
Netherlands
T +31 20 661 64 22,
F +31 20 661 64 27
E kroatie-info@planet.nl
<http://nl.croatia.hr>

OFFICE NATIONAL CROATE
DU TOURISME,
1000 Bruxelles, Vieille Halle aux Blés
38, Belgique
T +32 2 55 018 88,
F +32 255 018 83
E info@visitcroatia.be
<http://be.croatia.hr>

ХОРВАТСКОЕ ТУРИСТИЧЕСКОЕ
СООБЩЕСТВО,
123610 Moscow, Krasnopresnenskaya
nab. 12, office 1502, Russia
T +7 495 258 15 07,
F +7 495 258 15 93
E htzmoskva@mail.ru
<http://ru.croatia.hr>

HRVAŠKA TURISTIČNA SKUPNOST,
1000 Ljubljana, Gosposvetska 2,
Slovenija
T 386 1 23 07 400,
F 386 1 23 07 404,
E hrinfo@siol.net
<http://si.croatia.hr>

KROATISCHE ZENTRALE FÜR TOURISMUS,
8004 Zürich, Badenerstr. 332,
Switzerland
T +41 43 336 2030,
T +41 43 336 2031,
T +41 43 336 2032,
T +41 43 336 2034,
F +41 43 336 2039,
E info@visitkroatien.ch
<http://ch.croatia.hr>

OFICINA NACIONAL DE TURISMO DE
CROACIA, 28001 Madrid, Calle Claudio
Coello 22, esc.B,1°C, España
T +3491 781 5514,
F +3491 431 8443
E info@visitacroacia.es
www.visitacroacia.es

クロアチア政府観光局

Ark Hills Executive Tower N613,
Akasaka 1-14-5, Minato-ku,
Tokyo 107-0052
T +81 03 6234 0711,
F +81 03 6234 0712
E info@visitcroatia.jp
www.visitcroatia.jp

1. Međunarodni festival folklor, www.ka-mff.org
2. Autocross, www.ribnicka-dolina.com
3. Vincekovo, www.tz-dugaresa.hr
4. Gradski muzej Karlovac, www.gmk.hr
5. Dani piva, www.danipiva.com
6. Ribolov, www.tz-kz.hr
7. Historia viva, www.karlovac-touristinfo.hr
8. Karlovac most wanted, www.promenada-klub.hr
9. Sajam vlastelinstva Dubovac, www.karlovac-touristinfo.hr
10. Ciklobajka, www.tz-grada-ogulina.hr
11. Bicikljada tri jezera, www.babaroge.hr
12. Bicklijada, www.karlovac-touristinfo.hr
13. Dani zelja, www.ogulin.hr
14. Dani meda, www.ogulin.hr
15. Čamci na Mrežnici, www.tz-kz.hr
16. Rafting, www.kanuliking-avantura.hr
17. Fotosafari, www.tz-kz.hr
18. Poučna botanička staza, www.tz-grada-ogulina.hr
19. Ogulinski festival bajki, www.tz-grada-ogulina.hr
20. Dječje radionice, www.tz-grada-ogulina.hr
21. Veslanje na jezeru Sabljaci, www.tz-grada-ogulina.hr
22. Razgledanje, www.lickosenjska.com
23. Vjenčanje na Rastokama, www.slunj-rastoke.com
24. Skijanje, www.tz-kz.hr
25. Jedrenje, www.tz-senj.hr
26. Sambastica, www.tz-senj.hr
27. Sanjkanje, www.tz-kz.hr
28. Lovstvo, www.tz-kz.hr
29. Kušonica sira Slunji, www.tz-kz.hr
30. Festival sjevernojadranskih klapa, www.senj.hr
31. Uskočki dani, www.tz-senj.hr
32. Rakija, www.tz-kz.hr
33. Mačakare, www.rakovica.hr
34. Festival Winnetouland, www.rakovica.hr
35. Ribarska fešta u Sv. Jurju, www.tz-senj.hr
36. Uspon na Zavižan, www.tz-senj.hr
37. Aerodrom Otočac, www.otocac.hr
38. Strelčarstvo, www.tz-kz.hr
39. Dani ljekovitog bilja Karlovačke županije, www.rakovica.hr
40. Konjički maraton, www.rakovica.hr
41. Ribolov Starigrad, www.tz-kz.hr
42. Velebitski botanički vrt, www.np-sjeverni-velebit.hr
43. Eko-etno sajam, www.tz-otocac.hr
44. Sportski ribolov na Gackoj, www.gacka.hr
45. Pilitvički maraton, www.pilitvice.hr
46. Poučna staza Stari grad, www.rakovica.hr
47. Kuterka, www.tz-otocac.hr
48. Lov na divlju svinju, www.lovac.info
49. Lunjska maslinada, www.tz-novljica.hr
50. Windsurfer, www.tz-senj.hr
51. Premuzičeva staza, www.ppp-velebit.hr

51. Utočišče za mlade medvedje, www.kuterevo-medicil.hr
52. Rosjivja koliba, www.nrp-sjeverni-velbit.hr
53. Veslanje na jezeru Krušćica, www.lickosenjska.com
54. Tz grad-a ogulina.hr www.tz-grad-a-ogulina.hr
54. Jesen u Lici, www.tz-gospic.hr
55. Speloteologija, www.lickosenjska.com
56. Izložba paške ovce i sira, www.tz-novafja.hr
57. Memorijalni centar Nikola Tesla, www.maitilokatesa.hr
58. Likli likovni anale, gospic-online.com
59. Likli med, www.lickosenjska.com
60. Ronjenje, www.tz-novafja.hr
61. Zrčco, www.zrce.hr
62. Hotel Velebno, Baške Oštarije, www.tz-karlobag.hr
63. Muzej Like, gospic-online.com
64. Likli krumpir, www.lovinac.hr
65. plaže, www.tz-novafja.hr
66. Gopićko glazbeno ljeto, gospic-online.com
67. Dant bikera, www.tz-gospic.hr
68. Planinarenje, www.nrp-sjeverni-velbit.hr
69. Free climbing, www.paklenica.hr
70. Lovstvo, www.lickosenjska.com
71. Sajam liklih proizvoda, www.gracac.hr

